

**jamtkraft.se - granskning
mot lagkrav**

Fakta om rapporten

Beställare: Jämtkraft

Josefin Andersson, josefin.andersson@jamt kraft.se.

Utförd av: Caroline Eliasson och Per Edwall

Vår referens: Peter Pettersson

peter.pettersson@funka.com, 08 555 770 92

Webbplatsens namn: Jämtkraft energibolag

URL:

<https://jamt kraft.se>

Delar som inte ingått: Samtliga pdf-dokument, Tredjepartslösningar

Tidsperiod för undersökningen: 2020-01-29 till 2020-02-19

Utrustning:

- Windows 10
- MacOS
- iPhone 11
- Samsung S8

Webbläsare som används:

- Internet Explorer 11
- Google Chrome (senaste)
- Firefox (senaste)
- Safari för iOS (senaste)
- Chrome för Android (senaste)

Bakgrund

Funka har genomfört en granskning för att bedöma hur väl gränssnittet uppfyller krav på tillgänglighet genom att kontrollera ett antal punkter. För varje punkt finns bedömningen:

- **Inga fel funna.** Gränssnittet uppfyller kravet i punkten tillfredsställande på de delar vi kontrollerat. Det kan innebära allt från mycket bra lösningar till acceptabla lösningar.
- **Inga fel funna men kan förbättras.** Gränssnittet uppfyller kravet i punkten tillfredsställande enligt gällande lagkrav. Att punkten är märkt med "kan förbättras" innebär att vi ändå ser förbättringsmöjligheter som inte inkluderas i lagkravet.
- **Underkänd.** Gränssnittet har klara brister vad gäller tillgänglighet som måste åtgärdas.
- **Inte aktuellt.** Gränssnittet använder inte den typen av lösning som kravet gäller, eller så är punkten av annan anledning inte bedömd inom ramen för granskningen.

Funkas metodik är utvecklad i nära samarbete med funktionshinderrörelsen och allt vi rekommenderar är testat i verkligheten. Vår verksamhet bygger på de internationella riktlinjerna för tillgänglighet, Web Content Accessibility Guidelines, WCAG, som just nu finns i två parallella versioner. WCAG 2.0 AA är den nivå som för närvarande gäller för det svenska och europeiska regelverket, men de minimikrav som gäller i Webbtillgänglighetsdirektivet är den europeiska standarden EN301549, vilka kommer att uppdateras (harmonieras) med WCAG 2.1 som publicerades den 5 juni 2018.

Funkas långa erfarenhet av tillgänglighetsarbete och tester med användare med olika behov och förutsättningar, med och utan hjälpmedel, visar dock att varken EN-standarderna eller WCAG räcker för att säkerställa tillgänglighet för alla användare. Vi har därför själva utarbetat testkriterier för punkter som kompletterar dessa standarder.

Funka har, som utnämnd Lead Translation Organisation, på uppdrag av W3C genomfört den auktoriserade översättningen av WCAG 2.0 till svenska och även fått i uppdrag att översätta WCAG 2.1. Denna översättning ligger också till grund för Vägledning för webbutveckling som är de officiella riktlinjerna för hur man bör arbeta med webbplatser inom offentlig sektor i Sverige.

Funkas specialister deltar sedan 2008 aktivt i arbetet med att ta fram EN301549

på uppdrag av EU-kommissionen. Vi är utnämnda experter i den Special Task Force som för ETSIs räkning harmoniserar EN-standarderna med WCAG 2.1 och för att kunna uppfylla kraven i Webbtillgänglighetsdirektivet vad gäller dokument och appar. Dessutom är vi invalda som tekniska experter i den svenska spegelkommitté hos Swedish Standards Institute som representerar Sverige i standardiseringsarbetet. Vi leder den expertgrupp som ger EUs medlemsländer och kommissionen stöd i övergångsperioden för Webbtillgänglighetsdirektivet och utformandet av tillsynsmetodik och tillgänglighetsutlåtande.

Standarder och standardiseringsorgan

[Tillgänglighetskrav vid upphandling: EN 301 549](#)

[Webbtillgänglighetsdirektivet \(på engelska\)](#), öppnas i nytt fönster

[Web Content Accessibility Guidelines 2.0, WCAG 2.0 \(på engelska\)](#), öppnas i nytt fönster

[Web Content Accessibility Guidelines 2.1, WCAG 2.1 \(på engelska\)](#), öppnas i nytt fönster

[Den auktoriserade svenska översättningen av WCAG 2.0](#), öppnas i nytt fönster

[World Wide Web Consortium, W3C \(på engelska\)](#), öppnas i nytt fönster

[Web Accessibility Initiative, WAI \(på engelska\)](#), öppnas i nytt fönster

[ETSI \(på engelska\)](#), öppnas i nytt fönster

[CEN/CENELEC \(på engelska\)](#), öppnas i nytt fönster

Sammanfattning av granskningen

Webbplatsen har en bra grund att stå på men vi har identifierat ett antal tillgänglighetsproblem som behöver förbättras. En hel del av problemen finns på enstaka platser medan andra finns genomgående på webbplatsen. De problem vi har sett omfattar främst användare med uppläsande hjälpmedel eller vid navigering med tangentbord.

Ett av de större problemen på webbplatsen rör menyn som inte går att nå med tangentbord varken i desktop-miljö eller i mobilt läge. Det saknas även en tydlig fokusmarkering kring många objekt vid tangentbordsnavigering. Vidare så ser vi problem med användningen av wai-aria för länkar och expanderbara objekt.

Ni saknar en tillgänglighetsredogörelse och en återkopplingsfunktion gällande tillgängligheten på webbplatsen. Enligt Webbtillgänglighetsdirektivet är det krav på att detta skall finnas på webbplatser som omfattas av lagen och ni behöver ha det på plats senast 23 september 2020.

Prioriterade åtgärder

- Säkerställ att tangentbordsnavigeringen fungerar både i desktop-miljö och i mobilt läge.
- Säkerställ kontraster på grafik, interaktiva objekt och text.
- Använd wai-aria då det tillför användarnytta tillsammans med knappar, menyer och formulär, men använd det rätt.
- Ha beskrivande alt-texter på alla meningsbärande bilder.
- Förbättra användningen av felmeddelanden i formulär.

Funka Nu AB, Stockholm 2020-02-19

Kommentarer och rekommendationer

Generellt

GE90: Sidor och funktioner beskrivs konsekvent i länkar, hänvisningar och rubriker

× Underkänd

Bakgrund

En viktig aspekt för att användarna ska uppleva sidorna som enkla och tydliga handlar om att webbplatsen är konsekvent i hur olika funktioner, länkar och områden beskrivs. Det skapar en osäkerhet hos användarna om webbplatsen använder "E-tjänster" på någon sida, men kallar samma tjänster för "Självservice" på andra sidor.

Kommentar

Vi ser att ni inte är konsekventa i hur ni visar för en användare vart hen befinner sig. I huvudnavigering och undernavigering så används understrykning. I brödsmlorna så är både länkar och text understruckna, men inte sidan där besökare befinner sig. Se exempelbild nedan från sidan "Hur fungerar fjärrvärme". Det här blir ett problem även för personer som har nedsatt förmåga att se färger, se US10.

Ni är inte konsekventa med hur ni förmedlar knappars status. För att logga in på mina sidor har ni val för antingen Användarnamn eller BankId i form av knappar, samt en knapp för att Logga in, se bild nedan. Där knappen för Användarnamn

har samma utseende när den är "vald" som knappen för att Logga in har för att indikera handling.

Logga in på mina sidor

Välj inloggningssalternativ

Användarnamn

Mobilt BankID

Personnummer (12 siffror) eller
organisationsnummer (10 siffror)

Person eller organisationsnummer måste anges

Lösenord

Logga in

Ni är heller inte konsekventa med hur ni presenterar dokument. På sidan "Skadeanmälan" så länkar ni till ett dokument utan en ikon i huvudinnehållet på sidan, medan ni länkar till dokument i högerspalt med ikon, se bild nedan. Se även DM20.

[Start](#) > [Kundservice](#) > [Avbrott](#) > [Efter avbrott](#) > [Skadestånd](#) > [Skadeanmälan](#)

Skadeanmälan

Som kund är du skyldig att anmäla vilken skada du har lidit och vilka anspråk på ersättning som finns. Anmälan ska göras inom två år från det att skadan inträffade.

Dokument

- Skadeanmälan
- Elnät- Information skadeståndsärenden

Skadeanmälan

Innan du skickar in din skadeanmälan ber vi dig läsa denna [pdf: Information om skadeståndsärenden](#)

Vi är även tveksamma till hur innehållet i sidfoten presenteras då det är skillnad på olika undersidor, nedan följer ett antal exempel. Det är inte konsekvent vilka länkar som presenteras i sidfoten på olika undersidor. Men det kan vara relevant att ha olika länkar beroende på om en besökare kommer in på Privat eller Företag. Men Funka rekommenderar att inte ha för många olika varianter av länkar i sidfoten på olika undersidor.

Startsidan:

Våra erbjudanden	Kundservice	Om Jämtkraft	Kundbrev
Elavtal	Strömvabrott	Nyhetsrum	Vill du ta del av vårt nyhetsbrev? Anmäl dig här.
Solceller	Fjärrvärmeavbrott	Lediga jobb	Så här hanterar vi dina personuppgifter.
Enätsanslutning	Felanmälan	Om oss	
Fjärrvärme	Flyttanmälan	Hållbarhetsarbete	
Elbilsladdning	FAQ	Sponsring	
	Mina sidor		E-post*
	Tyck till		
			Anmäl mig

Sidan "Solel":

Bli Kund	Tjänster	Guider
Varför solceller	Lagra din solenergi	Så fungerar solenergi
Solcellspaket	Sälj ditt överskott	Kom igång med solel
Att vara solelsproducent		Verkningsgrad för solceller
Solcellspark		Bidrag för solceller

Nyhetssida:

Vår produktion	Om Jämtkraft
100% förnybar energi	Nyhetsrum
Vattenkraft	Lediga jobb
Vindkraft	Om oss
Solkraft	Hållbarhetsarbete
Bioenergi	Sponsring

Sidan Hitta laddstation:

Guider	Kundservice
Vad du får för en kWh	Strömvabrott
Installera solceller	Fjärrvärmeavbrott
Välj rätt säkring	Felanmälan
Hitta laddstation	Flyttanmälan
Byt betalsätt	FAQ
	Mina sidor
	Tyck till

Sidreferenser:

[Hur fungerar fjärrvärme?](#)

[Solel](#)

[Nyhetssida](#)

[Hitta laddstation](#)

[Skadeanmälan](#)

Rekommendationer

- Var konsekventa i hur ni förmedlar status för länkar och knappar.
- Var konsekventa med innehållet ni presenterar i sidfoten.
- Var konsekventa med hur ni hänvisar till länkade dokument.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 3.2.4 (AA)

WCAG 2.1 - 3.2.4 (AA)

Vägledning för webbutveckling - R5 (1)

Vägledning för webbutveckling - R146 (1)

EN 301 549 - 9.3.2.4

Html & css

HC10: Använd tekniker som går att använda på ett tillgängligt sätt

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det finns många olika tekniker som kan användas för att förmedla information och tjänster. Några exempel är html, css, java, Flash, Silverlight och pdf. En del av dessa fungerar bättre än andra ur ett tillgänglighetsperspektiv. Vilka tekniker som bör användas varierar också med tiden. För en del år sedan fungerade exempelvis Flash bra men idag är stödet för Flash inte så pass utbrett att tekniken bör användas längre.

Vi rekommenderar att information och funktioner som ska förmedlas på en webbsida i första hand skapas med html, css, wai-aria och JavaScript. Detta är tekniker som går att använda på ett fullt tillgängligt sätt samtidigt som stödet bland webbläsare och hjälpmedel är väl utbyggt.

Använd inte Java applets, Flash eller Silverlight. Det är tekniker som det visserligen finns vissa tillgänglighetsfunktioner för, men som i praktiken skapar svårigheter för användarna. Det kan i enstaka fall finnas skäl till att använda någon av de här teknikerna, men det ska vara i ett speciellt sammanhang där inget alternativ finns och där ni har full kontroll på användarna och deras utrustning.

Kommentar

Vi ser att ni använder HTML, CSS, Javascript och wai-aria som är tekniker som kan användas på ett tillgängligt sätt.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R81 \(2\)](#)

[AnnanConformance Criteria 4](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.1](#)

HC20: Tekniker används på ett tillgängligt sätt

× Underkänd

Bakgrund

Det räcker inte att välja en teknik som går att använda på ett tillgängligt sätt, du måste även använda tekniken korrekt. Detta handlar exempelvis om att använda riktiga html-element i varje sammanhang, se till att skriptbaserade funktioner fungerar med hjälpmedel och att användning av wai-aria inte skapar problem för hjälpmedelsanvändare.

Html

De flesta html-element har en semantisk betydelse, allt ifrån överordnade saker som att definiera navigationsområden och huvudinnehållsområden, till mer specifika saker som länkar och rubriker. Du ska använda element som ger ett mervärde till användaren, medan du bör undvika element som inte ger något mervärde.

Många av elementen som gör ett mervärde till användaren är så viktiga och/eller skapar så stora problem, att de har egna punkter senare i revisionen. Andra element är däremot väl inbyggda i de flesta publiceringsverktyg och/eller i fingrarna på de flesta utvecklare att vi väljer att inte lyfta dem i egna punkter. Det sistnämnda gäller exempelvis att koda länkar med <a>-element.

Grundregeln är enkel, håll det enkelt, använd element till det som de är avsedda och försök hålla strukturen så enkel som möjligt.

Skript

Skript ställer större krav på användarnas hjälpmedel än vad enbart html och css gör. Det innebär att risken för problem ökar. Vi rekommenderar därför att alla

komplexa funktioner testas med de vanligaste hjälpmedlen för att säkra att inga onödiga svårigheter uppstår.

Exempel på problem som är vanliga är att användare med hjälpmedel inte får fokus på lager som öppnas dynamiskt eller inte kommer åt sökförslagen i sökfunktionen. Detta beror på att nya lager och ny information ofta läses in sist i sidans struktur och inte vid det objekt där användaren har fokus. Ett annat vanligt problem är att klickbara ytor skapas med skript i stället för med länkar och knappar. Då uppfattar inte hjälpmedlen detta som riktiga länkar/knappar och presenterar det därför inte som interaktiva objekt.

WAI-ARIA

Wai-aria är en specifikation av kod som gör det möjligt att ge information om webbplatsen till hjälpmedelsanvändare. Med wai-aria kan man exempelvis märka upp dynamiskt innehåll så att hjälpmedlen har lättare att hantera och presentera informationen till användarna.

Vi rekommenderar att wai-aria används, men det måste göras med försiktighet. Använd inte wai-aria för att rätta dålig html. Det är exempelvis ingen bra idé att använda `role="button"` på ett `div`-element i stället för att använda en riktig knapp. Använd inte heller wai-aria utan att ha kontroll på hur det faktiskt fungerar för användarna, ett vanligt problem är att man lägger in all wai-aria man kan tänka sig med följden att hjälpmedlen blir extremt pratiga helt i onödan.

Stödet för wai-aria varierar mellan olika versioner av hjälpmedel och webbläsare. Det gör att vi tills vidare rekommenderar att testa alla dynamiska lösningar praktiskt med olika hjälpmedel, enheter och versioner.

[Information om wai-aria \(W3C:s webbplats\).](#)

Vilka webbläsare och hjälpmedel ska tekniken fungera för?

Grundprincipen är att använda fördelarna i senare tekniker för att öka användarnyttan. Samtidigt vet vi att många användare som har lite större svårigheter gärna undviker att uppdatera operativsystem, webbläsare och hjälpmedel. Exakt vad systemet ska stödja varierar från fall till fall men utgå ifrån att det finns användare som sitter med äldre utrustning och försök så långt rimligt stödja äldre versioner av webbläsare och hjälpmedel. Det betyder inte att det måste fungera perfekt i äldre versioner, men så långt möjligt bör det gå att hantera gränssnittet även med äldre versioner.

Testa med hjälpmedel

För att vara säker på att skript inte orsakar problem för hjälpmedelsanvändare behöver detta oftast testas rent praktiskt. Exakt vilka hjälpmedel som bör testas varierar beroende på lösning. Det är inte heller bara att sätta sig ned med ett hjälpmedel och köra igenom tjänsten. Det krävs kunskap om hur användarna fungerar, hur de använder hjälpmedlen, hur det uppfattas om man exempelvis inte ser och så vidare. Som exempelvis utvecklare är det oerhört svårt att testa lösningen objektivt eftersom du har en förkunskap som användarna saknar. Vi rekommenderar därför att ni låter experter testa detta.

Kommentar

Webbplatsen har en bra start för tillgänglighet när det gäller användning av tekniker, däremot ser vi att det finns några mindre och några större problem, som nämns i de olika punkterna nedan.

Vi har stött på flertalet problem när vi navigerar med tangentbord där element på er webbplats inte går att nå, både i desktop och smal vy. Exempelvis gällande menyerna som inte är byggda som interaktiva html-element utan med div-element, se NL20. För att WCAG 4.1.2 skall uppfyllas så är det viktigt att funktioner, namn och struktur av en webbplats går att uppfatta för användare med hjälpmedel. Punkten blir underkänd.

Vi har sett att ni använder er en hel del av aria-label, framförallt för att komplettera era länkar. För många av länkar så anger aria-label samma information som länktextern, se SW20, eller så motsvarar inte aria-label länktextern, se NL110.

Rekommendationer

- Använd html5-element för objekt på er webbplats och se till att de går att nå med tangentbord.
- Undvik att använda wai-aria där det går att arbeta med html-elementen i första hand, exempelvis för länkar.
- Använd wai-aria där det tillför användarnytta.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.1](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

WCAG 2.0 - 4.1.2 (A)

EN 301 549 - 9.4.1.1

EN 301 549 - 9.4.1.2

HC30: Html-koden innehåller inga allvarliga fel

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det finns ett antal olika html-standarder, exempelvis html5 och xhtml 1.0 strict. Varje standard har sina regeldokument för vilka element och attribut som får användas och på vilket sätt. När du kodar html måste du först ta ställning till vilken standard koden ska utgå ifrån. Vi rekommenderar att i första hand överväga html5 eftersom det här finns en del attribut och element som ökar tillgängligheten jämfört med äldre standarder. Det bygger dock på att html5 används försiktigt. Det finns exempelvis problem med en del attribut och element där det dels inte finns stöd i alla webbläsare och dels inte finns ett homogent stöd bland olika hjälpmedel.

En viktig princip är också att effektivisera koden, det handlar bland annat om att bryta ut skript och stilmallar till egna filer och att effektivisera strukturen och formateringen.

!DOCTYPE

För att webbläsare, hjälpmedel och andra verktyg ska tolka koden korrekt måste de veta vilken standard den aktuella sidan är kodad i. Detta måste därför anges överst i koden på webbplatsens samtliga html-sidor med en !DOCTYPE-deklaration.

!DOCTYPE deklarerar enligt följande i html5:

```
<!DOCTYPE html>
```

Om ni väljer att följa xhtml i stället för html5 ska deklarationen innehålla hänvisningar till regeldokument för standarden också, så här ser en deklaration av xhtml 1.0 transitional ut:

```
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0  
Transitional//EN" "http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-  
transitional.dtd">
```

Dtd-filen definierar exakt vilka element, attribut och olika värden som är tillåtna

enligt standarden.

Html5

Om du väljer att följa html5 så ska du göra det med försiktighet eftersom stödet för olika delar i standarden varierar mellan webbläsare och hjälpmedel. Ta in nya delar i html5 standarden när det ökar användarnyttan och det inte försvårar för användare.

Just nu bör du undvika html-elementen section och article om det inte finns särskilda skäl att använda dessa element. Anledningen är att dessa skapar en struktur som kan påverka sidornas rubrikstruktur. Olika hjälpmedel tolkar detta på olika sätt vilket gör att användare som är beroende av hjälpmedlen för att förstå sidornas struktur (exempelvis gravt synskadade användare) kan få olika rubrikstrukturer beroende på version på hjälpmedlet.

Tänk också på bakåtkompatibiliteten, om en något äldre webbläsare inte har stöd för html5 tekniken så ska det finnas en fallbacklösning. Läs mer om detta på T1a ovan.

Följ vald standard

Det räcker inte att med !DOCTYPE deklarerar att en webbsida ska följa en viss standard. Det är även viktigt att faktiskt följa den standard som anges i koden. Standarden är framtagen för att alla utvecklare av webbplatser, webbläsare och hjälpmedel ska ha en gemensam källa att titta på för att säkra att innehållet på webbplatsen presenteras på ett optimalt sätt för besökaren.

Om webbplatsen inte följer standarden riskerar ni att användaren får problem att ta del av innehållet. Blir problemen alltför stora riskerar ni att helt stänga ute grupper av användare.

Det finns ett flertal olika valideringsverktyg för att kontrollera en webbplats kod. W3C har en egen html-validator som kan nås på adressen:

<http://validator.w3.org/>

Alla avsteg från vald standard resulterar inte i lika stora tillgänglighetsproblem. En del avsteg är allvarigare än andra. W3C pekar i wcag 2.1 ut fyra principer som koden som ett minimum måste följa:

- Använd kompletta start och avslutningstaggar.
- Ange inte samma id-värde på två olika element på samma sida.
- Ange inte samma attribut två gånger i samma element (exempelvis två alt-attribut i samma img-element).
- Nästla elementen enligt standarden.

Dessa betraktas som allvarliga och om de förekommer kan inte gränssnittet sägas uppfylla kraven i wcag 2.1.

Kommentar

Vi har inte hittat några allvarliga fel med koden vid validering.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R80 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R81 \(2\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R84 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.1](#)

HC80: Innehållets läsordning är logisk

✖ Underkänd

Bakgrund

När du styr layout och presentation med hjälp av css kan du positionera olika områden visuellt helt oberoende av exakt var de är placerade i html-koden. Hjälpmedel läser dock webbplatsens html-kod uppifrån och ned vilket innebär att presentationsordningen blir den ordning innehållet är lagt i koden och inte den visuella ordning som css-koden bestämmer. Innehållets ordning måste därför vara logisk och spegla den visuella ordningen.

Kommentar

I avbrottskartan så är formulärsfältet för att ange position visuellt placerat före själva sökknappen, men i koden så ligger sökknappen före inputfältet. Vilket resulterar i att exempelvis användare som navigerar med tangentbord först når sökknappen och sedan själva inputfältet. Presentationsordningen motsvarar html-koden och inte css-koden, se bild nedan där css är avslagen i webbläsaren. WCAG 1.3.2 uppfylls inte och punkten blir underkänd. Vi är osäkra på om kartan är en tredjepartsprodukt, men då den används på er webbplats behöver den vara tillgänglig.

Vi ser även att sökförslagen inte placerade i anslutning till själva sökfältet i kodstrukturen. Men de går ändå att nå vid tangentbordsnavigering och läses upp korrekt när vi testad med hjälpmedel. Funka rekommenderar ändå att placera innehåll på den plats i kodstrukturen där det är visuellt. Det ger en mer robust läsordning och minskar risken för att det ska bli fel med olika hjälpmedel. Se även SW50.

Sidreferenser:

[Avbrottskartan](#)

Rekommendationer

- Ändra placering av sökknappen och inputfältet i avbrottskartan så att presentationsordningen blir logisk om ni själva kan styra över det.
- Ställ krav på leverantörer av tredjepartsprodukter att de skall vara tillgängliga.
- Överväg att placera sökförslagen i anslutning till sökfältet i kodstrukturen för en mer robust webbplats, SW50.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R92 \(4\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.2](#)

Gränssnittets flexibilitet

RD10: Gränssnittet fungerar väl i olika skärmbredder

✓ Inga fel funna

Bakgrund

För de flesta webbgränssnitt är det rimligt att tänka sig att användaren ibland kommer att använda en liten och smal skärm och ibland en bredare. Då är det också rimligt att gränssnittet fungerar väl med olika skärmbredder.

Oftast är det vettigast att dela upp konceptet i tre huvudkategorier:

- Stora skärmar, vanliga desktopdatorer och bärbara datorer med normalstora skärmar.
- Mellanstora skärmar, exempelvis vanliga surfplattor eller bärbara datorer med små skärmar.
- Små skärmar, exempelvis mobiltelefoner.

Det kan finnas behov av en finare indelning beroende på gränssnittet, men det är viktigt att det fungerar väl i hela spektrat från små mobiler till stora desktopdatorer och att det fungerar både i stående och liggande visning.

Viktiga principer

Det finns olika principer och metoder som kan användas för att bygga responsiva lösningar. Om radlängder och ytor anpassar sig efter fönsterbredden är det bra, men det viktigaste är att gränssnittet är möjligt att använda i allt från smala skärmar till mycket breda skärmar och att presentationsordningen är logisk oavsett skärmbredd. Det innebär att hindra att textrader blir för korta så att de inte klarar av att visa hela ord, eller för långa. Textraderna ska inte visa mer än maximalt 70 tecken per rad inklusive mellanslag.

Så fort menyn kollapsar till en menyknapp ökar problemen för användaren. Därför är det viktigt att försöka behålla en meny där nivå ett är direkt synlig så långt som möjligt. Det innebär exempelvis att menyens nivå ett ska vara synlig i mellanstorleken så långt möjligt.

I första hand bör det vanliga gränssnittet fungera oberoende av skärmbredd, men i specifika situationer kan det vara önskvärt att erbjuda ett alternativt, förenklat gränssnitt för små skärmar. Då är det viktigt att användarna inte tvingas till en viss version utan att de kan välja det ordinarie gränssnittet även på små skärmar. Detta löses genom att erbjuda en länk till det ordinarie gränssnittet från

mobilversionen. Det kan också vara bra att erbjuda en länk till mobilversionen från det ordinarie gränssnittet trots att användaren sitter vid en stationär dator.

Exempelvis uppskattar en del användare med koncentrationssvårigheter den förenklade visningen i mobilversionen.

Kommentar

Vi har inte sett att någon information eller några funktioner försvinner vid olika skärmbredder. Punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.8 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.8 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.4.10 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.10 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R39 \(2\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R91 \(2\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.10](#)

RD30: Gränssnittet ska kunna visas och användas utan att användaren behöver skrolla i mer än en riktning

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det är omöjligt att förutse hur en användare väljer att visa eller att använda ett gränssnitt. Det innebär att gränssnittet måste vara flexibelt och anpassa sig till den skärmbredd som användaren väljer att visa det i. Gränssnittet ska vara responsivt och anpassa sig till användarens skärmbredd utan att innehåll eller funktioner går förlorade. Om innehållet eller funktioner inte ryms på användarens skärm är skrollning endast tillåten i höjdled eller sidled, men inte i båda riktningarna samtidigt. Gränssnittet måste fungera med denna förutsättning från minst 320 pixlars bredd eller 256 pixlars höjd. Ibland kan undantag vara nödvändiga för särskilt innehåll, exempelvis tabeller, diagram eller illustrationer.

Kommentar

Vi kan inte se att en användare behöver skrolla i mer än i en riktning. Det kan dock vara bra för er att veta att flera av era tabeller kräver en viss skroll i sidled för

att nå all information men att tabeller undantas i denna punkt och vi bedömer den med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 1.4.10 (AA)

EN 301 549 - 9.1.4.10

RD40: Webbplatsen är fullt användbar och läsbar vid förstoring upp till och med 200 procent

× Underkänd

Bakgrund

En del webbläsare, exempelvis Internet Explorer, ger användaren möjlighet att anpassa textstorleken om texterna lagts in med relativa mått (exempelvis em och %). Denna inställning har idag hamnat i skuggan av den mer utspridda zoom-funktionen som förstorar allt, oavsett måttenheter på texten.

Det är inte längre ett krav att bygga webbplatsen med relativa mått, men det är viktigt att texten inte blir svår att läsa och funktionerna svåra att använda om användaren ändrat inställningarna för textstorlek i webbläsaren. Om webbplatsen byggs med relativa storlekar måste det alltså göras på ett bra sätt som inte förvränger visningen av sidorna i webbläsaren. Ett enkelt sätt att testa detta är att använda funktionen Textstorlek i Internet Explorer. Ta fram menyn (syns den inte så tryck på Alt-tangenten) och välj "Visa" > "Textstorlek". Testa både "Störst" och "Minst".

Det måste också vara möjligt för användaren att zooma webbplatsen upp till 200 % utan att ytor lägger sig över varandra och gör texten svårläst eller funktionerna svåra att använda. Detta gäller inte enbart stora skärmar med HD-upplösning utan även på mindre skärmar och i mobiltelefoner.

Tänk också på att responsivt byggda gränssnitt ska anpassa sig när användaren zoomar. Det ska alltså även med zoom i ett responsivt gränssnitt gå att komma åt alla funktioner och all information. Det finns givetvis en gräns där en allt för liten skärm med allt för stor zoom inte fungerar men när användaren når dit ska denne fortfarande kunna zooma vidare även om det då kan innebära att användaren måste skrolla i sidled för att kunna läsa all text.

Du säkerställer att användaren kan zooma även i mobila enheter med följande kod i sidhuvudet:

```
<meta name="viewport" content="user-scalable=yes">
```

Attributet content kan innehålla många fler delattribut och tillhörande värden för att styra presentationen på olika skärmar. Användning av delattributet maximum-scale kan hindra användarens möjlighet att zooma även om du angett user-scalable=yes. Vi rekommenderar därför att du inte använder maximum-scale. Övriga delattribut har vi så här långt inte sett några problem med.

Den exakta lösningen för hur förstoring och ändring av fönsterstorlek ska hanteras måste skräddarsys från fall till fall, men här är några korta rekommendationer för vanliga webbgränssnitt:

- Webbplatsen ska anpassa sig automatiskt efter fönsterstorleken, men det är viktigt att lägga in mekanismer som hindrar att radlängderna överstiger 70 tecken inklusive mellanslag eller blir så korta att inte hela ord kan visas.
- Om användaren ändrar textförstoringsfunktionen i webbläsaren ska det inte innebära att innehåll inte går att läsa eller funktioner inte går att använda.
- Förstoring via webbläsare med zoomfunktion ska minst fungera upp till 200 %.
- Vid förminskning av fönster eller textstorlek ska texten vara fortsatt möjlig att läsa och funktionerna möjliga att använda.

Kommentar

Vi ser att det för det mesta går att zooma upp till 200% utan att innehåll går förlorat i olika skärmstorlekar. Men vi har hittat avsteg som gör att WCAG 1.4.4 inte uppfylls och punkten är underkänd.

Exempelvis när vi förstorar till 175% på en 15tumsskärm så ser vi att alla underliggande ingångar i menyn inte visas, se bild nedan. Om vi minskar webbläsarfönstret så sker det redan vid 150% om menyn innehåller flera ingångar.

Elavtal Solel Elnät Fjärrvärme Ladda elbilen

Bli kund

[Laddbox för hemmaladdning](#)
[Kundcase](#)

Guider

[Hitta laddstation](#)

På startsidan så har ni en nyhet där ni har text länkad på en bild, där går text förlorade vid förstoring, se bild nedan där förstoringen är 175% på en 15tumsskärm.

07 FEBRUARI, 2020

I vissa lägen så döljer knappen "kontakta oss" innehåll, se bild nedan från startsidan.

Rekommendationer

- Säkerställ att inget innehåll går förlorat eller döljs om användaren zoomar webbläsaren.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.4.4 (AA)

WCAG 2.0 - 1.4.8 (AAA)

WCAG 2.1 - 1.4.4 (AA)

WCAG 2.1 - 1.4.8 (AAA)

Vägledning för webbutveckling - R34 (1)

EN 301 549 - 9.1.4.4

RD60: Användarna kan nå all information och använda alla funktioner oberoende av skärmorientering

✓ Inga fel funna

Bakgrund

När innehåll presenteras för en användare ska det inte vara låst till en liggande eller stående vy. Användaren ska kunna välja hur innehållet visas. Ibland är det inte möjligt utan att syftet med funktionen går förlorat. Film och tabeller ska vara responsiva och kunna visas oavsett orientering, om det inte finns särskilda skäl. Film i fullskärmsläge kräver ofta att enheten har en liggande orientering, men ska kunna spelas upp även i stående orientering.

I olika situationer kan användaren behöva använda mobiltelefoner eller surfplattor i en särskild orientering, exempelvis om enheten fästs i en hållare på en rullstol. Gränssnittets orientering ska då anpassas efter användarens förutsättningar. En konsekvens blir att upplevelsen inte alltid blir optimal, men det ska fungera. Ett exempel på detta är filmvisning i stående vy.

Denna riktlinje gäller inte förändringar av innehåll eller funktioner på grund av bildskärmens storlek, utan gäller enbart skärmorientering.

Kommentar

Vi ser att alla funktioner och allt innehåll kan nås oberoende av skärmorientering.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 1.3.4 (AA)

EN 301 549 - 9.1.3.4

Navigation & länkar

NL20: Gränssnittet kan styras med enbart tangentbordet både på mobil och stor skärm

× Underkänd

Bakgrund

Det finns en mängd olika sätt att styra en dator eller telefon på. Det finns olika lösningar för att flytta muspekaren, klicka och mata in text. Genom att göra gränssnittet möjligt att styra med mus, tangentbord och pekskärm har användaren möjlighet att själv välja styrlösning. För en del användare finns inga möjliga alternativ. En del användare kan inte använda ett vanligt tangentbord utan måste navigera med musen. Andra användare kan inte använda någon form av muslösning utan måste navigera med tangentbordet.

En grundprincip i wcag är att det ska gå att styra gränssnittet enbart med tangentbord, oavsett om det är på en stor eller liten skärm. För att kunna anses följa riktlinjerna måste det fungera.

Undantag från denna punkt kan göras om det exempelvis rör en funktion som inte på något rimligt sätt skulle gå att göra möjlig att använda oberoende av inmatningsenhet.

Vanliga problem

Undvik att lägga in funktioner som kräver att användaren klickar eller håller muspekaren över olika områden, exempelvis menyer som kräver att användaren hovrar med musen. Undvik också listor som uppdaterar sidan eller flyttar fokus så fort värdet i listan ändras. De här typerna av lösningar skapar stora problem framförallt för personer som måste navigera med tangentbordet, men även för personer som har nedsatt precisionsförmåga eller som sitter i oroliga miljöer.

Var också försiktig med att ändra interaktionsmönster som användaren är van vid. Exempelvis är användare som navigerar med tangentbordet vana vid att använda tabbtangenten för att flytta mellan länkar och formulärsobjekt, om då plötsligt användaren förväntas använda piltangenterna i stället kommer många användare att få problem.

Tänk också på att kombinationen med responsiv design och zoom inte sällan resulterar i en mobilvisning även för användare på desktop. Det är därför viktigt att det fungerar oberoende av inmatningsenhet även i mobilvisning.

Kommentar

Vi ser att det finns problem med tangentbordsnavigeringen både i mobil och i desktop-miljö och punkten är underkänd.

Inga av era menyer är byggda som interaktiva element i HTML5 och de går inte att nå eller aktivera med tangentbord, se bilden nedan. Därför kommer hjälpmedelsanvändare inte att komma åt menyerna. För att lösa detta kan ni helt enkelt göra om menyernas span-element till interaktiva element i HTML5 där vi rekommenderar button-elementet. Eftersom de inte leder någonstans utan öppnar innehåll där användaren är skulle det passa bättre än länkar.

The screenshot shows the Jämtkraft website. At the top left is the Jämtkraft logo. To its right is a horizontal navigation bar with links: Elavtal, Solel, Elnät, Fjärrvärme, and Ladda elbilen. Below this is a breadcrumb trail: Start > Företag > Solel > Bli kund > Varför solceller. On the left side, there is a sidebar with a 'Bli kund' section containing links for 'Varför solceller', 'Solcellspaket', 'Offertförfrågan', and 'Kundreferenser'. Below this is a 'Tjänster' section with a 'Guider' link. The main content area features the heading 'Investera i solceller och företags miljöprofil' and a subheading 'Företag som producerar egen klimatsmart el får en lägre bidrar till en hållbar miljö. Vi erbjuder skräddarsydda sol'. Below the text is a large blue rectangular placeholder.

Detsamma gäller på startsidan där användare kan teckna elavtal. Funktionen för att välja hur man bor, se bilden nedan, går inte att nå med tangentbordet och även här måste elementet göras om till ett interaktivt sådant. Det går heller inte att navigera med tangentbord i den datumväljare som öppnas när användaren når inputfältet "Startdatum" eller till val av boendetyp, där a-elementen saknar href-attribut.

Teckna elavtal med 100% förnybar energi

Välj hur du bor

Lägenhet

Villa utan
eluppvärmning

Villa

Se ditt avtal >

Även på sidan "Frågor och svar" finns objekt som inte går att nå med tangentbordet, se bilden nedan. För att göra dem åtkomliga rekommenderar vi att ni gör om article-elementen till button-element.

Frågor och svar

Här hittar du svaren på de vanligaste frågorna som kommer till oss på Jämtkraft.

De vanligaste frågorna

- > Varför kommer jag inte in på mina sidor?
- > På min faktura finns avgifter för elsäkerhet, elberedskap och nätövervakning, vad är det?
- > Vilka olika sätt kan jag betala fakturan på?
- > Hur gör jag med elavtalet vid flytt?

På sidan "Nyhetsrum" går det inte att nå kategorier och ämnen för att filtrera, utan från kategorin "Alla" navigerar användaren vidare till år, se bild nedan. Filtering av år saknar även fokusmarkering, se NL40.

Alla

Nyheter

Pressmeddelande

Artiklar

Event

podcast östersund solpark solceller solenergi framtidskraft hållbarhet eltransport hållbarhet

2020

31 januari, 2020

Nyheter

Hundratals Special Olympics-deltagare till Åre/ Östersund

450 deltagare från 19 länder kommer till länet för att delta i Sweden

27 jan

Nyheter

"Utan laddbox hade det

Henrik Lindström i bor med sin f

Östersund. Nyligen skaffade fam

box för laddning ett ... [Visa mer](#)

Vi ser även att flera element i "Avbrottskarta" inte är nåbara med tangentbord, exempelvis fliken "Läget", se bild nedan.

LÄGET 14:23

SV | EN

sök

LÄGET

Ange position

Sidreferenser:

[Frågor och svar](#)

[Nyhetsrum](#)

[Avbrottskarta](#)

Rekommendationer

- Gör om div-elementen för menyerna till button-element.
- Se till att alla relevanta objekt kan gå att nå med tangentbordet.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.1.3 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.1.3 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R129 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R130 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R143 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R144 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.2.1.2](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.1](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.2](#)

NL30: Tangentbordsnavigationen följer en logisk ordning

× Underkänd

Bakgrund

När användare navigerar med tangentbordet kan denne inte styra ordningen på samma sätt som en användare som navigerar med mus eller pekskärm. I stället är det webbplatsen som styr navigationsordningen. Ofta handlar det här enbart om tabbordningen. Det vanligaste sättet att hoppa mellan objekt med tangentbordet är att trycka upprepade gånger på tabbtangenten, då flyttas fokus mellan webbplatsens olika länkar och formulärobject. Tabbordningen är normalt sett den ordning i vilket innehållet lagts i koden. Varje gång användaren trycker på tabbtangenten hoppar denne från en länk eller formulärobject till nästa.

Attributet tabindex kan användas för att styra tabbordningen. Det kan i enstaka fall finnas skäl att använda detta attribut för att exempelvis hjälpa till att hindra ett

objekt från att få fokus, men alla objekt som användaren ska tabba till bör ligga i en logisk ordning i sidans struktur och då behövs inte tabindex för att styra ordningen.

Tabindex fungerar enligt följande:

- **Tabindex = 0** lägger till inaktiva objekt, exempelvis en div, i tabbordningen på det ställe de naturligt ligger i sidans struktur. Vår rekommendation är att i första hand använda html-element som i sig är interaktiva (exempelvis länkar och knappar), men i enstaka situationer kan det finnas behov av att låta användaren tabba till andra objekt och då ska tabindex=0 användas.
- **Tabindex > 1** prioriterar objekten och ändrar navigationsordningen så att den inte följer sidans struktur. Ordningen blir från lägst nummer och uppåt. Efter att användaren kommit till objektet med högsta tabindexangivelsen så fortsätter tabbordningen från detta objekt i koden. Det gör att användaren inte kommer åt objekt som ligger tidigare i sidans struktur om de inte har tabindex angivet.
- **Tabindex < 0** gör att objektet inte går att tabba till, men att det kan få fokus genom skript. Används exempelvis för att med skript sätta fokus på ett felmeddelande så att det förmedlas till hjälpmedelsanvändare. Normalt sett används värdet -1 för detta.

I en del funktioner navigerar användaren med andra tangenter också, exempelvis piltangenten för att flytta fokus mellan olika radioknappar. Det är viktigt att inte enbart tabbordningen är logisk utan att även övrig tangentbordsnavigation har en logisk ordningsföljd.

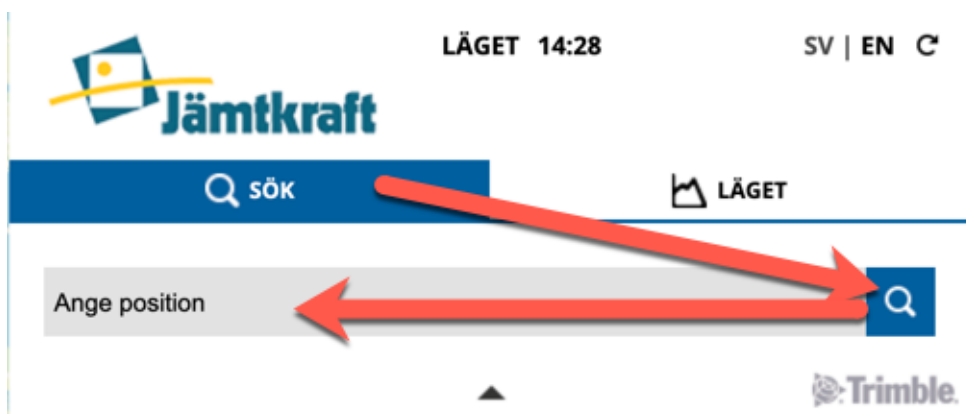
Kommentar

Som vi tar upp i NL20 måste ni se till att alla objekt som går att komma åt med mus eller pekskärm även går att styra med tangentbordet. Utöver det har vi sett att tangentbordsnavigeringen inte alltid följer en logisk ordning vilket inte uppfyller WCAG 2.4.3 och denna punkt bedöms som underkänd.

När man tabbar sig fram i sidhuvudet i mobilt läge kommer logotypen före menyn, se bilden nedan, vilket inte är den logiska ordningen. Den mest logiska ordningen är alltid från vänster till höger, uppifrån och ned. Inte heller har menyn något tydligt fokus när den är markerad, se mer under NL40.

För att söka i "Avbrottskartan" så navigerar användare med tangentbord från fliken sök till sökknapp och sedan till inputfältet, se bild nedan. Vilket inte blir en logisk navigering då en användare förväntar sig att fylla i sökord för hen klickar på sökknappen.

På en undersida, exempelvis Hitta ditt elavtal, så är inte navigeringsordningen inte logisk gällande brödsmlor och undernavigering. Från huvudnavigeringen så navigerar användaren till sök och mina sidor, för att sedan hamna på brödsmlorna och därefter på undernavigeringen, se bild nedan. Vanligen så nås undernavigeringen före huvudinnehållet och brödsmlorna.

Vi ser också att ni har puffar där användaren kan klicka på både rubriken, texten och länken, se bild nedan. Det i sig är inte ologisk men det leder till många tabbtryckningar som kan vara ett problem för personer med nedsatt förmåga i händer eller annan motorisk funktionsnedsättning och som bara använder ett tangentbord. Istället kan hela puffen göras klickbar. Att ha hela texten som en länk

gör att det blir en väldigt lång länktext som inte blir tydlig gällande dess mål, se NL190.

Östersund Solpark

Genom att bli delägare i solparken kan du enkelt, bekvämt och hållbart ta del av förnybar solenergi oavsett var och hur du bor.

Ta reda på med om solparken >

Sidreferenser:

[Startsida](#)

[Avbrottskarta](#)

[Hitta ditt elavtal](#)

Rekommendationer

- Se till att alla klickbara objekt även går att styra med tangentbordet, se NL20.
- Korrigera navigationsordningen så att den blir mer logisk för sidhuvudet i mobilt läge samt för startsidan i desktop-miljö.
- Korrigera navigeringsordningen så den blir logisk gällande undernavigering och brödsmulor/huvudinnehåll.
- Korrigera navigeringsordningen gällande söknappen och inputfältet i avbrottskartan om ni själva kan styra över det.
- Ställ krav på leverantörer av tredjepartsprodukter om sådana används.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 2.4.3 (A)

WCAG 2.1 - 2.4.3 (A)

Vägledning för webbutveckling - R136 (1)

EN 301 549 - 9.2.4.3

NL40: Fokus visas visuellt tydligt när användaren navigerar med tangentbordet

✕ Underkänd

Bakgrund

När användaren förflyttar sig med tangentbordet på en webbsida eller i en funktion måste det visuellt tydligt framgå var fokus är. När man exempelvis tabbar sig genom menyn kan det menyalternativ som just nu har fokus framhävas med en ram eller genom att färgerna inverteras. I en del funktioner kan man förflytta sig med piltangenterna och då gäller samma rekommendation: Det objekt som har fokus ska vara visuellt tydligt framhåvet.

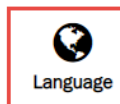
Även dolda länkar och genvägar ska lyftas fram och visas visuellt när de får fokus vid tangentbordsnavigering.

Markeringen av fokus ska vara synlig. Det kan till exempel vara en något tjockare ram, en tjockare understrykning, invertering eller en bakgrundsplatta som dyker upp.

Kommentar

Vi har hittat objekt på webbplatsen som saknar fokusmarkering när man navigerar med tangentbordet och bedömer därför punkten som underkänd.

Logotypen i desktop-miljö samt meny-knappen och "Language"-länken i smal vy saknar ett visuellt tydligt fokus vid tangentbordsnavigering, se bilderna nedan.

[Elavtal](#) [Solel](#) [Elnät](#) [Fjärrvärme](#) [Ladda elbilen](#)

[Start](#) > [Privat](#) > [Solel](#) > [Bli kund](#) > [Solcellspark](#)

Även knappen "Visa fler resultat" på sökresultatsidan saknar fokusmarkering, se bilden nedan.

Jämtkraft bygger ny kraftledning

</om-jamtkraft/nyhetsrum/jamtkraft-bygger-ny-kraftledning/>

Jämtkraft utökar elnätet i Jämtland och Västernorrland. Nära två mil kraftledning byggs mellan Rätans stamnätstation och Länsterhöjdens f...

Publicerad 2018-08-28

[Visa fler resultat](#)

Vi ser också att ni använder er av webbläsarens fokusmarkör på webbplatsen. Webbläsarens fokusmarkering kan i vissa webbläsare vara för svag för att alla besökare lätt kan se den. Det kan också hända att kombinationer av webbläsarens fokusmarkering med färger på webbplatsen kan göra det svårt att se markeringen. Vi rekommenderar därför främst att man tar fram en egen fokusmarkering som syns tydligt och har bra kontraster mot bakgrunden. Men det går utöver kraven i WCAG.

Sidreferenser:

[Sök](#)

Rekommendationer

- Lägg till en fokusmarkering på alla objekt som kan få fokus.
- Överväg att implementera en egen fokusmarkering med hjälp av CSS.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.7 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.7 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R34 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.7](#)

NL50: Det finns genvägar för att underlätta navigering med tangentbord

✓ Inga fel funna

Bakgrund

För användare som navigerar med tangentbordet kan det vara besvärligt att behöva tabba sig igenom hela menystrukturen på alla sidor. Har man väl hittat den sida man sökte är det innehållet man är intresserad av.

För att underlätta för dessa användare ska det finnas genvägar på sidorna. Den vanligaste genvägen är förbi navigationen till sidans innehåll, men i olika sammanhang kan det också vara lämpligt med länkar tillbaka till sidans topp eller till olika menygrupper på sidan.

Denna typ av genvägar skapas genom att lägga in länkar som leder till element längre ner på sidan. Länkar direkt till innehållet förbi navigationen ska vara visuellt dolda men visas när användaren tabbar sig fram till dem.

Vanligast är att länka till innehållets inledande rubrik. Denna kan utformas så här:

```
<h1 id="content" tabindex="-1">Innehållets huvudrubrik</h1>
```

Tabindex="-1" används för att få ett korrekt uppförande i alla webbläsare.

Länkar till innehållet skapas som vanliga länkar men med tecknet # följt av målets id-värde. Exempelvis:

```
<a href="#content" accesskey="s">
  Hoppa till textinnehållet
</a>
```

Skärmbilden nedanför visar ett exempel på en genväg till sidans huvudinnehåll på riksdagens webbplats.

Till sidans huvudinnehåll

SVERIGE
RIKSD

Start

L

Kommentar

Vi har sett att ni erbjuder en genväg till sidans innehåll och bedömer punkten med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R75 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.1](#)

NL70: Snabbkommandon aktiveras inte bara med alfanumeriska tangenter

– Inte aktuellt

Bakgrund

Många användare styr gränssnittet helt eller delvis med tangentbordsnavigation och snabbkommandon. För en del användare med motoriska funktionsnedsättningar eller grava synnedsättningar är tangentbordet det primära sättet att styra gränssnittet. Även röststyrning innebär i många situationer att röstkommandon omvandlas till tangentbordskommandon, exempelvis kan en person som styr gränssnittet med rösten säga "tabb" för att hoppa till nästa länk, något som innebär att hjälpmedlet skickar tangentbordskommandon "tabb" till gränssnittet.

Det är viktigt att genvägar och snabbkommandon inte bygger på endast siffror, bokstäver eller symboler eftersom det kan leda till att användare som navigerar med rösten eller tangentbordet av misstag råkar aktivera funktioner. Exempel på det kan vara att information raderas eller att användaren ringer upp kontakter av misstag.

Om den här typen av snabbkommandon används så måste något av följande vara uppfyllt:

- Det finns en mekanism för att stänga av snabbkommandon.
- Snabbkommandon går att ändra, så att de styrs av en annan tangent.
- Snabbkommandot är bara möjligt att använda när objektet som styr kommandot är i fokus.

Html-attributet accesskey omfattas inte av denna riktlinje eftersom den typen av snabbkommandon aktiveras tillsammans med Ctrl-, Alt- eller Commandtangenter.

Kommentar

Vi har inte sett några snabbkommandon av den berörda sorten på webbplatsen. Den här punkten är därför inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 2.1.4 (A)

EN 301 549 - 9.2.1.4

NL90: Påbörjad klickhändelse ska kunna avbrytas eller ångras

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Ett klick består av två delar, dels en ner-händelse och dels en upp-händelse. Ner-händelsen sker när användaren trycker ner sin musknapp eller sitt finger på skärmen. Upp-händelsen är när knappen släpps eller fingret lyfts från skärmen.

När användare navigerar i ett gränssnitt genom att klicka sig fram med musmarkör eller med en pekskärm, inträffar ibland oavsiktliga händelser, användaren trycker helt enkelt på fel ställe. Genom att undvika funktionalitet som sker när användaren klickar ner minskar de problemen. Låt istället funktionaliteten aktiveras när användaren släpper musknappen.

I vissa fall är det inte möjligt, exempelvis för en piano-app, där användaren spelar på pianot genom att klicka ner på tangenterna.

Om en händelse måste aktiveras genom en ner-händelse så ska det om möjligt finnas en chans för användaren att ångra händelsen. Ett exempel på detta är många skärmtangentbord för mobiler. Genom att låta fingret vila på en bokstav dyker ett antal mindre vanliga bokstäver upp som baserar sig på den bokstav användaren vilat fingret över (exempelvis kan du skriva á â om du vilar med fingret över A-tangenten). Om användaren släpper skärmen utan att välja något skrivs inte heller något tecken.

Sök resa

Nästa avgång

Från station/hållplats/adress

Använd min plats

Till station/hållplats/adress

1234567890

Qß§ŠšŞIOPÅ

ASDFGHJKLÖÄ

↑ZXCVBNM↵

!#😊😊 Svenska Gå

Kommentar

Vi ser att påbörjad klickhändelse kan avbrytas eller ångras och bedömer punkten med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 2.5.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.5.2](#)

NL100: Innehåll och funktioner ska kunna användas utan svåra gester

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Användare med nedsatt rörlighet i händer och fingrar har svårt att kontrollera den precision som ofta krävs för att styra ett gränssnitt. Det finns också inmatningstekniker där det inte går att göra komplexa gester, som ögonstyrning. Exempelvis är det mycket svårt eller omöjligt att göra gester som kräver mer än en beröringspunkt med ögonstyrning, och att åstadkomma en rörelsebana med brytarstyrning.

Det är därför viktigt att skapa gränssnitt som bygger på så enkla gester som möjligt, utöver de gester som krävs för att styra operativsystem och webbläsare. Det ska finnas alternativa sätt som gör det möjligt för dessa användare att enkelt styra gränssnittet utan komplexa gester. Användare med huvudmus eller ögonstyrning är inte hjälpta av kortkommandon via ett skärmtangentbord. Gester ska istället kompletteras med knappar som användaren kan trycka på.

Exempel på en typ av gränssnitt som bygger på gester är serverbaserade kartor där användaren genom att knipa ihop eller isär med två fingrar zoomar in respektive ut i en karta. En annan gest är att med två fingrar i sid- eller höjdlid flytta det geografiska området som visas i kartan. Alternativet för användare med nedsatt motorik är att zoomningsfunktionen kan styras med knappar: plus för att zooma in och minus för att zooma ut. Knappar för höger, vänster, upp och ner låter användaren titta och panorera i kartan för att ändra det geografiska området.

Kommentar

Vi ser att ni har en "Avbrottskarta" där användare i mobilen kan navigera med två fingrar för att zooma in och ut, samt ett finger för att förflytta sig i kartan. I desktop så används muspekare för att förflytta sig i kartan samt knappar för plus/minus för zoom.

Det är bra att det finns knappar för att zooma in och ut i kartan, vilket underlättar för användare med motoriska nedsättningar både i mobilen och i desktop. Däremot så blir de svåra att upptäcka för användare med förstorande hjälpmedel då de ligger placerade uppe i högra hörnet på desktop, medan övriga funktioner ligger placerade till vänster i kartan. Funka rekommenderar att ni försöker hålla samma funktionerna i kartan. Punkten bedöms som inga fel funna men kan förbättras.

Finns det möjlighet att styra funktioner i kartan så skulle det underlätta ytterligare

att ha pilar för att kunna förflytta sig i kartan, vilket gör att den går att använda med tangentbord. Är kartan en tredjepartsprodukt så se över vilka krav som går att ställa på leverantörer.

Sidreferenser:

[Avbrottskarta](#)

Rekommendationer

- Se över möjligheter att komplettera kartan med knappar för höger, vänster, upp och ner för att användare skall kunna panorera i kartan.
- Ändra placering av knapparna för zoom för att funktioner skall ligga samlade.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 2.5.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.5.1](#)

NL110: Synliga beskrivningar av klickbara objekt beskrivs på liknande sätt genom uppmärkning i koden

✕ Underkänd

Bakgrund

Det finns många tekniker för att beskriva interaktiva objekt. För vanliga inmatningsfält används ofta en synlig ledtext i anslutning till fältet. Detta räcker oftast om ledtexten är inlagd på rätt sätt, men i vissa situationer används också visuellt dolda beskrivningar inlagda med exempelvis aria-label. Det kan finnas många skäl till att lägga in en visuellt dold beskrivning. Det kan exempelvis handla om att en användare som inte ser gränssnittet behöver en utökad beskrivning av fältet.

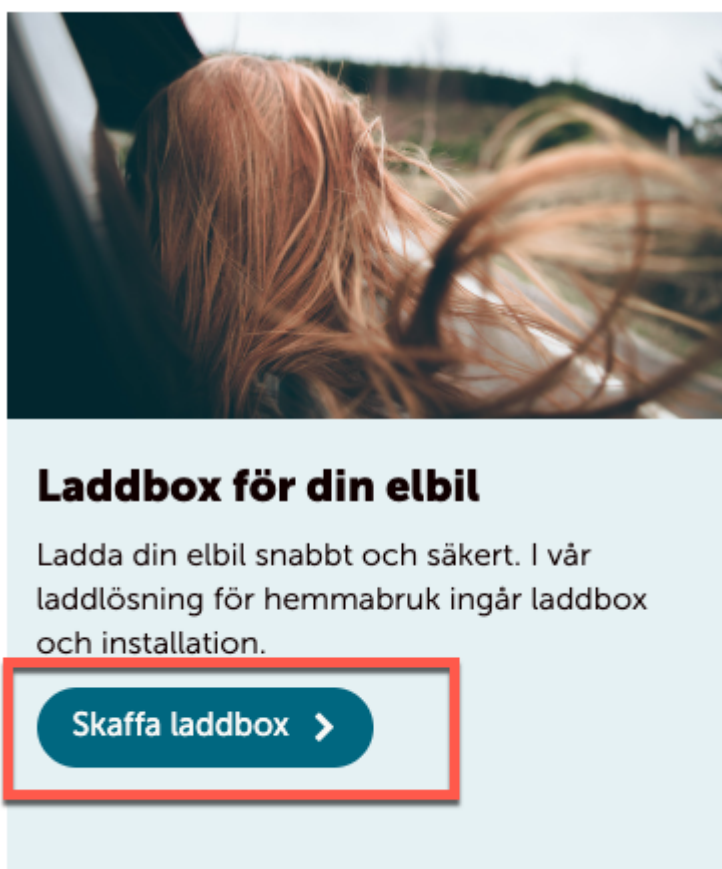
När dolda beskrivningar används är det dock viktigt att de inkluderar även det som visas visuellt. Ett objekt med en etikett som innehåller texten "Köp" eller "Läs mer", eller en bild som illustrerar objektets funktion, ska i den visuellt dolda etiketten eller beskrivningen inledas med samma text. En knapp med beskrivningen "Köp biljett" ska exempelvis också inledas med formuleringen "Köp biljett" i attributet aria-label eller aria-labelledby.

Användare med kognitiva eller grava motoriska funktionsnedsättningar kan använda rösten för att styra ett gränssnitt, istället för att använda tangentbord eller

pekdon för att navigera. När visuellt synliga och dolda etiketter stämmer överens fungerar även röststyrning på ett bra och förutsägbart sätt.

Kommentar

Ni använder er en hel del av attributet aria-label för länkar på er webbplats vilket inte alltid tillför användarnytta, se SW20. Vi har sett flera exempel på där länktextern inte stämmer överens med vad som står i attributet aria-label. Exempelvis på landningssidan "Privat" där ni har en puff "Laddbox för din elbil" med länktextern "Skaffa laddbox", se bild nedan.

I attributet aria-label så är texten istället "Läs mer om Laddbox för din elbil", se kodexempel nedan.

```
<a href="/privat/ladda-elbilen/bli-kund/laddbox/" class="btn btn-primary" aria-label="Läs mer om Laddbox för din elbil">  
<span>Skaffa laddbox</span></a>
```

Vi ser motsvarande problem på landningssidan "Företag", där puffen "Jämkraft

företagsportfölj" har länktexten "Teckna elavtal", se bild nedan, men aria-label="Läs mer om Jämtkraft företagsportfölj".

Jämtkraft företagsportfölj

Med ett förvaltad elpris låter du Jämtkrafts experter köpa in din el när priset är som förmånligast.

Teckna elavtal >

För att välja språk i sidhuvudet har ni länktexten "Language" men aria-label="Välj språk".

Om visuella och dolda länktexter inte stämmer överens så blir det svårt för användare med uppläsande hjälpmedel som får informationen i attributet aria-label samtidigt som de använder rösten för att navigera. WCAG 2.5.3 uppfylls inte och punkten är underkänd.

Rekommendationer

- Om ni använder dolda länktexter skall de innehålla samma text som visas visuellt.
- Överanvänd inte attributet aria-label för länkar, se SW20, arbeta istället med beskrivande länktexter som blir tillgängliga för alla.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 2.5.3 (A)

NL120: Funktionalitet som aktiveras eller styrs genom rörelse kan inaktiveras och styras på andra sätt

– Inte aktuellt

Bakgrund

Mobila enheter kan förutom tangentbord och tal, även använda accelerometer, gyroskop och kamera som metod för inmatning från användaren, eller för att utföra en funktion i enheten.

För användare med motoriska funktionsnedsättningar är det problematiskt när funktioner i ett gränssnitt är baserade på rörelse. Det förutsätter att användaren kan röra fritt på sin enhet vilket exempelvis inte är möjligt för användare som har sin enhet monterad på sin rullstol. Om användaren inte erbjuds ett alternativ kan det vara omöjligt för vissa användare att styra ett gränssnitt. Därför ska gränssnitt, när det är möjligt, kunna styras med knappar, länkar och andra objekt som alternativ till rörelse.

Det finns undantag för funktioner som är beroende av rörelse för att fungera, exempelvis stegräknare och vattenpass.

Kommentar

Vi har inte sett några funktioner på er webbplats som aktiveras genom rörelse och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 2.5.4 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.5.4](#)

NL140: Markering av klickbara objekt och intilliggande färger ska ha en kontrast på minst 3,0:1

× Underkänd

Bakgrund

Det är inte bara text som behöver vara tydlig och ha tillräckliga kontraster i ett gränssnitt. Interaktiva objekt som knappar, länkar och formulärfält ska vara tydligt urskiljbara, även i dåliga ljusförhållanden. För att även användare med lättare synnedsättningar ska kunna urskilja gränssnittskomponenter, är det viktigt att

ramar kring sådana objekt har goda kontraster mot intilliggande färger. Här ska kontrastvärdet vara minst 3,0:1.

Kontrastkravet mellan ram- och bakgrundsfärg gäller i flera situationer: när användare markerar ett klickbart objekt eller formulärsobjekt, när ett objekt är i fokus när användaren styr med tangentbordet eller när användaren har valt ett specifikt objekt.

Kontrastkravet gäller inte komponenter vars utformning inte har anpassats eftersom utseendet på dessa bestäms av användarens webbläsare. Det gäller inte heller inaktiva komponenter.

Kommentar

Vi ser att formulärsobjekt på er webbplats inte uppfyller WCAG 1.4.11 gällande kontrastvärdet 3.0:1. Exempelvis på sidan "Räkna på solceller", se bild nedan. Kontrastvärdet på formulärfältets ram är 1.6:1. För besökare med synnedsättning eller som befinner sig i dåliga ljusförhållanden så är det viktigt att kontraster uppfyller kravet för att objekt ska kunna urskiljas.

Se värdet av ditt hustak!

Ange din adress och se hur mycket solenergi taket kan producera.

Skriv in adressen

När knappen för att acceptera cookies får fokus är kontrastvärdet 2.88:1, se bild nedan. För användare som navigerar med tangentbord är det viktigt med tydligt fokus på det objekt de befinner sig på.

FOCUS Style

OK, JAG
FÖRSTÅR.

Text Contrast

background

#F4F2EF

text color

#006680

5.85

AA

Non-Text Contrast

adjacent background

#006680

box-shadow

#00141A

2.88

FAIL

Sökrutan i sidhuvudet och sökrutan på sökresultatsidan har för låga kontrastvärden mot den vita bakgrunden, 1.16:1 respektive 1.19:1, se bild nedan.

Vi ser också att det finns flera knappar på er webbplats som inte får en tydlig fokusmarkering när vi navigerar med tangentbord. Exempelvis för knapp i puffarna, se exempelbild nedan, där ni verkar använda fokusmarkering motsvarande hover med muspekare. Denna fokusmarkering är svår att se för användare med nedsatt syn och användare med förstorande hjälpmedel.

Östersund Solpark

Genom att bli delägare i solparken kan du enkelt, bekvämt och hållbart ta del av förnybar solenergi oavsett var och hur du bor.

Ta reda på med om solparken >

I "Avbrottskartan" ser vi att ni inte använder er av en egenstylead fokusmarkering, vilket i sig är godkänd enligt WCAG, se NL40. Men som ni kan se i bilden nedan är det inte tydligt var fokus är, exempelvis på sökknappen. Funka rekommenderar er att implementera en egen fokusmarkering med goda kontraster om det finns möjlighet att styra det.

Ange position

Sidreferenser:

[Räkna på solceller](#)

[Avbrottskarta](#)

Rekommendationer

- Se till att formulärsobjekt och fokusbara objekt har tillräckliga kontraster.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 1.4.11 (AA)

EN 301 549 - 9.1.4.11

NL170: Länkgrupper och informationsområden är grupperade

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

För att underlätta för användaren att identifiera grupper med objekt är det viktigt att det finns en tydlig gruppering i koden, exempelvis genom att menyer grupperas med hjälp av punktlister. Då presenteras menylänkarna som en sammanhållen grupp även i hjälpmedel för gravt synskadade användare. I menyer där undermenyer är utfällda bör nästlade listor användas (listor i listor). Då blir även den hierarkiska strukturen möjlig att uppfatta för gravt synskadade användare.

I html5 finns elementet `nav` som ska användas för att ange vad som är navigation på sidan. Elementet ska omsluta både huvudmeny och undermeny, eller så ska två olika nav-element användas för att markera huvudmeny respektive undermeny. Elementet kan även användas för en större meny i sidfoten. Så här används det:

```
<nav> ... menylänkar ... </nav>
```

Landmärken

Wai-aria definierar olika landmärken (eller "landmarks" på engelska), som också används för att märka upp olika typer av innehåll på en sida. Dessa tillför ytterligare struktur för användare som inte ser gränssnittet.

Om du bygger med html5 ska du använda de element som finns i html5 i första hand. Du kan även lägga på olika roller, landmärken, för olika områden men det kan upplevas som störande om samma information finns i html-elementet.

Det vi menar här att `<nav>` aldrig ska kompletteras med `role="navigation"`, `<main>` ska inte kompletteras med `role="main"` och `<header>` respektive `<footer>` ska inte kompletteras med `role="banner"` eller `role="contentinfo"`.

Om båda används kan skärmläsare läsa upp informationen två gånger vilket blir störande för användaren.

Så här lägger man in landmärken:

```
<div role="search"> ... sökfunktion ... </div>
```

Använd följande landmärken där det är relevant:

- **role="search"**, som markerar sökfunktionen
- **role="main"** eller **<main>**, som markerar huvudinnehållet på sidan
- **role="complementary"**, som används för innehåll som kompletterar huvudinnehållet på sidan. Dit hör alla typer av "relaterad information", det vill säga den typen av innehåll som typiskt brukar ligga i högerspalten på sidan.
- **role="banner"** eller **<header>**, som används för sidhuvudet
- **role="contentinfo"** eller **<footer>**, som används för information om innehållet, exempelvis ett område med copyright-information och länkar till sekretessinformation.

Det finns fler landmärken:

- **role="application"**, som används för områden med applikationsliknande interaktion, exempelvis en texteditor. Undvik detta landmärke om du inte har mycket starka skäl till att använda det.
- **role="form"**, undvik detta eftersom det inte tillför något för användarna i dagsläget.

[Information om wai-aria \(W3C:s webbplats\)](#)

.

Kommentar

Vi ser att ni arbetar med landmärken på er webbplats. Ni använder er av flertalet html5-element vilket är bra. Det är godkänt enligt WCAG 1.3.1 att använda attributet role, exempelvis ser vi att ni använder det för huvudinnehållet, genom role="main". Funka rekommenderar dock att i första hand använda de html5-element som finns och komplettera med role-attributet där det inte finns.

Ni har flera olika alternativ för navigering, för huvud- och sekundärnavigeringen så använder nav-element vilket är bra. Ni kompletterar även brödsmulorna med ett landmärke i form av role="navigation". Alla navigationselement behöver inte vara märkta som landmärken utan ni skulle kunna ha brödsmulorna som en vanlig länklista.

Landmärken hjälper användare med uppläsande hjälpmedel att skapa sig en grovstruktur över webbplatsen och skall användas där de tillför nytta. Användarna

skulle ha stor hjälp om sökrutan var uppmärkt med attributet `role="search"`, det underlättar navigering eftersom sök är en central del på en webbplats.

Punkten bedöms som inga fel funna men kan förbättras.

Rekommendationer

- Använd i första hand `html5`-element för att definiera landmärken.
- Lägg till landmärke för sökrutan genom `role="search"`.
- Göra brödsmulorna till enbart en länklista.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R27 \(3\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

NL190: Länkars mål framgår tydligt i sitt sammanhang

× Underkänd

Bakgrund

Tydligt formulerade länktexter hjälper alla användare att hitta rätt länk. En tydligt formulerad länk är också ofta en förutsättning för att gravt synskadade användare och en del användare med kognitiva funktionsnedsättningar ska hitta den information de söker. Länkar måste därför ge tydlig information om vilka sidor de leder till och vad det finns för typ av innehåll på de sidorna.

För en gravt synskadad användare är det omöjligt att få en visuell överblick av sidan. Det innebär att det inte med ett snabbt ögonkast går att identifiera de länkar som finns på sidan och vilka textstycken de är kopplade till. Gravt synskadade användare får istället ta sig runt på sidan och se vad som finns med stöd av sitt hjälpmedel, en så kallad skärmläsare.

Skärmläsaren presenterar bara den information användaren har fokus på. Är fokus på en länk läses bara länken upp, inte texten runt om. Användaren kan inte visuellt koppla länken till någon text i närheten. Det gör att länken i sig måste ge all relevant information om var den leder.

Många hjälpmedel har dessutom en funktion som lyfter länkarna ur sitt sammanhang och presenterar dem i en separat länklista. Detta snabbar upp navigationen och gör det möjligt att snabbt hitta specifika länkar som "Logga in"

eller "Kundvagn". När en länk tas ur sitt sammanhang hjälper det inte användaren om det bredvid länken står var den leder, utan länkens mål måste framgå av själva länktextern. Länkar som heter "Läs mer" är därför inte tillräckliga.

Länkade bilder måste ge all relevant information om länken i alt-texten (kallas även det ibland för "beskrivning" eller "tooltip" i olika publiceringsverktyg).

För e-postlänkar är det viktigt att själva e-postadressen framgår i länktextern och även information om mottagaren, exempelvis mottagarens funktion och/eller namn. Att e-postadressen framgår är viktigt för att användare som lånat en dator eller inte vill e-posta just nu, ska kunna kopiera adressen för att använda vid ett senare tillfälle.

Title-text

Lägg inte någon title-text (kallas ibland för "beskrivning" eller "tooltip") på länkar. Länktextern ska ge användaren all relevant information om länken. Tidigare har en del webbplatser kompletterat länktexterna med en title-text som visas när användaren håller muspekaren över länken. Den här lösningen går dock inte att ta till sig för exempelvis användare som navigerar med tangentbordet eller med en pekskärm.

Länkar är begripliga i sitt sammanhang

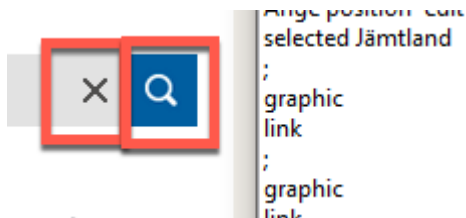
Wcag på nivå AA, kräver att länkarna är begripliga i sitt programmatiskt bestämbara sammanhang. Det innebär att länken ska gå att förstå tillsammans med annan text i samma html-element.

Det kan innebära att ett textstycke och en länk ligger i samma paragraf-element eller i samma list-element för att ta ett par exempel.

Det lättaste sättet att uppfylla kravet är också det som blir enklast för användarna; skriv länktextern som gör det enkelt att förstå länkens syfte oavsett sammanhang.

Kommentar

På "Avbrottskartan" finns en sökfunktion där sök och rensa inputfältet är länkar med grafik, se bild nedan. Dessa länkar har inte någon länktextern vilket gör att dess syfte inte går att förstå vid användning av uppläsande hjälpmedel, WCAG 2.4.4 uppfylls inte och punkten är underkänd.

Vi ser även att ni på flertalet ställen på webbplatsen använder er av läs mer-länkar, exempelvis för puffarna på sidan "Hitta elavtal", se bild nedan. Det är godkänt enligt WCAG då länkarna går att förstå i sitt sammanhang, men Funka rekommenderar utöver WCAG att ha beskrivande länktexter så att länkar går att förstå utanför sitt sammanhang. Exempelvis vid användning av en länklista med uppläsande hjälpmedel.

Jämtpriset

Låt experterna säkra upp ett stabilt elpris till dig. Så kan du använda din kraft till något helt annat.

Läs mer >

Lokalpriset

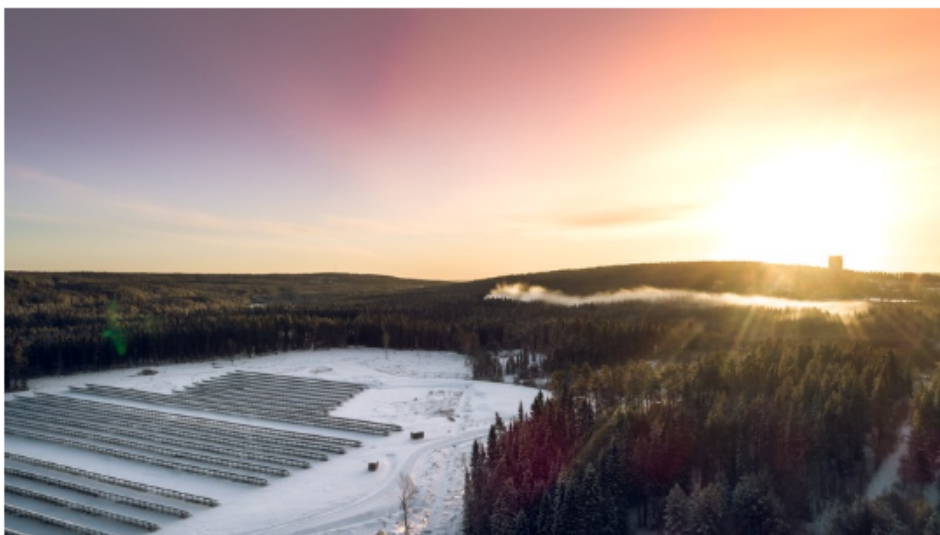
Lokalpriset är för dig som bor i Jämtkrafts ägarkommuner Åre, Krokom eller Östersund, där du har en rabatt på elpriset.

Läs mer >

Vi ser att ni kompletterar länkar med ett aria-label, se kodexempel nedan, vilket ger information till uppläsande hjälpmedel. Men det är bättre att ha den texten som länktext istället, för att undvika onödig användning av wai-aria, se SW20.

```
<a href="/privat/elavtal/fornybar-el/jamtpriset/" class="btn btn-primary" aria-label="Läs mer om Jämtpriset">
<span>Läs mer </span></a>
```

Vi har även sett att puffar på webbplatsen har rubriken, texten och knappen länkad till samma sida, se bild nedan. Vid tangetbordsnavigering blir det onödigt många steg se NL30. Det blir även ett otydligt länkmål gällande den länkade text. En användare med uppläsande hjälpmedel som navigerar till länken får svårt att veta vart länken leder. Funka rekommenderar istället att göra hela puffen länkad eller att enbart ha länkning på själva knappen.

Östersund Solpark

Genom att bli delägare i solparken kan du enkelt, bekvämt och hållbart ta del av förnybar solenergi oavsett var och hur du bor.

Ta reda på med om solparken >

Vi har också sett att en del länkar öppnas i ny flik exempelvis externa länkar eller pdf:er, dessa saknar information om att de öppnas i en ny flik. Information om att en länk öppnas i ny flik är exempelvis viktigt för användare med uppläsande hjälpmedel som inte visuellt tar del av att en ny flik öppnas. Vi har sett att ni på en del ställen kompletterar länkar med en ikon för att indikera att något öppnas i ny flik. Det är dock inte konsekvent på webbplatsen, och informationen heller blir inte tillgänglig för användare med uppläsande hjälpmedel.

Sidreferenser:

[Hitta elavtal](#)

Rekommendationer

- Komplettera era länkar med beskrivande länktexter.
- Funka rekommenderar att inte ha länktexter med endast "Läs mer" så att länkar går att förstå utanför sitt sammanhang.
- Gör puffar till en länk.
- Informera användare om en länk kommer öppnas i ny flik/nytt fönster.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 2.4.4 (A)

WCAG 2.1 - 2.4.4 (A)

Vägledning för webbutveckling - R5 (1)

EN 301 549 - 9.2.4.4

NL360: När samma meny eller länksamling visas på olika sidor ska sorteringen vara konsekvent om det inte skulle uppfattas som ologiskt av användarna

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Ändra inte sorteringsordningen i listningar av länkar, verktyg eller menyer på olika sidor. Samma meny eller länksamling ska presenteras i samma ordning på alla ställen om det inte skulle upplevas som ologiskt för användaren.

Kommentar

Vi har inte sett inkonsekvens i navigationen och punkten sätts som inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 3.2.3 (AA)

WCAG 2.1 - 3.2.3 (AA)

Vägledning för webbutveckling - R28 (3)

EN 301 549 - 9.3.2.3

Färger & presentation

CP10: Texters förgrunds- och bakgrundsfärger ger tillsammans tillräckliga kontraster

× Underkänd

Bakgrund

För att besökaren ska ta del av innehållet på ett enkelt sätt är det viktigt att kontrasterna (egentligen ljuskontrast) mellan text och bakgrund är bra. På en kontrastskala som går från 1:1 (ingen skillnad) till 21:1 (svart på vitt) ska kontrasten vara minst 4,5:1.

För större text, som rubriker, räcker en kontrast på minst 3:1. Men vår rekommendation är ändå att hålla minst 4,5:1 för att texten ska vara tydlig för så många användare som möjligt. Stor text innebär 18 punkter/24 pixlar vanlig stil eller 14 punkter/18.5 pixlar fet stil.

För att mäta kontraster används en komplex formel som finns på W3C:s webbplats:

[Formel för kontraster \(W3C:s webbplats, engelska\)](#)

.

Om du inte själv vill sitta och räkna på detta rekommenderar WAI bland annat verktyget "Contrast Analyser" som kan laddas ned kostnadsfritt från Paciello Groups webbplats:

[Contrast Analyser \(the Paciello group webbplats, engelska\)](#)

.

Kommentar

Vi har sett flertalet problem gällande för låga kontraster mellan text och bakgrund på er webbplats och punkten är underkänd. För att WCAG 1.4.3 skall uppfyllas skall kontrastvärde mellan text och bakgrund vara minst 4.5:, för större text gäller 3:1. Texter med låga kontraster är svåra att uppfatta för besökare med nedsatt syn. Nedan följer några exempel där vi sett att kontrasterna är för låga.

Vi ser att ni på flera sidor använder en gul knapp med blågrön text, exempelvis knappen "Teckna elavtal" på sidan "Hitta elavtal", se bild nedan. Kontrastvärdet mellan text och bakgrund är 4.38.

Teckna elavtal

Hos Jämtkraft får du 100% förnybar el i ditt elavtal. Du kan välja mellan rörligt och förvalt elpris.

Teckna elavtal >

Vi ser att ni använder er av ljusgrå text mot vit bakgrund eller ljusgrå text på grå bakgrund. Exempelvis på sidan "Teckna" så är kontrastvärdet för lågt på texterna för att beskriva stegen i processen. För siffrorna mot den ljusgrå bakgrunden så är kontrastvärdet 2.57. För texten mot den vita bakgrunden så är kontrastvärdet 2.78.

2 Ditt nya elavtal

3 Bekräftelse

Även på Mina sidor, se bild nedan, så är kontrastvärdet 2.7.

Mina avtal

Se priser, avtalslängd och andra uppgifter som rör dina avtal med oss.

Under "Mina sidor" ser vi även att ni har tabeller där kolumn- och radrubriker är vita mot blå bakgrund, exempelvis från sidan "Energistatistik", se bild nedan. När

är kontrastvärdet 2.45 för exempelvis Jan och 2017, samt 3.4 för exempelvis Feb och 2018.

	jan	feb	mar	apr
2017	226	229	208	237
2018	247	201	252	193

Även brödsulorna på Mina sidor, se bild nedan, där det är ljublå text mot grå bakgrund har för lågt kontrastvärde, 2.33.

Välkommen > Energistatistik

När ett formulärsfält är felaktigt ifyllt så fås ett felmeddelande nedanför inmatningsfältet, där kontrastvärdet på texten mäter 2.73 mot bakgrunden. Exempelvis på sidan "Logga in på mina sidor", se bild nedan.

Personnummer (12 siffror) eller organisationsnummer (10 siffror)

Person eller organisationsnummer måste anges

För sökresultaten på sidan "Sök" så finns det flera texter som inte uppfyller kontrastvärdet, se bild nedan. Där kontrastvärdet för länktextern är 2.65 mot en grå bakgrunden och 2.89 mot den vita bakgrunden. För texterna Senast ändrad/Publicerad så är kontrastvärdet 3.13 mot den grå bakgrunden och 3.42 mot den vita bakgrunden.

Hitta ditt elavtal

</privat/elavtal/fornybar-el/hitta-elavtal/>

Hos oss får du el från sol, vind, vatten och skog. Du har alltid 100% förnybar el i ditt elavtal, oavsett vilket avtal du väljer.

Senast ändrad 2018-11-20

Teckna nytt elavtal

<https://elavtal.jamtkraft.se/teckna/#foretag>

Senast ändrad 2016-06-16

Vinnare Förnya elavtal

</om-jamtkraft/nyhetsrum/vinnare-fornya-elavtal/>

Nu har vi dragit två vinnare bland alla som valde att förnya sina elavtal med oss:

Publicerad 2008-10-10

Nyhetslistningen på startsidan har kontrastvärdet 3.41 vilket är för lågt, se bild nedan.

Aktuellt

19 december, 2019

8000-åriga träd funna i torvmosse utanför Östersund

17 december, 2019

Östersund Solpark redo att möta våren

Vi ser att ni på flera sidor har text på bakgrundsbilder. Exempelvis på startsidan lyfter ni en huvudnyhet där det är vit text mot en bakgrundsbild. Där är kontrastvärdena exempelvis 1.1:1 för den vita texten mot maskotens vita mun. 1.4:1 för vit text mot gult samt 2.6:1 för vit mot en del av den blå bakgrunden.

31 JANUARI, 2020

På nyhetssidan "Utan laddbox hade det aldrig gått" så har ni en film, som ni textar, i vissa lägen så blir det i princip vit text på vit bakgrund då filmen utspelar sig i en snöig miljö, se skärmbild nedan.

Vi har sett andra exempel där ni textar era filmer, och då använder ni vit text mot en svart remsa, exempelvis på sidan "Hur fungerar vindkraft?", vilket ger mycket bättre kontraster.

Sidreferenser:

[Hitta elavtal](#)

[Teckna](#)

[Logga in på mina sidor](#)

[Sök](#)

[Utan laddbox hade det aldrig gått](#)

[Hur fungerar vindkraft?](#)

[Mina sidor](#)

[Engeristatistik](#)

Rekommendationer

- Se till att kontrasten mellan text och bakgrund är minst 4,5:1 för liten text och 3:1 för stor text på er webbplats.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.3 \(AA\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.4.6 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.3 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.6 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R34 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R126 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.3](#)

CP20: Grafiska objekt som förmedlar information, och texter som förekommer i bilder, illustrationer och filmer har tillräckliga kontraster

× Underkänd

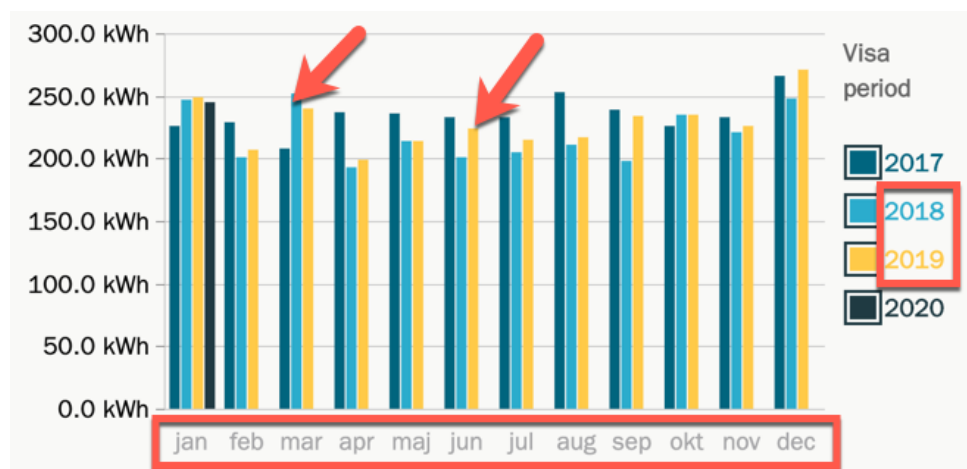
Bakgrund

Kontrasterna i illustrationer, diagram, bilder, ikoner och filmer ska vara bra. Användaren ska kunna se och tolka den grafiska informationen även i dåliga ljusförhållanden och med en lättare synnedsättning. Sträva därför efter så goda kontraster som möjligt. Gränsvärdet när det gäller kontraster i den här typen av material ska vara minst 3:1 enligt WCAG 2.1. Värdet avser färgen på det grafiska motivet mot bakgrunden. Ett undantag för kravet är när motivet är kompletterat med text.

Kommentar

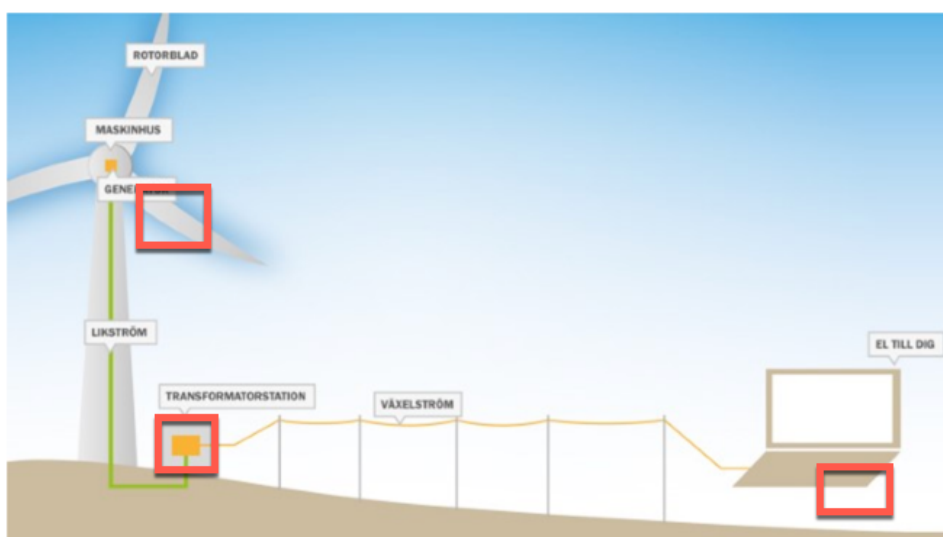
För att uppfylla WCAG 1.4.11 så skall grafiska objekt som förmedlar information ha ett kontrastvärde på 3:1. Vi ser att ni använder er av diagram under "Mina

sidor" för att exempelvis förmedla engeristatistik, se bild nedan, där kontrastvärdena blir för låga vilket gör att punkten är underkänd.

I diagrammet uppfyller inte de gula staplarna för 2019 och den blå staplarna för 2018 kontrastvärdet på 3:1 för grafiska objekt. De gula staplarna har ett värde på 1.4:1 och de blå staplarna ett värde på 2.5:1. Det gäller även staplarnas ledtexter. Även ledtexterna för respektive månad har för lågt kontrastvärde 2.28.

På sidan "Hur fungerar vindkraft" så har ni en illustration av ett vindkraftverk, hur ström omvandlas och blir till el, se bild nedan. Även här har olika delar av bilden för låga kontraster. Exempelvis har vindkraftverkets propeller mot den blå bakgrunden ett kontrastvärde på 1.4:1. Den orangea boxen mot grå bakgrund för att illustrera transformatorsationen ett värde på 1.3:1, och den beigea datorn mot den vita bakgrunden ett värde på 1.9:1.

Ni använder er av gula ikoner mot vit bakgrund på er webbplats, exempelvis på startsidan. Ikonerna har ett kontrastvärde på 1.5:1. Vi ser även gula ikoner under

sidan "Kundservice", då mot en ljusblå bakgrund som ger ett kontrastvärde på 1.3:1. I detta fall så är ikonerna kompletterade med svart text vilket gör att användare med nedsatt syn kan ta del av informationen, men vi rekommenderar ändå att sträva efter så goda kontraster som möjligt.

Sidreferenser:

[Mina sidor](#)

[Hur fungerar vindkraft?](#)

[Startsida](#)

[Kundservice](#)

Rekommendationer

- Förbättra kontraster i bilder och diagram så att olika delars kontrastvärden mäter 3:1, exempelvis mellan staplarna och bakgrund samt ledtexter och bakgrund.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 1.4.11 \(AA\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.11](#)

CP50: All information går att nå när användaren ställt in större avstånd mellan bokstäver, ord, rader eller stycken

× Underkänd

Bakgrund

För användare med dyslexi och nedsatt syn är det viktigt att kunna anpassa hur texterna visas. Det finns olika plugins för webbläsare som gör det möjligt att styra storlek, typsnitt och avstånd mellan rader, ord, tecken och stycken. Ändringar av avstånd i text ska kunna göras utan att funktioner blir oåtkomliga eller att innehållet döljs eller klipps av. Resultatet måste inte vara perfekt, men ändringar ska vara möjliga att utföra i användarens webbläsare och ska inte blockeras. Användaren ska kunna ändra avstånd enligt de mått som anges nedan.

- Linjehöjd (line height) satt till minst 1.5 gånger fontens storlek
- Avståndet efter textstycken satt till minst 2 gånger fontens storlek
- Avståndet mellan bokstäver (letter spacing) satt till minst 0.12 gånger fontens storlek
- Avståndet mellan ord (word spacing) satt till minst 0.16 gånger fontens storlek

Kommentar

När vi satte textinställningarna enligt kravet i WCAG 2.1 märkte vi att en del texter och områden överlappade varandra eller blev avklippta. Det handlade främst om puffarna som finns på sidorna i översta navigeringsnivån, exempelvis "Kundservice" och "Företag", se bilderna nedan. Detta gör att WCAG 1.4.12 inte uppfylls och punkten bedöms som underkänd.

Laddlösningar för företag

Erbjud anställda, kunder och besökare att ladda elbilen vid ditt företag. Vi har lösningar för fastigheter, företag och publik laddning.

Investera i sol

Företag som producerar klimatsmart el får en energikostnad och bi hållbar miljö.

Köp solceller >

Laddlösningar >
Aktuellt

19 december, 2019

8000-åriga träd funna i torvmosse utanför Östersund

20

Om rutorna som innehåller texten expanderar när texten gör det, och länkarna följer med, är problemet löst.

Sidreferenser:

[Kundservice för råd och hjälp kring energi](#)

[El, fjärrvärme och solceller för företag](#)

Rekommendationer

- Se till att text och områden inte överlappar varandra eller blir avklippta vid större avstånd mellan bokstäver, ord, rader och stycken.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 1.4.12 \(AA\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.12](#)

CP60: Webbplatsen presenteras utan störande skärmflimmer och utan rörliga och blinkande element som ej går att stänga av

× Underkänd

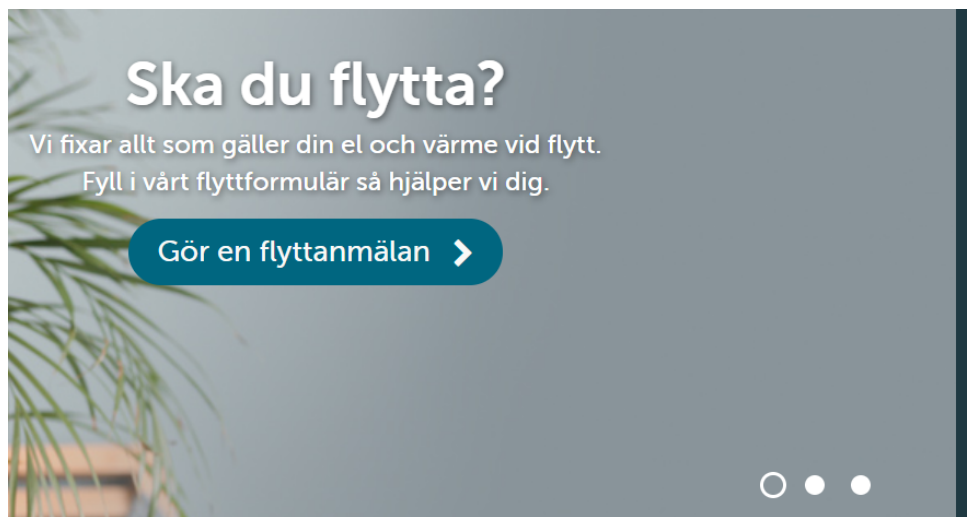
Bakgrund

Precis som en orolig bakgrund till text kan störa uppmärksamheten kan även rörelser i gränssnittet dra till sig besökarens uppmärksamhet och göra det svårare att koncentrera sig på texten. Därför bör rörelser, blinkningar och flimmer undvikas. Om man vill ha detta ska det antingen stanna automatiskt inom 3 sekunder eller ska det finnas ett tydligt sätt att stanna rörelsen.

Notera också att blinkningar som är snabbare än 3 gånger per sekund aldrig är tillåtna.

Kommentar

På startsidan finns ett bildspel som växlar mellan olika bilder med några sekunders mellanrum. Det gör det svårare för användare med nedsatt koncentrationsförmåga att fokusera på annat innehåll på sidan.

Det här bryter mot punkt 2.2.2 i WCAG och vi underkänner punkten.

Ett sätt att lösa problemet och möta kraven i WCAG vore att skapa en funktion för att stoppa bildspelet. Stoppknappen måste då vara tydlig så att användare enkelt kan förstå dess syfte och hur de ska aktivera den.

Men vi skulle främst vilja rekommendera att ni tar bort bildspelen, eller gör så att de inte bläddrar automatiskt. Användare som vill se fler bilder kan då bläddra manuellt, medan andra användare slipper störas av att det växlar bilder.

Rekommendationer

- Ta bort bildspelen från de sidor där de finns eller gör så att de inte bläddrar automatiskt eller lägg in en tydlig funktion för att stoppa bläddringen.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.3.2 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.3.2 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R133 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.2.2](#)

[EN 301 549 - 9.2.3.1](#)

CP70: Sidorna har unika och relevanta sidtitlar

× Underkänd

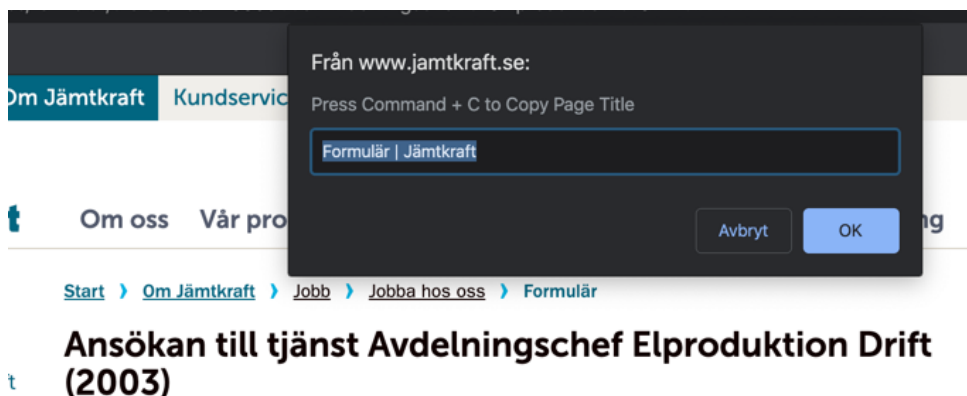
Bakgrund

Sidans titel är det första som möter användaren. Den används också som text när användaren lägger in sidan bland sina favoriter och sökmotorerna använder sidtiteln när de indexerar sidor. Det är därför viktigt att webbplatsens alla sidor har unika sidtitlar som beskriver sidans innehåll och funktion på ett tydligt sätt.

Vi rekommenderar att du först i titeln anger sidans unika innehåll och att du därefter anger organisationens-/webbplatsensnamn.

Kommentar

Vi ser att ni för det mesta har unika och relevanta sidtitlar på er webbplats och ni anger organisation, vilket är bra. Däremot så har vi hittat avsteg när det gäller era formulär för jobbansökan. Där är sidtiteln Formulär, se bild nedan. Det är inte en tillräckligt beskrivande sidtitel för sidans syfte, sidtitel är även den samma de andra ansökningssidorna. Då WCAG 2.4.2 inte uppfylls är punkten underkänd.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R135 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.2](#)

CP110: Sidans huvudsakliga språk är angivet i koden

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Huvudsakligt språk ska anges i koden på samtliga sidor. Detta gör det möjligt för uppläsande hjälpmedel att avgöra på vilket språk texten är skriven och därmed välja rätt röst för det aktuella språket. Huvudsakligt språk ska anges direkt i elementet html, överst i sidans kod.

I html5 anges huvudsakligt språk med lang-attributet:

```
<html lang="sv">
```

I xhtml anges huvudsakligt språk med attributet xml:lang="sv". Detta ska dock kompletteras med det äldre sättet att skriva för bakåtkompatibilitet (undantaget xhtml 1.1). Exempel:

```
<html xml:lang="sv" lang="sv">
```

Kommentar

Vi ser att ni har angett sidornas huvudsakliga språk på webbplatsen med attributet lang och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R17 \(3\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R141 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.1.1](#)

CP120: Språk som avviker från sidans huvudsakliga språk är angivet i koden

× Underkänd

Bakgrund

När språkändringar görs i innehållet ska dessa märkas ut. Det kan exempelvis vara om det finns ett citat på sidan som är på ett annat språk eller om sidan ger information på ett språk men menyerna och webbplatsens struktur är på ett annat. Sådana ändringar ska anges i koden. Detta kan göras på de flesta element, exempelvis span, li, div, a och p. Enstaka termer och ord behöver inte märkas upp.

I html5 anges språk med lang-attributet:

```
<p lang="sv">
```

Detta anger att stycket i fråga är skrivet på engelska. Attributet kan användas på alla html-element i html5.

I xhtml anges språk med attributet xml:lang="sv". Detta ska dock kompletteras med det äldre sättet att skriva för bakåtkompatibilitet (undantaget xhtml 1.1). Till exempel så här:

```
<p xml:lang="en" lang="en">
```

Kommentar

Vi ser att ni anger sidans huvudspråk, se CP110, både när det gäller den svenska version och den engelska versionen. Däremot har ni inte ett specificerat lang-attribut för "Language" i sidhuvudet där besökare kan ändra språket.

Detsamma gäller för det dolda span-elementet som ger information till användare med uppläsande hjälpmedel hur de kan navigera i sökförslagen. Denna information är på engelska men är inte uppmärkt med det i koden. Vår

rekommendation är dock, om det är möjligt, att den informationen ändras till svenska, se mer under MS40.

Genom att definiera lang-attribut för element som är på avvikande språk ger det information till uppläsande hjälpmedel om hur uppläsningen skall göras vilket ökar förståelsen för besökare. Punkten blir underkänd då WCAG 3.1.2 inte uppfylls.

Rekommendationer

- Ange lang-attribut för ord och stycken som avviker från sidans huvudspråk.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.1.2 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.1.2 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R17 \(3\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R142 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.1.2](#)

Struktur & formatering

ST20: Områdesrubriker beskriver områdets funktion tydligt och kortfattat

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Precis som rubriker i innehållet på sidan är det viktigt att områdesrubrikerna hjälper användaren. En områdesrubrik ska kort och så specifik som möjligt återge vad området har för innehåll. Generiska rubriker som "Sidfot", "Relaterat" eller "Läs mer" fungerar inte bra. Försök i stället att använda mer konkreta rubriker som "E-tjänster", "Broschyrer och fördjupning" eller "Kontakt".

Kommentar

Vi har inte sett till några problem med hur områdesrubriker används på webbplatsen.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R61 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.6](#)

ST40: Innehållsrubriker har täckning i texterna och lockar till läsning

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Rubriken är det första som läsaren läser. Det kan också bli det enda som läsaren läser, om rubriken inte hänger ihop med texten på ett korrekt sätt eller leder till "fel" innehåll.

Därför är det viktigt att rubrikerna ger relevant information om den tillhörande texten. Rubrikerna bör innehålla det eller de viktigaste nyckelorden i texten. De ska också vara inbjudande, så att de lockar läsaren att läsa mer.

Både huvudrubriker och underrubriker bör vara korta, men de ska inte vara som en överskrift med bara ett eller två ord. Var hellre tydliga med vilket innehåll som kommer efter rubriken. Ofta är det bra att låta rubriker bestå av en hel mening, gärna med ett aktivt verb.

Kommentar

Vi har inte sett till några problem med hur innehållsrubriker används på webbplatsen.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R61 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.6](#)

ST60: Text som visuellt fungerar som rubriker är också kodade som rubriker

✗ Underkänd

Bakgrund

Rubrikerna är något av det första som användaren ser och läser på en ny sida. Betydelsen av en bra rubriksättning är därför oerhört stor för att nå ut med informationen. Men alla användare kan inte se rubrikerna, en del är beroende av ett hjälpmedel för att ta till sig informationen. För att hjälpmedlen ska förstå vad som är rubriker på en sida och återge dessa till användaren krävs det att de är korrekt kodade med h-elementen.

Det är flera saker som är viktiga men en grundförutsättning är att det som ser ut som, och därför visuellt fungerar som, rubriker också är kodade med korrekta

rubrikelement.

I html kodas rubriker med elementen h1, h2, h3, h4, h5 och h6. Siffran indikerar nivån. Det går också att koda rubriker med wai-aria. Då ger man texten `role="heading"` och anger nivå med attributet `aria-level`. Vi avråder dock från det eftersom stödet inte är hundra procentigt bland hjälpmedlen och det ökar risken för problem.

Det finns ett undantag till den här punkten. Om du har rubriker som visas så fort sidan laddas och som ligger före innehållets huvudrubrik i strukturen så ska de inte kodas som rubriker. Exempel på detta är en visuell rubrik ovanför vänstermenyn på en webbsida där navigationen kommer före innehållet i strukturen. Den ska inte kodas som en rubrik. Däremot om du har en utfällande meny som bara visas när användaren klickat på en knapp eller länk, och den har visuella rubriker, då ska de vara kodade som riktiga rubriker.

Kommentar

Vi ser att ni för det mesta har angett rubrikelement för det som visuellt fungerar som rubriker, vi har däremot hittat några avsteg och punkten bedöms som underkänd då WCAG 1.3.1 inte uppfylls. Exempelvis på sidan "Solcellspaket för din villa", så har ni text som visuellt fungerar som rubriker men som inte är kodade med ett rubrikelement, se bild nedan.

<H3>INTEGRERADE SOLCELLER</H3>

Solpaneler som tak

Solpanelerna kan bilda ett tätt tak och ersätta andra ytskikt, till exempel takpannor.

Transparenta solpaneler

Med glas både framför och bakom solcellerna blir panelen transparent. De kan bland annat sättas på befintligt tak eller ersätta balkongräcken.

Färgade solpaneler

Om du vill att solpanelerna smälter in i omgivningen kan du välja färgade paneler och ramar. Till exempel röda eller tegelfärgade till tegeltak och gröna till sedumtak.

Fri design

Panelerna kan placeras i olika riktningar och vinklar och ändå höra till samma panelsträng. Det är möjligt att kombinera flera typer av paneler i olika längd och bredd, samt att bygga längre strängar.

Sidreferenser:

[Solcellspaket för din villa](#)

Rekommendationer

- Ange rubrikelement för text som visuellt fungerar som rubriker, och säkerställ att rubriknivåerna följer en korrekt struktur, se ST80.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

ST80: Rubrikstrukturen inleds med en huvudrubrik och hoppar inte över nivåer

× Underkänd

Bakgrund

Rubrikelementen ska forma en korrekt struktur. Det innebär att första rubriken ska vara kodad som en h1-rubrik, den kan efter sig ha en annan h1-rubrik eller en h2-rubrik. En h2-rubrik kan återföljas av h1, h2 eller h3 och så vidare.

Exempel:

```
<h1>Huvudrubrik</h1>
  <h2>Underrubrik</h2>
    <h3>Rubriknivå 3</h3>
    <h3>Rubriknivå 3</h3>
  <h2>Underrubrik</h2>
```

Du får inte hoppa över nivåer (gå från h1 till h3 exempelvis), det leder till att användaren inte litar på strukturen och det blir svårt att förstå hur informationen hänger ihop.

Kommentar

Vi har sett både bra och mindre bra exempel på rubrikstrukturer på er webbplats. På era undersidor, exempelvis på sidan "Hur fungerar fjärrvärme?", arbetar ni bra med rubriker. Sidan inleds med en h1-rubrik och följer en struktur utan att hoppa över rubriknivåer.

Däremot har vi sett att det saknas en inledande h1-rubrik på exempelvis startsidan och de olika landningssidor, exempelvis sidan "Solel". Där sidan endast innehåller h2-rubriker, se bild nedan. En korrekt användning av rubriknivåer är

viktig för att användare med uppläsande hjälpmedel skall få förståelse över sidans struktur. WCAG 1.3.1 uppfylls inte och punkten är underkänd.

<https://www.jamtkraft.se/privat/solel/>

☐ 12 headings

<h1> (Missing heading)

<h2> Jämtpriset **</h2>**

<h2> Anslut din mikroproduktion till elnätet **</h2>**

<h2> Trygg värme med serviceavtal **</h2>**

<h2> Laddbox för din elbil **</h2>**

<h2> Räkna på solceller **</h2>**

<h2> Räkna på solceller **</h2>**

<h2> Solcellspaket för din villa **</h2>**

<h2> Östersund Solpark **</h2>**

<h2> Så går det till att installera solceller **</h2>**

<h2> Bli Kund **</h2>**

<h2> Tjänster **</h2>**

<h2> Guider **</h2>**

Vi ser även en överdriven användning av h1-rubriker på en del sidor, exempelvis på sökresultatsidan, se bild nedan. Där en inledande h1-rubrik saknas för att tala om vad det för sida och där det sedan följer ett antal h1-rubriker för respektive sökträff.

<https://www.jamtkraft.se/kundservice/sok/?query=elavtal>

☐ 14 headings

<h1> (Missing heading)

<h2> Aktuella strömavbrott </h2>

<h2> Solcellsbidrag för dina solceller </h2>

<h1> Hitta ditt elavtal </h1>

<h1> Teckna nytt elavtal </h1>

<h1> Vinnare Förnya elavtal </h1>

<h1> Förnya ditt elavtal på Mina sidor </h1>

<h1> Hur säger jag upp mitt elavtal? </h1>

Flertalet h1-rubriker på en och samma sida är inte underkänt enligt WCAG däremot så rekommenderar Funka att ni inleder med en h1-rubrik och istället arbeta med underrubriker för att få en bra struktur på sidan.

Sidreferenser:

Hur fungerar fjärrvärme?

Solel

Sökresultat

Rekommendationer

- Inled alla sidor med en h1-rubrik.
- Undvika att ha flertalet h1-rubriker på samma sida, arbeta med underrubriker istället.
- Hoppa inte över rubriknivåer.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R105 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

ST90: Rubrikstrukturen är logisk och återger innehållets hierarki

× Underkänd

Bakgrund

Rubrikstrukturen ska vara logisk och spegla strukturen i sidans innehåll. Inled alla sidor med en korrekt huvudrubrik (elementet h1) överst i innehållet. Därefter ska alla rubriker komma i en hierarkiskt korrekt ordning som återspeglar innehållets struktur. Tänk på att siffran inte ska återge hur viktig rubriken är utan hur den förhåller sig till övriga rubriker, är det en underrubrik till föregående rubrik, eller ska den ligga på samma nivå?

Föregående punkt handlar om att strukturen är formellt korrekt. Den här punkten handlar om att det är en struktur som faktiskt matchar innehållet på sidan.

Kommentar

Då ni till stor del arbetar med samma rubriknivå genomgående på flertalet sidor, se ST80, så får ni även problem med matchning av innehåll och rubriknivåer. Exempelvis på sidan "Lediga jobb". Ni inleder bra med en h1-rubrik, sedan följer ett antal rubriker på nivå 2 och sedan rubriken "Prenumerera på lediga jobb" som är på nivå 3. Det gör att den rubrik blir underordnad till den sista h2-rubriken, se bild nedan.

<h1> Lediga jobb </h1>

Var med och driv framtidens energilandskap! Vi vill att all energi ska vara förnybar och gör vad vi kan för att bidra till ett lite mer hållbart samhälle. Vill du vara med och driva energiomställningen tillsammans med oss?

- > <h2> CRM-utvecklare </h2>
- > <h2> Avdelningschef Elproduktion Drift </h2>
- > <h2> Avdelningschef Elproduktion Utveckling </h2>
- > <h2> Elsamordnare/elektriker till fjärrvärmesystem </h2>

> <h2> Ingenjör till driftcentralen </h2>

<h3>PRENUMERERA PÅ LEDIGA JOBB</h3>

Följ oss på [LinkedIn](#) och [Facebook](#) så missar du inga lediga jobb. På LinkedIn kan du även få aviseringar när vi har ett jobb som passar dig.

Om en av de lediga jobben expanderas så är nästa nivå också på rubriknivå 2,

fast innehållsmässigt så är rubrikerna underordnade till jobbtiteln, se bild nedan.

CRM-utvecklare

Är du en samarbetsorienterad utvecklare som sporras av att hjälpa företag med det allra viktigaste – nämligen kundutveckling och kundupplevelse? Vill du ha ett ansvarsfullt, omväxlande arbete med stort utrymme för eget driv? Då har vi jobbet för dig!

Team Kundutveckling arbetar med att förbättra kundupplevelsen till den bästa för Jämtkrafts kunder, med fokus på våra digitala kanaler. Vi ansvarar bland annat för att utveckla ett gemensamt CRM-system för hantering av kundärenden och behöver nu stärka upp teamet med ytterligare kompetens inom detta område.

Om jobbet

Som CRM-utvecklare kommer du att ha fokus på utveckling och testning av Microsoft

Rubrikstruktur skall återspegla innehållets struktur för att det skall ge förståelse över sidans uppbyggnad för exempelvis användare med uppläsande hjälpmedel. WCAG 1.3.1 uppfylls inte och punkten bedöms som underkänd.

På sidan "Nyhetsrum" så har ni en inledande rubrik på nivå 1 för att sedan ha respektive nyhet också på nivå 1, se bild nedan.

<h1> Nyhetsrum </h1>

<h1> Hundratals Special Olympics-deltagare till Åre/Östersund </h1>

<h1> "Utan laddbox hade det aldrig gått" </h1>

Se även över rubriknivåerna i sidfoten som nu ligger på rubriknivå 2, se bild nedan. På startsidan kan det vara logiskt att underordna rubriker i sidfoten till sidans första huvudrubrik. Men det är inte alltid logiskt då sidfoten oftast utgör sitt eget område och faller rent logiskt inte in under huvudrubriken på en innehållssida.

Våra erbjudanden	Kundservice
Elavtal	Strömavbrott
Solceller	Fjärrvärmeavbrott
Elnätsanslutning	Felanmälan
Fjärrvärme	Flyttanmälan
Elbilsaddning	FAQ
	Mina sidor
	Tyck till

Sidreferenser:

[Lediga jobb](#)

[Nyhetsrum](#)

Rekommendationer

- Se över rubriknivåer i ST80.
- Korrigera rubriknivåer så att de matchar innehållets struktur.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R105 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

ST120: Listor är korrekt kodade och används på rätt sätt

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

En del information passar att lägga in i listor. Det gäller exempelvis uppräkningslistor, definitionslistor och beskrivningar över olika steg i en process.

För att lägga in dessa listor ska de element som finns i html för ändamålet användas. Detta är en förutsättning för att ett hjälpmedel ska tolka och presentera dem som korrekta listor för användaren.

För att inleda en punktlista används elementet `ul`, för att inleda en numrerad lista används elementet `ol`. Varje listelement skapas sedan med elementet `li`.

För definitionslistor används elementet `dl` för att starta listan, `dt` för att ange den term som ska definieras och `dd` för att ge dess beskrivning.

Listor kan även användas för att strukturera menyn. Genom att lägga in menyn i en nästlad lista kan du förmedla menyens hierarki på ett rudimentärt sätt även för användare som inte kan se den.

Exempel:

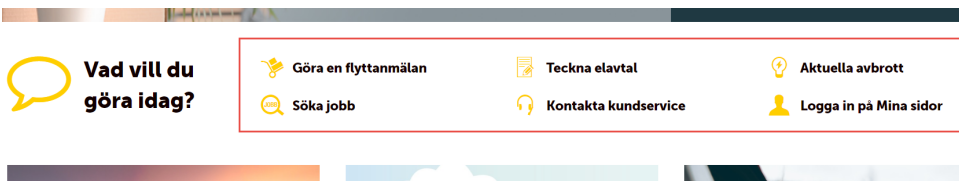
```
<ul>
  <li><a href="bs.html">Barn & skola</a></li>
  <li><a href="bb.html">Bo & bygga</a>
    <ul>
      <li><a href="blov.html">Bygglov</a></li>
    </ul>
  </li>
</ul>
```

```
<li><a href="proj.html">Aktuella  
byggprojekt</a></li>  
</ul>  
</li>  
<li><a href="tur.html">Turism</a></li>  
</ul>
```

Kommentar

Vi ser att det finns bra exempel på er användning av listor, till exempel i menyerna och sidfoten, och överlag har vi sett att visuella listor även är kodade som listor.

Det avsteg vi har hittat gäller på startsidan, se bilden nedan, där vi rekommenderar att länkarna borde ligga i en länklista istället för div-element. Listor strukturerar innehåll och ger skärmläsaranvändare återkoppling på hur många objekt som finns i listan. Även rubriken "Vad vill du göra idag?" borde vara kodad som en rubrik, se mer under ST60. Vi bedömer punkten med inga fel funna men kan förbättras.

Rekommendationer

- Lägg länkarna på startsidan i en lista.
- Gör om den visuella rubriken "Vad vill du göra idag?" till en rubrik i koden, se mer under ST60.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R104 \(4\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

ST180: Stycken är skapade med elementet p och används på rätt sätt

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

För att lägga in textstycken på en sida ska elementet p användas. Detta gör dokumenten lättare att skumläsa med ett uppläsande hjälpmedel. Användaren kan då i många av dessa hoppa från stycke till stycke. Extra viktigt är detta givetvis i lagtexter där de olika styckena måste gå att särskilja från varandra.

Använd inte elementet br eller hr för att skilja textstycken.

Kommentar

Vi ser att ni för det mesta arbetar bra med att använda p-element för textstycken på er webbplats. Däremot har vi hittat avsteg där dubbla elementet
 används för att skilja textstycken, exempelvis på sidan "Kundservice" för öppettider och besökstider, se kodexempel nedan.

```
<p><strong>Ordinarie telefontider:</strong>
<br>
Måndag: 08:00-17:00
<br>
Tisdag-fredag: 08:00-16:00
<br>
Helgdagar: Stängt
<br><br>
<strong>Ordinarie besökstider:</strong>
<br>
Måndag-fredag: 08:00-16:00
<br>
Helgdagar: Stängt</p>
```

När det gäller användningen av dubbla br-element så leder det till att uppläsande hjälpmedel läser bankt. Användning av br-element är inte underkänt enligt WCAG 1.3.1 men Funka rekommenderar att arbeta med p-element för att dela upp textstycken. Punkten bedöms med inga fel funna men kan förbättras.

Sidreferenser:

[Kundservice](#)

Rekommendationer

- Använd elementet <p> för att definiera och skilja textstycken.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

ST200: Citat är markerade med q eller blockquote

× Underkänd

Bakgrund

Märk upp längre citat med elementet blockquote.

Visuellt skapar elementet ett indrag i texten, något som en del publiceringssystem utnyttjar för att erbjuda en enkel funktion för indrag i texteditorn. Detta ska dock undvikas. Blockquote får bara användas för citat.

Använd elementet q för att märka upp och formatera kortare citat.

I både blockquote och q ska attributet cite användas för att ange en källa i form av en url om det finns en sådan källa.

Exempel:

```
<blockquote  
  cite="http://www.svt.se/vader/prognos_071224.html">  
  
  <p>Det finns en 50-50 chans för snö i södra Sverige till  
  jul. Det bygger dock på att lågtrycket som nu ligger över  
  brittiska öarna styr norröver.</p>  
  
</blockquote>
```

Kommentar

Vi har sett att ni har ett citat för rubriken till nyheten "Utan laddbox hade det aldrig gått". Det är endast visuellt markerat som ett citat. Användare med uppläsande hjälpmedel får inte information om att det är citat då elementet q inte används. Punkten är underkänd.

Sidreferenser:

Utan laddbox hade det aldrig gått

Rekommendationer

- Använd elementetn <q> för kortare citat och >blockquote> för längre citat.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R1 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

Bilder

IM10: Text presenteras som text, inte som bilder av text

× Underkänd

Bakgrund

Bilder är på många sätt ett bättre sätt att kommunicera information på än vanlig text. Med bilder kan man åskådliggöra komplexa samband och svåra begrepp. Bilder underlättar även i det att de bryter av texten och får användaren att uppleva texten som mindre intensiv och jobbig.

Bilder av text

Bilder ska alltså användas där det är lämpligt, men de ska inte användas för att representera text. Ska text läggas ut i innehållet, menyerna eller på andra ställen på sidorna, ska texten läggas ut som ren text. Bilder av text skapar många gånger kraftiga tillgänglighetsproblem.

När bilder förstoras blir varje bildpunkt större, men text är inlagd som vektorer, något som gör att varje tecken blir uppbyggt av fler bildpunkter när texten förstoras. Skillnaden blir då att bilden av text blir kantig och ofta upplevs som suddigare medan vanlig text förblir skarp. Detta blir extra tydligt i förstorande hjälpmedel. Nedanför har vi lagt in två bilder, först en bild som föreställer en bild av text vilken alltså är skapad med pixelgrafik och nedanför denna en bild på riktig text som alltså är skapad med vektorgrafik. Det är samma textstorlek och vi har sedan zoomat in 300 %.

Text som bild

Text som text

Ett annat problem med bilder av text är att texten i en bild inte kan anpassas av hjälpmedel för dyslektiker, den kan inte heller kopieras, något som en del hjälpmedel för denna grupp kräver. Även om man sätter en alt-text på bilden av text är det inte säkert att ett hjälpmedel för dyslektiker kan hantera detta.

Undantag

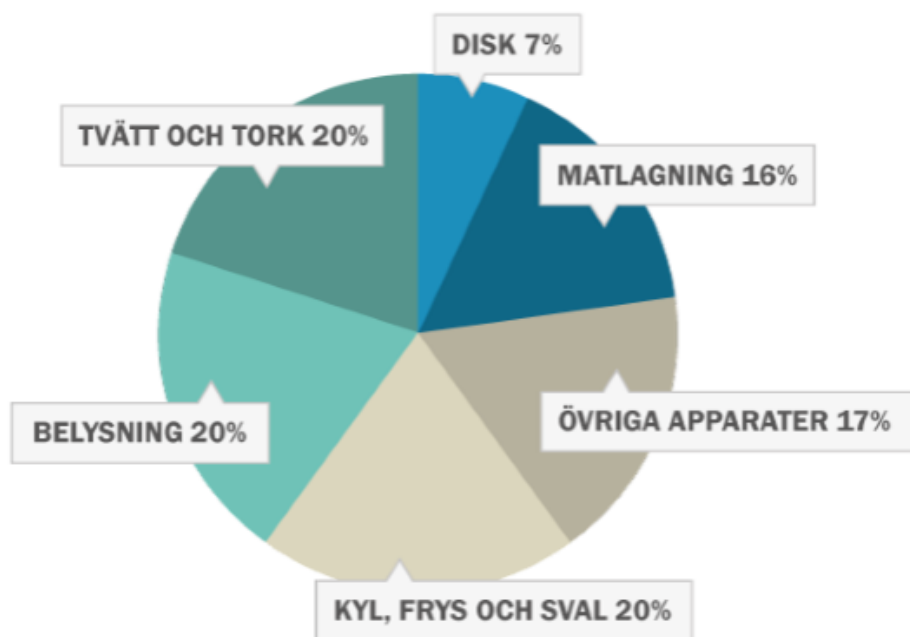
I vissa situationer kan det vara berättigat att använda text i en bild, det kan exempelvis gälla för organisationsscheman eller olika typer av flödesscheman där texten måste vara en del av bilden.

När text används i sådana bilder måste den göras minst dubbelt så stor som den vanliga texten på webbplatsen (detta eftersom texten i bilden inte kan förstöras på något bra sätt av webbläsare och hjälpmedel). Samtidigt måste kontrasterna vara bra, och bilden måste innehålla en alt-text.

Om inte denna beskrivning kan hålla all information som bilden visar måste det antingen finnas en utförlig beskrivning som läggs in via attributet longdesc eller en utförlig beskrivning i anslutning till bilden. Om det exempelvis rör sig om ett organisationsschema kan organisationen med dess olika avdelningar beskrivas i text under bilder. Använd rubriker och listor för att strukturera informationen på ett så tydligt sätt som möjligt.

Kommentar

Vi ser att ni använder er av en bild på ett pajdiagram på sidan "Få koll på din elförbrukning", i bilden så är det med text angivet i procent vad de olika delarna i diagrammet står för, se bild nedan.

I bildens alt-text så beskrivs diagrammet med respektive procent. Det gör alt-texten väldigt omfattande. Alt-texter skall vara kortfattade och beskriva bildens motiv och funktion, se IM40.

Beskrivning i alt-texten ger information till användare med uppläsande hjälpmedel. Men användare med nedsatt syn som använder förstorande hjälpmedel får svårare att ta till sig informationen i bilden. Text i bild leder ofta till att den blir pixlig när den förstoras.

Om text i bilden används så är det viktigt att informationen går att ta till sig på ett annat sätt, exempelvis i löpande text i anslutning till bilden. Texten som finns i anslutning till bilden ger inte likvärdig beskrivning över bildens information.

Ett annat exempel vi hittat är för reklampuffarna på sidan "Ladda elbilen med en säker laddbox". Där finns däremot texten i bilden motsvarande i löpande text.

Sidreferenser:

[Få koll på din elförbrukning](#)

[Ladda elbilen med en säker laddbox](#)

Rekommendationer

- Om ni har bild med text så beskriv informationen i bilden i löpande text i anslutning till bilden.
- Ha kortfattade alt-texter över bildens motiv och funktion, se IM40.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.5 \(AA\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.4.9 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.5 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.9 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R128 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.5](#)

IM30: Likvärdiga textbeskrivningar finns för alla meningsbärande grafiska element på webbplatsen

✓ Inga fel funna

Bakgrund

För att hjälpmedel ska återge innehållet i bilder till användaren måste bilderna förses med en alternativ beskrivning. Detta görs vanligen med hjälp av attributet alt (kan i olika publiceringssystem kallas för tooltip eller beskrivning). Den alternativa beskrivningen ska kortfattat redogöra för bildens motiv. Ju viktigare bilden är för sidan och förståelsen desto mer ingående behöver beskrivningen vara.

Alt-texten ska hållas under 150 tecken, men ibland räcker inte det för att återge all information i bilden. Då måste alt-texten kort ange vad bilden visar och hänvisa till en längre beskrivning eller till motsvarande information. Exempelvis:

"Diagram över befolkningsutvecklingen i Sverige. Se tabell efter bilden".

Meningsbärande grafiska objekt är i princip alla bilder som innehåller information, illustrationer, fotografier, ikoner, bildknappar, bildlänkar och så vidare. Icke meningsbärande grafiska objekt är exempelvis streck, tomrum, färgade bakgrundsplattor och liknande. Sådana bilder ska i första hand läggas in med css.

Länkade bilder, kräver lite extra eftertanke. Om du har en länk som bara består av en bild så måste bildens alt-text i första hand återge länkens mål. Om du har en länk som både innehåller en bild och en text måste du tänka på att länkbeskrivningen kommer att bestå av länktexten och bildens alt-text. Beroende på situationer kan du då behöva ha en tom alt-text. Det är exempelvis bara irriterande att höra: *Skrivare Skriv ut*, om du har en skriv ut länk med ikon.

Även om du har formulär och där använder input type="image" så ska denna ha en alt-text som förklarar objektets funktion. Notera dock att det oftast är bättre att använda input varianter som är anpassade för syftet, exempelvis är det bättre att

använda input type="submit" eller ett button-element för knappar, snarare än en bild.

Använder du elementen figure och figcaption så ska bilden fortfarande ha en alt-text, exempel:

```
<figure>
  <img ... alt="Sverige år 1790" />
  <figcaption>
    Figur 1 – Bilden visar sveriges utbredning 1790...
  </figcaption>
</figure>
```

Kommentar

Vad vi har sett har alla meningsbärande bilder ett alt-attribut. Dock beskriver de inte alltid vad bilden innehåller vilket det står mer om under IM40.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

IM40: Alt-texten beskriver bilden eller bildens syfte

× Underkänd

Bakgrund

Alla meningsbärande grafiska objekt ska innehålla en kort alternativ beskrivning (alt-text) som motsvarar bildens funktion i dokumentet. Alternativa beskrivningar ska:

- Beskriva bildens motiv
- Beskriva bildens funktion (ifall den är klickbar)

Bilder som huvudsakligen är av dekor-karaktär kan vara mycket kortfattat beskrivna. Bilder som förmedlar viktig information behöver beskrivas mer ingående.

Det är ofta bra om man beskriver vilken typ av grafiskt objekt som används. Till exempel: "Stefan Johansson från Funka Nu AB, foto" eller "Gubbe som spikar med en hammare, illustration".

Grafiska objekt som inte är meningsbärande (exempelvis layout-element) behöver inte beskrivas. Det är däremot viktigt att säkerställa att det finns tomma alt-attribut på sådana objekt.

Kommentar

Vi har sett att alt-texterna på flera av era meningsbärande bilder inte beskriver bildens syfte utan anger vad sidan handlar om, se bilden nedan, vilket gör att punkten underkänns. Alla meningsbärande grafiska objekt ska innehålla en kort alternativ beskrivning som förmedlar bildens syfte och motiv.

Vad får du för en kWh?

Kilowattimmen (kWh) har du säkert sett på elfakturan. Men vilken nytta gör den och hur påverkar den din plånbok?

IMG alt="så mycket får du för 1 kwh"?

Sidreferenser:

Vad får du för en kWh?

Rekommendationer

- Använd tydliga alt-texter som beskriver bildens syfte och motiv.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.1.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.1.1 (A)

EN 301 549 - 9.1.1.1

IM60: Klientbaserade bildkartor har textbeskrivningar för både länkar och bilder

— Inte aktuellt

Bakgrund

Bildkartor (eng. Imagemap) är bilder med klickbara områden i. Det finns två typer av bildkartor, klientbaserade och serverbaserade.

Klientbaserade bildkartor är i grund och botten bara en vanlig bild där ytor i bilden definierats som länkade områden. En serverbaserad bildkarta är en bild där du kan klicka var som helst i bilden och sedan skickas koordinaterna till servern som i sin tur bestämmer vad som ska skickas tillbaka till webbläsaren. Detta används exempelvis för många karttjänster där det går att zooma så som Google Maps och Eniro.

För användare med hjälpmedel utgör klientbaserade bildkartor ett mindre problem än serverbaserade bildkartor, det är en mycket enklare teknik och det är relativt enkelt att se till att alla områden får en lämplig beskrivning.

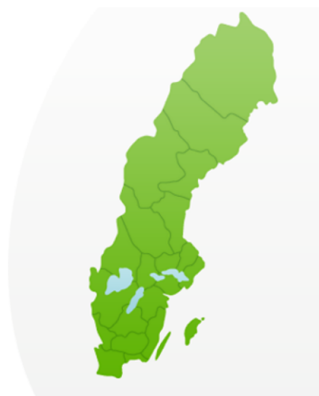
Tillgängliga, klientbaserade bildkartor

Den bild som används för bildkartan ska ha en kort beskrivning av vad bilden visar, precis som vilken meningsbärande bild som helst.

De olika klickbara områdena (area-elementen) ska beskrivas i attributet title, men kan som komplement även beskrivas i alt-attributet. Det går också som komplement att i anslutning till bilden lägga vanliga textlänkar till samma sidor som länkarna i bilden leder till. Beroende på hur små de klickbara områdena är kan det rent av bli nödvändigt med en lista med länkar parallellt till bildkartan. Så här kan det se ut:

Ja tack! Visa mig även information från:

- › Blekinge
- › Dalarna
- › Gotland
- › Gävleborg
- › Halland
- › Jämtland Härjedalen
- › Jönköpings län
- › Kalmar län
- › Kronoberg
- › Norrbotten
- › Skåne
- › Stockholms län
- › Sörmland
- › Uppsala län
- › Värmland
- › Västerbotten
- › Västernorrland
- › Västmanland
- › Västra Götaland
- › Örebro län
- › Östergötland
- › Jag vill inte se specifik information från något landsting/region

I exemplet kan användaren klicka på länet i listan eller i kartbilden till höger.

Så här kan koden för en enkel klientbaserad karta se ut. Här har vi valt både att använda alt-text och title-text i de klickbara områden eftersom stödet för de båda attributen varierat i elementet area:

```

<map id="Karta" name="Karta">

<area shape="poly"
coords="102,0,73,12,44,74,27,88,29,115,45,136,61,152,93,157,1
32,158,137,60,132,10,120,0" href="www.funka.com" alt="Se
projekt i norra Sverige" title="Se projekt i norra Sverige">

<area shape="poly"
coords="25,117,56,152,91,161,143,164,144,201,79,193,33,184,18
,165" href="www.funka.com" alt="Se projekt i mellersta
Sverige" title="Se projekt i mellersta Sverige">

<area shape="poly"
coords="15,165,27,180,80,192,140,204,138,247,18,249,4,171"
href="www.funka.com" alt="Se projekt i södra Sverige"
title="Se projekt i södra Sverige">
</map>
```

Kommentar

Vi har inte sett att ni använder er av klientbaserade kartor och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.4.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.4.9 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.9 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.4](#)

IM70: Serverbaserade bildkartor används enbart när det ökar användarnyttan och då erbjuds alternativa vägar att få fram motsvarande information på

Bakgrund

Serverbaserade bildkartor kan ge ett stort mervärde till användarna. Det blir exempelvis mycket enklare att zooma ut och zooma in kartan där en adress är markerad och på så sätt orientera sig. Därför rekommenderar vi att du använder serverbaserade bildkartor när det finns ett mervärde för användaren. Det du måste tänka på är följande:

- Det ska gå att hantera kartan med tangentbordet
- Det ska finnas ett alternativt sätt att ta del av informationen som kartan förmedlar. Om det är en karta som visar var ett kontor ligger, ska adressen till kontoret också finnas i textform. Är det en karta med många olika intressepunkter måste det finnas en möjlighet att söka fram en intressepunkt och att lista intressepunkter i en textbaserad lista.
- Tillgängligheten i kartan behöver ses över. Det är omöjligt att inte till viss grad vara beroende av användarens förmåga att uppfatta färg i en karta, men med en genomtänkt användning av ikoner, färger och symboler kan kartan göras rimligt tydlig för så många som möjligt.
- Ha en uttänkt strategi för hur kartan ska fungera i mobila enheter. Användare som skrollar på pekskärm ska inte hamna i en oändlig skroll eftersom kartan tar hela fönstret, det måste gå att skrolla nedanför kartan på sidan (om inte kartan utgör hela sidan).

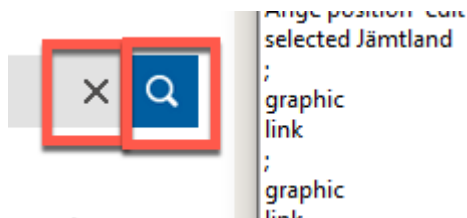
Kommentar

Ni verkar använda en tredjepartslösning för er "Avbrottskarta", då den är placerad på er webbplats så behöver även den vara tillgänglig. Tyvärr ser vi flera problem med kartan. Alla funktioner i kartan är inte nåbara med tangentbord, se NL20. Tabbordningen för själva sökfunktionen är heller inte logisk då en användare först navigerar till sökknapp och sedan till själva inputrutan, se NL30. Ni bör överväga att implementera en egen fokusmarkeringen för funktionerna i kartan, Det är godkänt enligt WCAG att använda webbläsarens egen fokusmarkering men Funka rekommenderar att implementera en egen fokusmarkering för att exempelvis kunna styra kontraster, se NL40 och NL140. Användare med uppläsande hjälpmedel får inte information om att en sökning inte

gett något resultat. När vi testade kartan så fanns det inga aktuella avbrott. Vid en sökning som gav träff på en plats så fick vi med uppläsande hjälpmedel ingen information om att sökning givit en träff eller att det inte fanns några avbrott på den aktuella platsen.

Ni har en tab för "Läget" där ni listar avbrott för el och värme, denna information är inte nåbar med tangentbordet så användaren kan inte ta del av informationen i kartan på ett alternativt sätt i text. Punkten är kopplad till WCAG 1.1.1 som avser att det skall finnas likvärdiga text alternativ till olika typer av grafik. Kravet uppfylls inte och punkten är underkänd.

För sökrutan så är exempelvis sökknappen inte en knapp utan en länk och grafik, se bild nedan. Med uppläsande hjälpmedel så får användaren ingen information om att det är en sökknapp, då det inte finns någon alternativ text, se FS120.

Sidreferenser:

[Avbrottskarta](#)

Rekommendationer

- Alla funktioner i kartan skall gå att nå och kunna styras med tangentbord i mobil och på desktop, se NL20.
- Informera användare med uppläsande hjälpmedel om uppdatering som sker i kartan.
- Information i kartan behöver finnas motsvarande i text.
- Överväg att implementera en egen fokusmarkering, se NL140.
- Säkerställ att alla funktioner går att nå med tangentbord, både i mobil och på desktop, se NL20.
- Om ni använder tredjepartsprodukter så ställ krav på att dessa skall vara tillgängliga.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

Formulär

FS10: Formulärobjekt är kodade med korrekt formulärskod

✓ Inga fel funna

Bakgrund

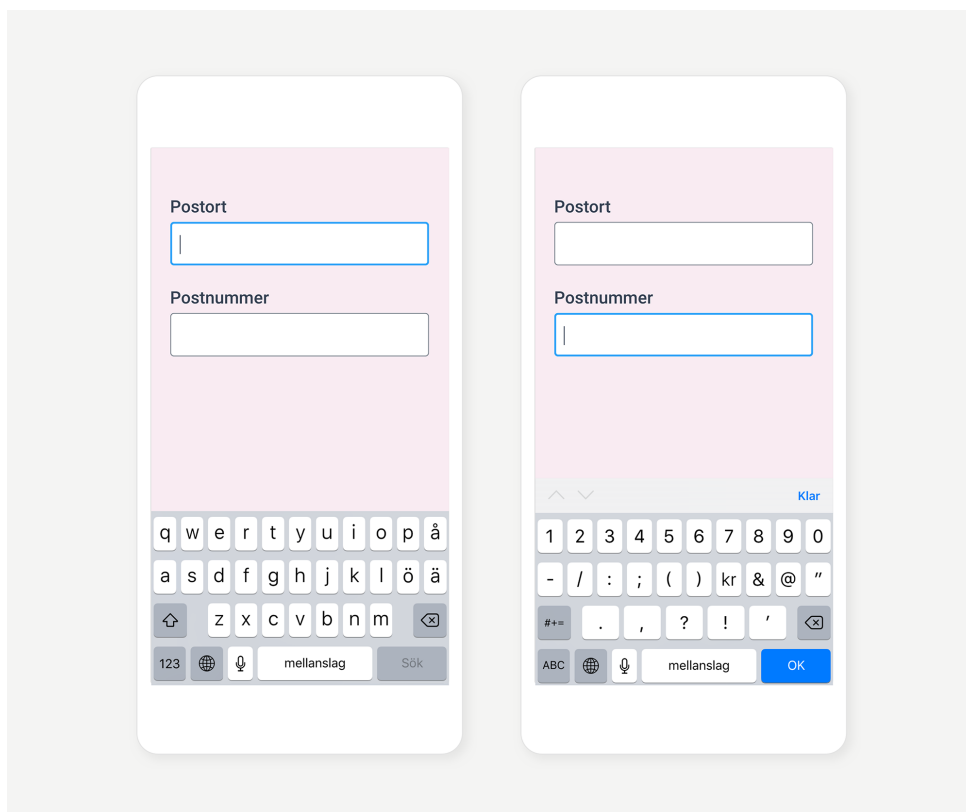
Det är viktigt att alla delar av ett formulär är inlagda som riktiga formulärobjekt då de annars inte presenteras tillsammans med övriga delar av formuläret i ett hjälpmedel. Ibland förekommer exempelvis knappar som är skapade som länkade bilder i stället för som korrekta formulärknappar. Då listas inte dessa bland övriga formulärobjekt och det blir onödigt svårt att skicka formuläret för en del användare.

Det är också viktigt att rätt typ av element används. I stället för att exempelvis använda kryssrutor men lägga in skript som hindrar att mer än en kryssruta är ikryssad åt gången så ska radioknappar användas.

I html5 finns flera nya typer av formulärobjekt. Dessa har många fördelar för användarna, inte minst i mobilen där tangentbordet kan anpassa sig efter den typ av information som ska matas in. Nedan ett exempel på hur olika typer av inmatningsfält ger upphov till olika tangentbord i mobilen.

```
<label for="postnummer">Postnummer</label>
<input type="number" name="postnummer" id="postnummer">
```

```
<label for="stad">Stad</label>
<input type="text" name="stad" id="stad">
```


Kommentar

Vi ser att ni använder formulärskod för era formulär och punkten bedöms som inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

FS50: Det finns ledtexter och instruktioner som beskriver för användaren hur och vad denne ska fylla i formuläret

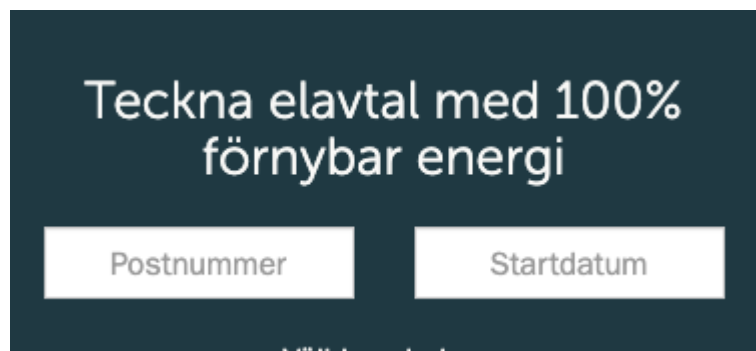
Bakgrund

När användaren ska välja eller mata in uppgifter måste det finnas ledtexter och instruktioner som tydligt anger vad som ska väljas eller matas in. Instruktionerna ska också innehålla information om vilket format uppgifter ska anges i och annan viktig information som användaren behöver för att kunna mata in information på rätt sätt.

Kommentar

Vi ser att ni för det mesta arbetar bra med ledtexter, instruktioner och format för inmatning i formulärsfält. Men vi har sett några avsteg som gör att punkten blir underkänd.

Vi sett några formulärsfält som saknar en tydlig ledtext där istället en placeholder-text används. Exempelvis på startsidan för "Teckna elavtal 100% förnybar energi", se bild nedan. Placeholder-texter har ofta för dåliga kontrastvärden, vilket gör att dessa är svåra att uppfatta för personer med nedsatt syn. Placeholder-text försvinner även när användare klickar i rutan, för personer med kognitiva nedsättningar kan det vara svårt att komma ihåg vad som skall fyllas i fältet utan ledtexter.

För att uppfylla WCAG 3.3.2 så skall fält för användarinput ha ledtexter och instruktioner, enligt kravet behöver det inte ske med html-elementet <label>. Däremot så saknar inputfälten instruktion om att de är obligatoriska att fylla i. Användaren får heller inte ett felmeddelande om att denne inte fyllt i uppgifter innan hen väljer att gå vidare, se FS140.

Ni använder er av asterisker för att markera att ett fält är obligatoriskt, exempelvis på sidan "Skadeanmälan". Det finns dock ingen text som beskriver vad symbolen

betyder. Det är inte alla användare som vet vad en asterisk betyder och personer med nedsatt syn har svårt att uppfatta den lilla ikonen. För användare med uppläsande hjälpmedel så läses "stjärna" upp och inte att fältet är obligatorisk. Formulärsobjekten är inte markerade med ett required-attribut.

På sidan "Skadeanmälan" så har ni en ledtext "Jag är" följt av en dropdown-lista. "Jag är" är inte en tillräckligt tydlig ledtext då det kan syfta till kön, nationalitet eller som i detta fallet typ av kund.

Sidreferenser:

[Startsidan](#)

[Skadeanmälan](#)

Rekommendationer

- Ha tydliga ledtexter och instruktioner för vad användare förväntas fylla i olika formulärsobjekt.
- Överväg att komplettera era inputfält med ledtexter istället för enbart använda placeholder-text.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R55 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.2](#)

FS60: Ledtexter är knutna till respektive formulärobjekt

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Ledtexten är den text som anger för användaren vad denne ska mata in i ett visst fält, vad en kryssruta/radioknapp har för betydelse eller vad användaren ska välja i en lista. Dessa ledtexter är ofta visuellt tydligt placerade nära formulärobjektet (textfältet/kryssrutan/radioknappen/listan/knappen) i fråga vilket gör att användare som ser sidan och kan läsa texten blir tydligt informerade om syftet med formulärobjektet.

För att detta ska fungera för användare som har behov av olika hjälpmedel för att ta till sig informationen måste det finnas en tydlig koppling i koden mellan ledtexten och formulärobjektet. Detta åstadkoms med elementet label. Använd

label-element för att lägga in samtliga ledtexter. Label-elementen måste också kopplas korrekt till respektive formulärobject med attributet for som ska peka på formulärobjectets id.

Label-elementet ska inte enbart inkludera ledtexten utan också eventuell förtydligande och eventuellt felmeddelande som är knutet till formulärobjectet.

Notera att du bara ska ha 1 label-element per formulärobject.

Om gränssnittet kodas med html5 ska formulärfälten vara märkta med vilken typ av fält det rör sig om.

Exempel på formulär:

```
<form action="http://www.funka.com/survey" method="post">

  <label for="namn">Namn</label>
  <input type="text" name="namn" id="namn" />

  <label for="country">Land</label>
  <select name="selectCountry" id="country">
    <option disabled>Välj</option>
    <option>Norge</option>
    <option>Sverige</option>
  </select>

  <fieldset>
    <legend class="hidden">Godkänn</legend>
    <label for="yes">
      <input type="radio" name="accept" id="yes">Ja, jag
godkänner</label>
    <label for="no">
      <input type="radio" name="accept" id="no">Nej, jag
godkänner inte</label>
  </fieldset>

  <label for="comments">Kommentar</label>
  <textarea name="comments" id="comments">
  </textarea>
```

```
<input type="submit" value="Skicka svar" />
</form>
```

Koden genererar följande formulär:

Namn

Land

Välj

☐ Ja, jag godkänner ☐ Nej, jag godkänner inte

Kommentar

Skicka svar

Kommentar

Där vi har sett att ni använder er av ledtexter så knyter ni label-element till formulärsobjekt via attributen for och id eller så nästlar ni formulärsobjektet i label-elementet, exempelvis för radioknappar. Punkten bedöms som inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

WCAG 2.0 - 2.4.6 (AA)

WCAG 2.0 - 3.3.2 (A)

WCAG 2.0 - 4.1.2 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 2.4.6 (AA)

WCAG 2.1 - 3.3.2 (A)

WCAG 2.1 - 4.1.2 (A)

Vägledning för webbutveckling - R55 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

EN 301 549 - 9.2.4.6

EN 301 549 - 9.3.3.2

EN 301 549 - 9.4.1.2

FS70: Inmatningsfält i formulär går att identifiera genom korrekt uppmärkning i attributet autocomplete

× Underkänd

Bakgrund

Långa och komplexa formulär utgör ofta ett stort problem för många användare, inte minst användare med kognitiva funktionsnedsättningar. Ju enklare formulären är och desto mindre användaren behöver fylla i, desto mindre är risken för problem. Det är många grupper som har extra stora problem med formulär. Förutom användare med kognitiva funktionsnedsättningar utgör de också problem för användare med skrivsvårigheter och användare med grav synnedsättning. Attributet autocomplete gör det möjligt att underlätta för användare att fylla i formulärsfält som ska innehålla information som ofta återkommer, exempelvis namn, e-postadress och telefonnummer. Användaren behöver endast fylla i informationen vid ett tillfälle och kan låta webbläsaren spara informationen till nästa gång som användaren ska fylla i samma information i andra formulärsfält. Autocomplete används på inmatningsfält av olika typer som till exempel text, email, number, password.

```
<form action="/prenumerera.html">
Förnamn:<input type="text" name="fnamn" autocomplete="given-
name" />
Efternamn: <input type="text" name="enamn"
autocomplete="family-name" />
```

```
E-post: <input type="email" name="epost" autocomplete="email"
/>
<input type="submit" value="Prenumerera" />
</form>
```

Det finns ett 40-tal möjliga värden att använda i attributet autocomplete. I vissa situationer är det inte önskvärt att webbläsaren fyller i formulärsfälten. Exempel på sådana situationer är när användaren ska ange en engångskod vid inloggning till en e-tjänst eller engångslösenord som skickas när ett lösenord behöver förnyas. Då kan den automatiska kompletteringen stängas av genom att sätta attributet autocomplete till off på specifika formulärsfält.

Hjälpmedel för personer med kognitiva funktionsnedsättningar kan fånga upp attributet autocomplete i formulärsfält och ge användaren en enklare och mer lättbegriplig beskrivning av den information som formulärsfältet ska innehålla. Ett exempel är när autocomplete sätts till värdet "tel" vilket ersätter eller kompletterar formulärsfältets ledtext med en telefon-ikon.

För att möta kravet på den här punkten ska formulärsfält som finns med i W3Cs lista "Input Purposes for User Interface Components" ha attributet autocomplete satt till de värden som anges i listan.

[Input Purposes for User Interface Components](#)

Kommentar

Vi ser att webbläsarens egen autocomplete-funktion finns för formulärsfält, exempelvis på sidan "Skadeanmälan". Men då respektive formulärsfält saknar markering med attributet autocomplete så blir punkten underkänd enligt WCAG 1.3.5. Korrekt uppmärkning genom attributet autocomplete hjälper användare med exempelvis läs- och skrivsvårigheter att fylla i långa och krångliga formulär.

Sidreferenser:

[Skadeanmälan](#)

Rekommendationer

- Använd korrekt uppmärkning med attributet autocomplete i formulärsfält där användare fyller i uppgifter om sig själv.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 1.3.5 \(AA\)](#)

FS80: Utökade beskrivningar av ett specifikt formulärobject är kopplade till detta formulärobject

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det är inte alltid att det räcker med en vanlig ledtext för att förklara för användaren vad, hur och varför viss information i formuläret måste fyllas i. När det uppstår ett behov av en utökad förklaring, exempelvis för att förtydliga datumformat, eller varför du ber användaren att fylla i viss information, ska förklaringen vara kopplad till formulärobjectet lika entydigt som när det gäller den vanliga ledtexten.

Det enklaste sättet är att låta den utökade beskrivningen vara en del av label-elementet. Det är den mest robusta metoden. Du kan också jobba med wai-aria attributen aria-labelledby och aria-describedby men då kommer en del användare att missa informationen. Om det är ett problem eller ej måste redas ut från fall till fall eftersom det beror på situationen och vilka användare systemet riktar sig till.

Kommentar

Vi ser att ni arbetar bra med utökade beskrivningar till era formulärsobject, exempelvis på sidan "Skadeanmälan", där ni bland annat förtydligare vilket format datum skall fyllas i och vilka format en fil kan laddas upp i. De utökade beskrivningarna är en del av label-elementet och punkten bedöms som inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R101 (3)

EN 301 549 - 9.1.3.1

FS100: Viktiga formulär ger användarna möjlighet att läsa en sammanställning av informationen som ska skickas innan de bekräftar och skickar formuläret

– Inte aktuellt

Bakgrund

När en webbaserad funktion används för juridiskt bindande åtaganden eller för att föra över pengar är det extra viktigt att användaren faktiskt förstår vad som kommer att hända. Det är också lätt hänt att råka trycka på "OK" i en webbtjänst utan att vara säker på följderna. För att undvika onödiga problem bör användaren få möjlighet att i ett sista steg läsa igenom en sammanställning och bekräfta händelsen. Detta kan handla om:

- Juridiskt bindande åtaganden
- Ekonomiska transaktioner
- Lagrad information som ändras eller tas bort

Kommentar

Denna punkt är tyvärr svårbedömd. Vi ser att ni använder er av bindande formulär på sidan "Teckna elavtal". Ni har en tre stegsprocess för att teckna ett elavtal, se bild nedan.

1 Visa elpris 2 Ditt nya elavtal 3 Bekräftelse

I steg 2 så fyller användaren i uppgifter om sig själv och klickar sedan på knappen "Teckna avtal". Vi blev i förhand informerade om att inte trycka på knappen för teckna avtal då det skulle innebära att vi faktiskt tecknade ett avtal. Utifrån den uppmaning och att steg 3 i ovan process avser bekräftelse så antar vi att användare inte får en sammanställning innan hen bekräftar avtalet. Men då vi inte kan göra en fullständig bedömning sätts punkten som inte aktuell.

Sidreferenser:

[Teckna elavtal](#)

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.4 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.4 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R71 \(3\)](#)

FS120: Knappars funktion framgår tydligt

✖ Underkänd

Bakgrund

Det är viktigt att användare förstår vad som kommer att hända när de klickar på en knapp. Knappar bör därför vara självförklarande så att användaren förstår deras funktion. En knapp som heter "OK" är exempelvis inte lika tydlig som en knapp som heter "Kommentera" eller "Prenumerera".

Kommentar

Vi ser att ni för det mesta arbetar bra med knappar och dess knapptexter. Däremot så saknar sökknappen på söksidresultatsidan en knapptext, se bild och kodexempel nedan. För en användare som visuellt ser sökknappen får hen en information i form av en ikon. Däremot för användare med uppläsande hjälpmedlen så fås endast information om att det är en knapp.

Avbrott Guider Kontakta oss Frågor och svar

jämtkraft

1068 träffar för "jämtkraft"

```
<button><span class="glyphicon glyphicon-search"></span></button>
```

Detsamma gäller för meny-knappen i smal vy, se bilden nedan, som saknar ett tillgängligt namn och bara uppläses som "knapp" i ett uppläsande hjälpmedel.

Privat

Företag

Om Jämtkraft

Kundservice

Language

Mina sidor

Detta gör att WCAG 4.1.2 gällande Name, Role, Value inte uppfylls och punkten är underkänd.

Sidreferenser:

Sökresultatsidan

Rekommendationer

- Använd tillgängliga namn på knappar som kan uppfattas av hjälpmedel.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R60 \(2\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

FS130: Delar i formulären är grupperade

× Underkänd

Bakgrund

Längre formulär måste delas upp och grupperas. Detta gör det enklare att se vilka delar som hör samman, både visuellt och i ett hjälpmedel. Grupperingar av objekt görs med hjälp av fieldset och legend.

Exempel på ett formulär med grupperingar:

```
<form action="http://funka.com/survey" method="post"
onsubmit="return checkForm(f);">
```

```
<fieldset>
```

```
<legend>Leveransadress</legend>
```

```
<label for="name1">Namn:</label>
```

```
<input type="text" name="name1" id="name1">
```

```
<label for="adress1">Adress:</label>
```

```
<input type="text" name="adress1" id="adress1">
```

```
<label for="pnum1">Postnummer:</label>
```

```
<input type="text" name="pnum1" id="pnum1">
```

```
<label for="ort1">Ort:</label>
```

```
<input type="text" name="ort1" id="ort1">
</fieldset>

<fieldset>

  <legend>Faktureringsadress</legend>

  <label for="name2">Namn:</label>
  <input type="text" name="name2" id="name2">

  <label for="adress2">Adress:</label>
  <input type="text" name="adress2" id="adress2">

  <label for="pnum2">Postnummer:</label>
  <input type="text" name="pnum2" id="pnum2">

  <label for="ort2">Ort:</label>
  <input type="text" name="ort2" id="ort2">

</fieldset>

<input type="submit">

</form>
```

Så fort du har en grupp med radioknappar eller kryssrutor måste du använda `fieldset` och `legend` för att ge gruppen en gemensam beskrivning. Utan detta kan man lite förenklat säga att det är som att uppmana användaren att svara på en fråga utan att denne får höra frågan.

Kommentar

Vi ser att ni använder er av elementet `<legend>` för att ge överskrift till områden i formuläret på sidan "Ansök till tjänsten CRM-utvecklare", däremot så saknas elementet `<fieldset>` för att strukturellt gruppera elementen.

Vi ser även att ni inte grupperar checkboxar och radioknappar strukturellt med elementen `<fieldset>` och `<legend>`, exempelvis på sidan "Skadeanmälan". Det

leder till att när användare med uppläsande hjälpmedel når sektion så läses endast checkboxarna och text upp, se bild nedan.

Vad har skadats? (välj ett eller flera alternativ)*

- ☐ Lös egendom
- ☐ Byggnad
- ☐ Väg
- ☐ Mark
- ☐ Annat

Har skadan anmälts till försäkringsbolag?*

uppstod
blank
clickable
Lös egendom check box not checked
clickable
Byggnad check box not checked
clickable
Väg check box not checked
clickable
Mark check box not checked
clickable
Annat check box not checked

Användarna kan inte ta del av den överliggande texten som ligger i ett span-element, se kodexempel nedan.

```
<div class="Form__Element FormChoice ValidationRequired"
id="66da5804-e95a-401c-8496-c5b0bdaf7d5e" data-epiforms-
element-name="__field_25820" title="Välj ett eller flera
alternativ"> <span class="Form__Element__Caption">Vad har
skadats? (välj ett eller flera alternativ)*</span> <label>
<input type="checkbox" name="__field_25820" value="Lös
egendom" class="FormChoice__Input FormChoice__Input--
Checkbox"> Lös egendom</label>
```

Genom att strukturellt gruppera delar av formulär så får användare med uppläsande hjälpmedel information om de olika alternativen hör ihop eller är logiskt relaterade. WCAG 1.3.1 uppfylls inte och punkten är underkänd.

Sidreferenser:

[Ansök till tjänsten CRM-utvecklare](#)

[Skadeanmälan](#)

Rekommendationer

- Gruppera formulärobject eller information som logiskt hänger ihop.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R53 \(3\)](#)

FS140: När fel uppstår meddelas det tydligt för användaren

× Underkänd

Bakgrund

Om det finns en möjlighet att göra fel kommer vissa användare att göra fel. Det är då viktigt att användaren får veta att något blivit fel.

Ge ett samlat felmeddelande överst

Det finns flera olika sätt att visa att ett fel har uppstått men för att så många användare som möjligt ska uppfatta det ska de flesta formulär erbjuda ett samlat felmeddelande överst. Detta ska tydligt ange:

- Att det blivit fel. Använd gärna både en rubrik och en ikon för att ange att det är ett felmeddelande.
- Vilka fel som inträffat. Gärna i form av en punktlista.
- Var felen inträffat. Namnge formulärsobjekten där felen finns.
- Om möjligt även vad användaren ska göra för att korrigera felen.

Beskriv felet vid respektive fält

På de platser i formuläret där det blivit fel behöver det finnas ett tydligt felmeddelande, gärna med en ikon. Även här ska felet beskrivas för användaren.

Vad kan jag göra mer?

Ännu bättre blir det om du även erbjuder livevalidering så att fel upptäcks under tiden som användaren fyller i fälten. Tänk dock på att inte alla användare kommer att se detta, det måste därför gå att skicka in formuläret även utan att användaren korrigerat felen. När användaren skickar in ska då ett samlat felmeddelande enligt ovan ges.

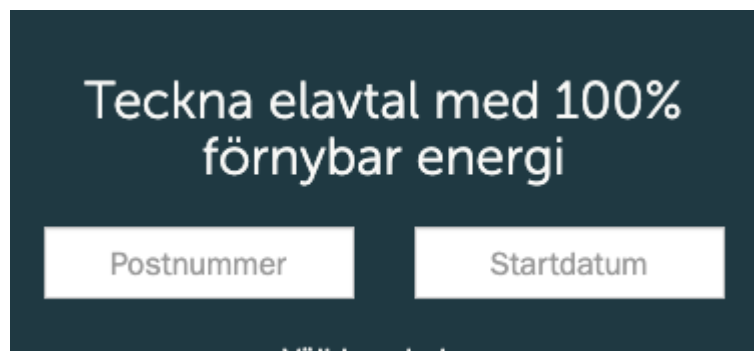
I det samlade felmeddelandet kan du med fördel också länka ner till de enskilda felen i formuläret, så att användaren slipper leta.

Andra typer av fel

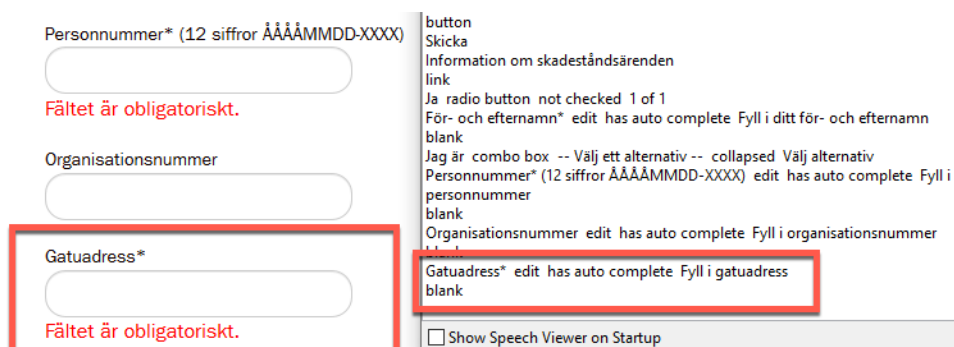
Ett annat exempel på fel som kan uppstå är när användaren försöker ladda en sida som inte finns. Då måste webbplatsen ge ett tydligt felmeddelande som anger att sidan i fråga inte finns och ge användaren möjlighet att hitta informationen på annat sätt.

Kommentar

Vi har sett blandad kvalitet gällande felmeddelande för formulär. En del formulär, framförallt mindre formulär, saknar felmeddelande helt. Exempelvis på startsidan för att "Teckna elavtal med 100% förnybar energi", se bild nedan. Besökare får inte någon information om att denne inte fyllt i uppgifter om hen väljer att trycka direkt på knappen Se ditt elavtal. Det framgår heller inte att det är obligatoriska uppgifter att fylla i, se FS50.

För formuläret på sidan "Skadeanmälan" så presenteras felmeddelanden endast visuellt för användare. Användare med uppläsande hjälpmedel får ingen information om att inmatning saknas eller är felaktig, se bild nedan.

Enligt WCAG 3.3.1 så skall användare informeras om att något blivit fel och vara beskrivet i text. Det gör att punkten bedöms som underkänd.

Vi ser även att felmeddelande för som användare får om hen fyllt i en felaktig epostadress för anmäla att sig till nyhetsbrevet i sidfoten på startsidan är, se bild nedan. Felmeddelandet är i väldigt liten textstorlek, har för lågt kontrastvärde (4.1) och försvinner efter några sekunder. Det gör att felmeddelandet är väldigt lätt att missa för användare med nedsatt syn. Felmeddelandet är även på engelska medan övrig text är på svenska. Användare med uppläsande hjälpmedel får ingen information om att hen gjort en felaktig inmatning, då även här är felmeddelandet endast visuellt.

Vidare ser vi att de felmeddelande som en användare får i formulären för att söka jobb, exempelvis på sidan "Ansök till tjänsten som CRM-utvecklare" inte är tillräckligt tydliga för att det skall gå att uppfatta att det är ett felmeddelande, Visuellt har felmeddelanden nästan samma rödbruna färg som ledtexterna, se bild nedan.

Ansökan till tjänst CRM-utvecklare (1938)

För en person som har svårt att uppfatta färger så blir det svårt att uppfatta vad som är ledtext och vad som är felmeddelande, se bild nedan där formuläret är i gråskala.

Personuppgifter

Förnamn*

Ange förnamn

Efternamn*

Ange efternamn

Födelsedatum (ÅÅÅÅMMDD)

Det i sig är inte ett avsteg från WCAG 3.3.1 med Funka rekommenderar att ni kompletterar felmeddelande med en ikon för att det skall bli tydligare vad som är ledtext och felmeddelande.

Vi rekommenderar också att ni överväger att ha ett samlat felmeddelande ovan formuläret där alla felakiga inmantningar listas med länkning till respektive fält, då ni har flertalet längre formulär. Det underlättar exempelvis för användare med uppläsande hjälpmedel.

Sidreferenser:

[Startsidan](#)

[Ansök till tjänsten som CRM-utvecklare](#)

[Skadeanmälan](#)

Rekommendationer

- Tydliggör för användare om denne fyllt i uppgifter felaktigt genom att ha felmeddelande i text knytet till respektive formulärsobjekt.
- Överväg att komplettera felmeddelande i text med en ikon.
- Överväg att ha ett samlat felmeddelande ovan längre formulär.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R2 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.1](#)

FS150: Felmeddelanden knyts till respektive formulärsobjekt

× Underkänd

Bakgrund

När felmeddelanden läggs in i formuläret och avser ett specifikt formulärsobjekt eller en grupp med objekt (exempelvis en grupp med radioknappar) så måste det knytas till formulärsobjektet eller gruppen. Det görs normalt sett genom att lägga in felmeddelandet som en del av label-elementet eller legend-texten.

Eventuellt kan det innebära att felmeddelandet läggs in två gånger, en gång som visas visuellt och en som ligger dold i den befintliga ledtexten. I det läget är det bra att dölja det visuella felmeddelandet för hjälpmedel och se till att det visuellt dolda felmeddelandet läses. Det kan exempelvis göras så här:

Html-kod:

```
<label for="namn">Namn: <span class="dold">Fel: Du har missat  
att skriva in ditt namn</span></label>  
  
<input id="namn" type="text">  
  
<span aria-hidden="true">Du har missat att skriva ditt  
namn</span>
```

Css-kod:

```
.dold { position: absolute; left: -20000px;}
```

Givetvis är det bästa om du bara behöver lägga in felmeddelandet en gång och göra det synligt för alla.

Kommentar

Vi kan inte se att felmeddelanden är knutna till formulärsobjekten och punkten är underkänd. För att WCAG 1.3.1 skall uppfyllas så skall information strukturellt skall gå att utläsa. Exempelvis på sidan "Skadesanmälan" så får användare med uppläsande hjälpmedel inte information om att inmatning blivit felaktig, se FS140. Felmeddelanden är inte knutna till formulärsobjektet, se kodexempel nedan.

```
<div class="Form__Element FormTextbox ValidationRequired
```

```
ValidationFail" data-epiforms-element-name="__field_20783">
<label for="5ee1bef9-0720-4a85-b768-894906d717d1"
class="Form__Element__Caption">För- och efternamn*</label>
<input name="__field_20783" id="5ee1bef9-0720-4a85-b768-
894906d717d1" type="text" class="FormTextbox__Input"
placeholder="" value="" title="Fyll i ditt för- och
efternamn">
<span data-epiforms-linked-name="__field_20783"
class="Form__Element__ValidationError" style="display:
block;">Fältet är obligatoriskt.</span>
</div>
```

Rekommendationer

- Koppla felmeddelande mot respektive formulärsobjekt, exempelvis via label-elementet.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

FS170: Alla fel beskrivs med text

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Felmeddelanden kan tänkas innehålla bilder eller till och med filmer, men det är viktigt att det alltid finns ett felmeddelande i form av text. Det räcker alltså inte med en ikon för att markera att något är fel, det ska alltid uttryckligen stå i text vad som är fel.

Kommentar

Vi ser att felmeddelande beskrivs med text och punkten bedöms som inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.1](#)

FS180: När det är möjligt ska det framgå hur felen kan åtgärdas

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Beskriv så detaljerat som möjligt vad som är fel och hur användaren kan åtgärda det. Exempelvis kan du ge förslag på vad som kan tänkas vara fel, exempel:

Du måste ange en e-postadress som innehåller ett @-tecken

Istället för

Du måste ange en giltig e-postadress

Kommentar

En del felmeddelande för felaktig inmatning i formulärsfält skulle kunna vara tydligare när det är specifika format som efterfrågas. Exempelvis så får vi endast "Ange en giltig e-postadress." i formuläret på sidan "Skadeanmälan", men ingen hjälp eller förklaring på vad som kan vara fel. I samma formulär så arbetar ni bra med felmeddelandet för datum, där ni anger format.

Enligt WCAG 3.3.3 så skall användare få information om vad som kan vara felaktigt och inte bara att något är fel. Det gör att punkten bedöms som inga fel funna men kan förbättras då Funka rekommenderar er sträva efter att ha så detaljerade felmeddelande som möjligt för att ge vägledning till användare.

Sidreferenser:

[Skadenanmälan](#)

Rekommendationer

- Vi rekommenderar att ni skriver en tydligare vägledning över vad som är fel och hur användare löser det, exempelvis "Du måste ange en e-postadress som innehåller ett @-tecken".

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.3 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.3 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R2 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R149 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.3](#)

Tabeller

TB40: Tabelldata är kodad med korrekt tabellkod

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Koda alltid tabeller med korrekt tabellkod. Det går idag att skapa tabeller som ser ut som tabeller men som inte är kodade som korrekta tabeller. Det finns också html5-roller och wai-aria attribut som kan användas för att skapa tabeller i stället för traditionell html-kod, men det är lösningar som idag inte fungerar bra för användare med hjälpmedel. Tabeller ska därför alltid byggas upp med elementen table, tr, td och th.

Kommentar

Vi ser att tabellkod används för tabelldata på er webbplats och punkten bedöms som inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

TB50: Överskrifter till tabeller är kodade med elementet caption

✗ Underkänd

Bakgrund

Tabeller är en av de mest komplexa tekniker som finns för att presentera data inom html. För att en användare ska ha en möjlighet att förstå tabellen måste det finnas tydliga tabellrubriker som lagts in på ett korrekt sätt.

Om det inte finns särskilda skäl ska elementet caption användas för att lägga in en överskrift/rubrik till tabellen. Denna rubrik ska kortfattat förklara vad tabellen innehåller för information. Caption-elementet läggs överst i tabellen på samma nivå som tabellrader (tr-element):

```
<table>
  <caption>Flygpriser Stockholm-Luleå</caption>
  <tr>
    ...
```

Kommentar

Vi ser att tabeller på er webbplats saknar elementet <caption> för att ange en rubrik till tabellen vilket är ett avsteg mot WCAG 1.3.1 och punkten är underkänd.

I de fall tabellen föregås av en rubrik så är behovet av ett caption-element inte lika kritiskt, exempelvis på sidan "Aktuella strömavbrott", se bild nedan.

Järpen	
Typ	Planerat
Starttid	2020-02-05 23:00:00
Beräknad sluttid	2020-02-06 03:00:00
Anledning	Underhållsarbete
Antal berörda kunder	52

Däremot så har vi sett andra exempel där tabeller inte föregås av en överskrift/rubrik och det gör att punkten blir underkänd. Till exempel på sidan "Vad får du för en kWh?" så har ni ett antal tabeller men det är endast den första tabellen som föregås av en rubrik/överskrift, se bild nedan.

1,50 kronor el* eller 1 kWh ger dig följande		
OND COU TVÄTT	EFFEKT	RÄKNER I TILL
Bastu	6 000 W	10 minuter
Dammsugare	700 W	1 timme och 26 minuter
Eltandborste (laddning)	2 W	500 timmar
Hårtork	2 000 W	30 minuter
Plattång	50 W	20 timmar
Rakapparat (laddning)	5,4 W	185 timmar
Strykjärn	2 400 W	25 minuter
Torktumlare, klass B		1,2 kg tvätt
Tvättmaskin 40°		1 tvätt

BELYSNING	EFFEKT	RÄCKER I
Adventsljusstake LED	0,7 W	1429 timmar
Glödlampa	40 W	25 timmar
LED-lampa	1 W	1000 timmar
Lågenergilampa	7 W	143 timmar

Att tabeller föregås av en överskrift ger information både visuellt men även strukturellt för besökare. För besökare som visuellt kan ta del av sidan så kan det vara möjligt att utläsa tabellens sammanhang. Men användare av uppläsande hjälpmedel kan enbart förlita sig på den programmatiska strukturen för att tolka informationen, där en tydligt överskrift ger möjlighet att tolka tabellens innehåll.

Sidreferenser:

Aktuella strömavbrott

Vad får du för en kWh?

Rekommendationer

- Använd elementet <caption> för att ange en beskrivande överskrift till tabeller.
- Överväg att använda <caption> istället för h-element för de tabeller som idag föregås av en rubrik.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R1 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

TB60: Rad- och kolumnrubriker kodas med elementet th

× Underkänd

Bakgrund

För att användarna ska kunna tolka innehållet i tabellerna korrekt är det viktigt att tabellerna har tydliga kolumn- och radrubriker. Dessa rubriker ska inte bara vara visuellt tydliga, de måste också vara strukturellt rätt gjorda med elementet th. Th talar om att cellen är en "Table Header", alltså en tabellrubrik, till skillnad från elementet td som anger att cellen är en "Table Data cell", alltså en datacell. Alla tabellrubriker ska läggas in med elementet th.

Kommentar

Vi ser att ni har några olika exempel på tabeller på er webbplatsen där en del av tabellerna är kodade med th-element och en del inte. Tabellerna på sidan "Aktuella strömavbrott" så saknar tabellerna th-element för radrubrikerna, se bild nedan, men de är visuellt gjorda som radrubriker med ett strong-element.

✓ Järpen

<table>	
<td> Typ	<td> Planerat
<td> Starttid	<td> 2020-02-05 23:00:00
<td> Beräknad sluttid	<td> 2020-02-06 03:00:00
<td> Anledning	<td> Underhållsarbete
<td> Antal berörda kunder	<td> 52

På sidan "Vad får du för en kWh?" så är kolumnrubrikerna definierade men inte

radrubrikerna, se bild nedan. Även här så är radrubrikerna endast visuella med elementet strong.

1,50 kronor el* eller 1 kWh ger dig följande

BAD OCH TVÄTT	EFFEKT	RÄCKER I/TILL
Bastu	6 000 W	10 minuter
Dammsugare	700 W	1 timme och 26 minuter
Eltandborste (laddning)	2 W	500 timmar
Hårtork	2 000 W	30 minuter
Plattång	50 W	20 timmar
Rakapparat (laddning)	5,4 W	185 timmar
Strykjärn	2 400 W	25 minuter
Torktumlare, klass B		1,2 kg tvätt
Tvättmaskin 40°		1 tvätt

Punkten är underkänd. För att uppfylla WCAG 1.3.1 så skall information gå att utläsa strukturellt med exempelvis uppläsande hjälpmedel, då är det viktigt att användarna får information om vad som är rubriker och inte för att kunna tolka innehållet.

Sidreferenser:

[Aktuella strömavbrott](#)

[Vad får du för en kWh?](#)

Rekommendationer

- Använd th-element för rad- och kolumnrubriker för tabeller.
- Använd attributet scope för att ange riktning, se TB70.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R98 \(4\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

TB70: Attributet scope används för att ange riktning för samtliga rad- och kolumnrubriker

× Underkänd

Bakgrund

Tabellrubrikerna måste även knytas korrekt med de dataceller (och eventuella under-/mellanrubriker) som är underordnade rubriken. För enkla tabeller räcker det om tabellrubriken i attributet scope anger att den avser kolumnen (värdet "col") eller raden (värdet "row"). För tabeller i mer än två logiska nivåer krävs en mer avancerad uppmärkning (se TB100).

Exempel på tabell med rad och kolumnrubriker:

```
<table>
  <tr>
    <td></td>
    <th scope="col">Frukter</th>
    <th scope="col">Grönsaker</th>
    <th scope="col">Bär</th>
  </tr>

  <tr>
    <th scope="row">Röda</th>
    <td>Persikor</td>
    <td>Rödbetor</td>
    <td>Jordgubbar</td>
  </tr>

  <tr>
    <th scope="row">Gröna</th>
    <td>Äpplen</td>
    <td>Isbergssallad</td>
    <td>Krusbär</td>
  </tr>

  <tr>
    <th scope="row">Gula</th>
    <td>Bananer</td>
```

```

        <td>Paprika</td>
        <td>Hjortron</td>
    </tr>

    <tr>
        <th scope="row">Blå</th>
        <td>Plommon</td>
        <td>Aubergine</td>
        <td>Blåbär</td>
    </tr>
</table>

```

	Frukter	Grönsaker	Bär
Röda	Persikor	Rödbetor	Jordgubbar
Gröna	Äpplen	Isbergssallad	Krusbär
Gula	Bananer	Paprika	Hjortron
Blå	Plommon	Aubergine	Blåbär

Kommentar

Vi ser att th-element för tabeller på er webbplats saknar attributet scope och punkten är underkänd. Exempelvis på sidan "Vad får du för en kWh?", se bild nedan.

1,50 kronor el* eller 1 kWh ger dig följande

BAD OCH TVÄTT	EFFEKT	RÄCKER I/TILL
Bastu	6 000 W	10 minuter
Dammsugare	700 W	1 timme och 26 minuter
Eltandborste (laddning)	2 W	500 timmar
Hårtork	2 000 W	30 minuter
Plattång	50 W	20 timmar
Rakapparat (laddning)	5,4 W	185 timmar
Strykjärn	2 400 W	25 minuter
Torktumlare, klass B		1,2 kg tvätt
Tvättmaskin 40°		1 tvätt

WCAG 1.3.3 uppfylls inte då användarna som inte kan ta del av tabellen visuellt

behöver kunna lita på den strukturellt för att tolka informationen.

Tabellen saknar även strukturella radrubriker, se TB60.

Sidreferenser:

Vad får du för en kWh?

Rekommendationer

- Använd scope-attributet med "col" eller "row" för att ange riktning för kolumn- och radrubriker.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R1 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

TB100: Komplexa tabeller kompletteras med relevant kod

× Underkänd

Bakgrund

Komplexa tabeller måste ha mer specifika kopplingar mellan rubriker och dataceller än enkla tabeller. Detta kan åstadkommas genom att på varje rubrik ange ett unikt id och att sedan i de olika cellerna referera till cellens rubriker i attributet headers.

I komplexa tabeller kan även logiska kategorier skapas med hjälp av attributet axis som används för att gruppera rubriker i gemensamma kategorier.

Exempel på en mer komplex tabell där rubrikcellerna och datacellerna kopplats samman:

```
<table>
  <tr>
    <th></th>
    <th colspan="2" id="birds">Fåglar</th>
    <th colspan="2" id="fish">Fiskar</th>
  </tr>

  <tr>
```

```

<th></th>
<th id="d071223a" headers="birds">Svenska</th>
<th id="d071224a" headers="birds">Afrikanska</th>
<th id="d071223b" headers="fish">Svenska</th>
<th id="d071224b" headers="fish">Afrikanska</th>
</tr>

<tr>
<th id="oneColor">Enfärgade</th>
<td headers="birds d071223a oneColor">Kråka</td>
<td headers="birds d071224a oneColor">Svart drongo</td>
<td headers="fish d071223b oneColor">Sill</td>
<td headers="fish d071224b oneColor">Guldanthias</td>
</tr>

<tr>
<th id="striped">Randiga</th>
<td headers="birds d071223a striped">Grågäss</td>
<td headers="birds d071224a striped">Härfågel</td>
<td headers="fish d071223b striped">Aborre</td>
<td headers="fish d071224b striped">Äkta kejsarfisk</td>
</tr>

<tr>
<th id="dotted">Prickiga</th>
<td headers="birds d071223a dotted">Jorduggla</td>
<td headers="birds d071224a dotted">Rödgul barbett</td>
<td headers="fish d071223b dotted">Bäckröding</td>
<td headers="fish d071224b dotted">Muräna</td>
</tr>

</table>

```

	Fåglar		Fiskar	
	Svenska	Afrikanska	Svenska	Afrikanska
Enfärgade	Kråka	Svart drongo	Sill	Guldanthias
Randiga	Grågäss	Härfågel	Abborre	Äkta kejsarfisk
Prickiga	Jorduggla	Rödgul barbett	Bäckröding	Muräna

Om du har en så här pass komplex tabell bör du i första hand värdera att dela upp den i flera, enklare tabeller eller att på annat sätt förenkla uppställningen så att du klarar dig med enbart scope för att associera rubriker och dataceller.

Kommentar

Vi har sett ett exempel på en komplex tabell på er webbplats på sidan "Verkningsgrad för solceller i olika vädersträck". Kolumn- och radbrukerna saknar koppling till dataceller via attributen "id" och "headers" vilket gör det svårt för användare med uppläsande hjälpmedel att kunna tolka hur tabellen skall utläsas då de endast kan ta till sig informationen strukturellt. Det gör att WCAG 1.3.1 inte uppfylls och punkten är underkänd.

Vidare så ser vi att underrubrikerna, se bild nedan, inte är kodade med ett th-element för att strukturellt ange att de fungerar som rubriker utan de är endast visuellt definierade, se TB60.

LUTNING	RIKTNING VÄDERSTRECK				
	270° V	225° SV	180° S	135° SO	90° Ö
0°	90%	90%	90%	90%	90%
10°	89%	94%	96%	94%	90%
20°	87%	96%	98%	96%	88%
30°	86%	96%	100%	96%	86%
40°	82%	95%	100%	96%	84%
50°	78%	92%	97%	93%	80%
60°	74%	87%	93%	89%	76%
70°	69%	82%	87%	84%	70%
80°	63%	75%	80%	77%	65%
90°	56%	67%	71%	69%	58%

Vi ser att tabellen har attributet "summary", se kodexempel nedan. Detta är ett attribut som är avskrivet i html5, och Funka rekommenderar att istället använda

caption-elementet, se TB50.

```
<table summary="Effektberäkning för solceller i olika  
väderstreck" class="table">
```

Sidreferenser:

Verkningsgrad för solceller i olika väderstreck

Rekommendationer

- Överväg om tabellen skall ha detta komplexa format eller om det går att dela upp den.
- Om den skall presenteras i sin nuvarande form så skall rubrikceller kopplas samman med dataceller via attributen "id" och "headers".
- Definiera även underliggande kolumn- och radrubriker med th-element, se TB60.
- Funka rekommenderar även att inte lägga allt innehållet i ett thead-element utan använda tbody-element också.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R98 (4)

EN 301 549 - 9.1.3.1

Script & wai-aria

SW20: Använd wai-aria för att förmedla information som inte kan förmedlas med html och som ökar användarnyttan

× Underkänd

Bakgrund

Standarden wai-aria innehåller en uppsättning attribut som kan användas för att förtydliga olika html-objekts funktion, värde och roll. En del av det som ingår i wai-aria är sådant som det finns bra lösningar för i html5, då ska html-lösningen användas, men mycket i wai-aria är sådant som tydliggör och ökar tillgängligheten ytterligare utöver det som är inbyggt i html5.

Ett exempel där html5 och wai-aria överlappar gäller navigering. Du ska i första hand använda html5 attributet <nav> för att visa att något är en meny, men det finns en möjlighet i wai-aria att ange det här också genom attributet role="navigation". Vår rekommendation är alltså att i första hand använda lösningen som finns i html5.

Ett tydligt exempel på hur wai-aria ökar användarnyttan är attributet aria-expanded. Det här används på knappar som faller ut och faller ihop områden eller ytor, exempelvis ska meny-knappen för mobilmenyn ha aria-expanded. Genom att ange true för när menyn är utfälld och false för när menyn inte är utfälld kan du ge en indikation till användare som inte ser gränssnittet om menyn är utfälld eller inte.

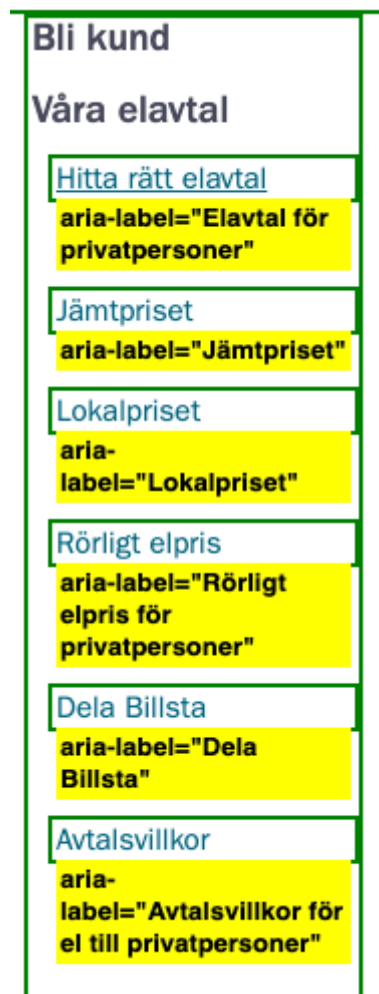
Överanvänd inte wai-aria

Även om wai-aria innehåller mycket som är bra, så är det viktigt att inte överanvända standarden. Du ska inte bara lägga till objekt om du inte vet att det ökar användarnyttan. Undvik att lägga på wai-aria om html-koden redan tydliggör funktionen, exempelvis är det onödigt att skriva <button role="button">, det riskerar bara att skapa dubbel uppläsning för användarna. Använd inte heller role="menu" och role="menuitem" för vanliga webbplatsmenyer, det här är tänkt för applikationer, exempelvis texteditorer, och användarna blir bara störda över att höra hjälpmedlen läsa "menyobjekt" för varje länk i menyn.

Kommentar

Vi ser att ni använder er en hel del av attributet aria-label. Exempelvis på undersidan "Hitta elavtal" så är olika typer av länkar kompletterade med ett aria-

label, exempelvis i undermenyn, se bild nedan. Där menyینگången redan talar om vad det är för länk via länktexten.

Vi ser även att ni har ett antal länkar med länktexten "läs mer" och kompletterar med aria-label, se nedan kodexempel. Arbeta istället med att ange länkensmål i länktexten, se NL190, vilket ger en mer robust lösning.

```
<a href="/privat/elavtal/fornybar-el/jamtpriset/" class="btn btn-primary" aria-label="Läs mer om Jämtpriset">  
<span>Läs mer </span></a>
```

Samma sak ser vi på sidan "Frågor och Svar", där frågorna både har en h3-rubrik och ett aria-label, se nedan.

```
<article aria-label="Populär: Varför kommer jag inte in på  
mina sidor?">
```

```
<h3 id="faq-question-0-274" class="js-faq-question  
faq__question">  
Varför kommer jag inte in på mina sidor?</h3>
```

Wai-aria kan vara användbart för användare med uppläsande hjälpmedel om det används rätt, överdriven användning leder istället till dubbel uppläsning och det gör det svårare att förstå sidans struktur eller sälla bland informationen.

Ett användbart attribut är aria-expanded, som ger information om att områden fälls ut/ihop för användare med uppläsande hjälpmedel. Något vi ser saknas på flertalet stället, se SW100. Exempelvis för sidan "Frågor och svar".

Sidreferenser:

[Hitta elavtal](#)

[Frågor och svar](#)

Rekommendationer

- Undvik att använda wai-aria där det går att använda html-element i första hand, exempelvis arbeta med länktexter.
- Använd wai-aria där det tillför användarnytta.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

SW50: När nya element läggs in i sidan placeras de på rätt plats både visuellt och strukturellt

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Ibland läggs nytt innehåll eller nya funktioner in i sidan utan att den laddas om. När det sker är det viktigt att den nya funktionen eller informationen uppträder på rätt plats både visuellt och strukturellt. Om ett sökresultat dyker upp i ett nytt område på skärmen när användaren börjar skriva i sökfältet är det viktigt att detta område är placerat visuellt tydligt där det hör hemma, men också på rätt plats i strukturen så att hjälpmedlen strukturellt presenterar informationen på rätt plats. Det bästa är om detta görs så att den nya koden injiceras på rätt plats, exempel:

```
<label for="sok">Sök:</label>
<input type="search" id="sok" />
<!-- Sökförslag läses in här -->
<input type="submit" value="Sök" />
```

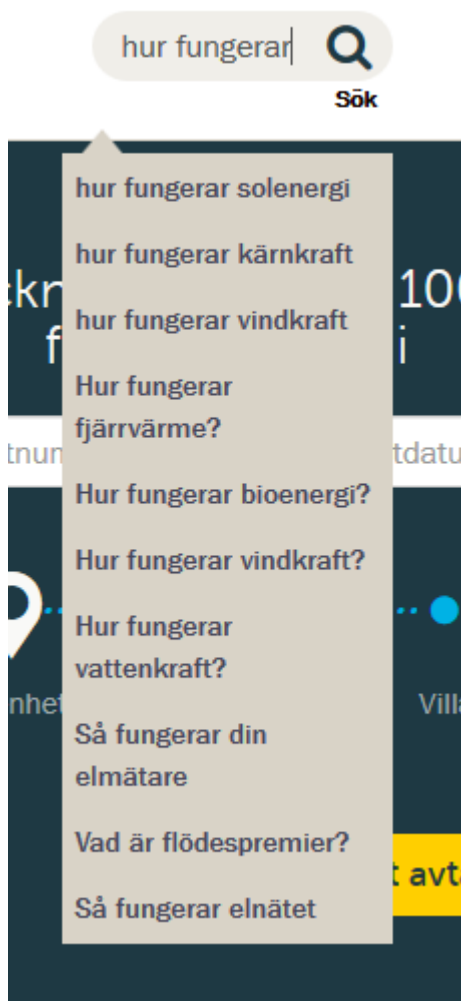
Det finns andra sätt att lösa detta på också, exempelvis genom att med skript känna av vad användaren gör och förflytta fokus så att effekten för användaren blir den samma. Hur det fungerar bör alltid testas praktiskt med de vanligaste hjälpmedlen.

Ett vanligt problem är också att ett nytt område visuellt placeras korrekt men hamnar sist på sidan i strukturen. Om ett hjälpmedel inte hittar något förrän efter sidfoten är det stor risk att användaren aldrig kommer att hitta det.

Kommentar

Vi kan se att koden för sökförslagen strukturellt inte ligger i anslutning till sökfältet utan längst ner i kodstrukturen. De kommer ändå på rätt plats när användaren navigerar med tangentbordet, och de fungerade i de tester vi gjorde med uppläsande hjälpmedel. Punkten är därför inte underkänd men kan förbättras. För att göra det mer robust, och öka chanserna för att det fungerar med olika hjälpmedel rekommenderar vi att lägga in koden direkt efter sökfältet i kodstrukturen.

Sökförslagen bör också visuellt placeras närmare sökrutan. Nu uppstår det ett mellanrum, se bild nedan, vilket kan göra det svårt för användare att se att elementen hänger ihop, exempelvis för användare med förstörande hjälpmedel.

Rekommendationer

- Lägg in sökförslagen direkt under sökfältet i kodstrukturen för en mer robust lösning.
- Placera sökförslagen visuellt närmare sökrutan.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.4.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.3 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R122 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R136 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.2](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.3](#)

SW60: När nytt innehåll eller nya områden öppnas får användaren direkt fokus på detta

× Underkänd

Bakgrund

Om ett täckande lager, eller ett nytt område öppnas dynamiskt på sidan är det viktigt att användarna direkt får fokus på detta (om det inte stör användaren).

Exempel på undantag är sökförslag. Användarens fokus ska inte flyttas automatiskt till sökförslagen så fort de dyker upp eftersom det skulle störa.

För en användare som navigerar med tangentbordet är det viktigt att direkt komma in i det nya lagret eller innehållet utan att behöva tabba till slutet av sidan.

Om det är ett formulär kan fokus sättas i det första fältet, annars ska första tabbsteget efter länken som öppnade lagret eller resulterade i att det nya området lästes in, leda in till första länken i området.

Tänk också på att läsordningen måste bli korrekt för användare med uppläsande hjälpmedel. När de fortsätter läsningen nedåt på sidan från den länk som öppnade lagret ska läsningen fortsätta inne i lagret i fråga. Detta kan kräva att du testat det med hjälpmedel.

Om det gäller meddelanden och dialogrutor bör wai-aria:s roller för meddelanden och meddelandedialoger användas. Om det är ett formulär bör det vara rollen alerdialog:

```
role="alerdialog"
```

Annars rollen alert:

```
role="alert"
```

[Information om wai-aria \(W3C:s webbplats\)](#)

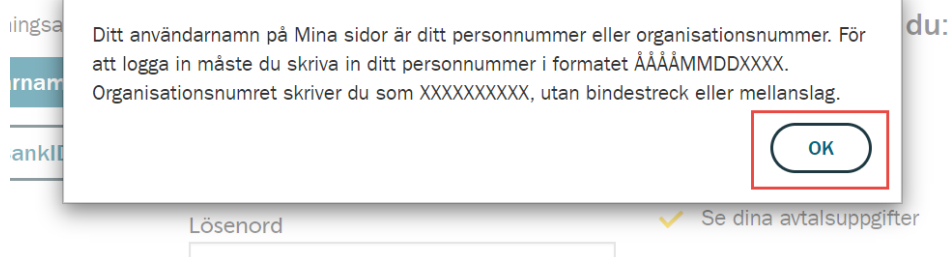
Kommentar

Vi har sett att man inte alltid får direkt fokus på nya områden som öppnas dynamiskt och bedömer punkten som underkänd. Ett avsteg gäller menyn i mobilt läge där hjälpmedelsanvändare måste tabba sig flera steg för att komma in i menyn efter att ha öppnat den, se de heldragna pilarna på bilden nedan. För att hjälpmedelsanvändare lättare ska förstå vad som händer när de aktiverar menyknappen bör fokus flyttas direkt in i menyområdet som den streckade pilen visar.

Detsamma gäller vid modala fönster. När man ska logga in på mina sidor finns det en länk som öppnar ett modalt informationsfönster, se bilden nedan. När modala fönster öppnas ska fokus direkt flyttas till fönstret och i det här fallet till OK-knappen vilket inte är fallet. Det bästa sättet att flytta fokus är att dölja all bakomliggande information och bara ha det modala fönstret möjligt att navigera i. Ett sätt är göra det på är att sätta aria-hidden på hela den aktuella sidan och sätta fokus på OK-knappen.

n på mina sidor

Rekommendationer

- Se till att användare direkt får fokus på områden som öppnas dynamiskt.
- Följ våra rekommendationer om fokus i modala fönster, se SW90.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 2.4.3 (A)

WCAG 2.1 - 2.4.3 (A)

Vägledning för webbutveckling - R136 (1)

EN 301 549 - 9.2.4.3

SW70: När status ändras informeras hjälpmedelsanvändare utan att fokusmarkeringen flyttas

× Underkänd

Bakgrund

Uppdateringar i gränssnittet som sker utan att sidan laddas om är särskilt svåra för användare med gravt nedsatt syn att uppfatta. Det kan vara att det sker en förändring i en pågående process, exempelvis en uppdaterad köplats på en webbplats för försäljning av konsertbiljetter. Det kan också handla om att informera användaren om hur många sökträffar som en sökning har resulterat i, eller validering av fel i ett formulär. Det är problematiskt för användaren att snabbt förflytta sig till en annan del av gränssnittet för att hinna läsa ett statusmeddelande innan det är inaktuellt eller har uppdaterats.

Exempel på statusändringar är:

- Information om antalet sökträffar i en sökning
- En förändring sker i en väntande applikation
- En förändring sker i en pågående process
- Fel uppstår i ett formulär

När ett statusmeddelande visas på skärmen ska användaren få information om det utan att behöva flytta sig till ett annat område på sidan. Attributen `role="alert"`, `aria-live` och `aria-busy` kan användas för att informera skärmläsaranvändare om statusmeddelanden som visas på andra delar av sidan än där användaren för närvarande befinner sig. Detta innebär att användaren får statusmeddelanden, utan att själv behöva leta efter förändringar eller att uppdatera sidan. Hjälpmedel för användare med kognitiva funktionsnedsättningar kan förtydliga, fördröja eller dämpa statusmeddelanden, beroende på vad användaren föredrar.

Din sökning på **tillgänglighet** resulterade i 538 träffar

→ Nya upphandlingskrav för **tillgänglighet** 2017

Den europeiska standarden för krav på **tillgänglighet** vid offentlig upphandling av IT-varor och tjänster ... EN 301 549, ligger till grund för de krav på **tillgänglighet** som gäller i Sverige från och med 1 januari

```
<div class="medium-12 columns">
<h2 aria-live="assertive" aria-atomic="true">
Din sökning på
<strong><mark>tillgänglighet</mark></strong>resulterade i 538
träffar
</h2>
</div>
```

Wai-aria-attribut kan användas i kombination för att göra det tydligare för användare att en statusuppdatering är särskilt viktig. Ett exempel på det är att använda attributen `role="alert"` och `aria-live="assertive"` i meddelanden som informerar användaren om att denne håller på att loggas ut.

Attributet `aria-live` har tre lägen som bestämmer hur hög prioritet en uppdatering i ett område ska ha:

- **Assertive** = Ett viktigt meddelande som ska avbryta hjälpmedlet så snart som möjligt.
- **Polite** = Ett mindre viktigt meddelande som ska presenteras om användaren gör en paus.
- **Off** = Ett meddelande som inte behöver presenteras för användaren.

Denna riktlinje gäller inte felmeddelanden i modala fönster, innehåll som visas eller döljs med utfällbara objekt eller innehåll som kräver inmatning från användaren. Information om cookies räknas alltså inte som ett statusmeddelande eftersom det ofta kräver att användaren bekräftar sitt samtycke.

Kommentar

Vi har hittat avsteg gällande felmeddelanden i formulär som behöver märkas upp på ett sätt som gör att även användare med uppläsande hjälpmedel får reda på

den informationen. Detta gör att WCAG 4.1.3 inte uppfylls och vi bedömer punkten som underkänd.

På bilden nedan från formuläret på sidan "Skadeanmälan" får inte hjälpmedelsanvändare reda på om det har blivit något fel i formuläret när de aktiverar "Skicka"-knappen. För att åtgärda detta bör ni märka upp felmeddelandena med attributet aria-live.

Eventuell ersättning utbetalas till bank samt kontonummer* (inklusive clearingnummer)

Fältet är obligatoriskt.

Genom att lämna de uppgifter vi frågar efter godkänner du att vi kan använda uppgifterna för att hantera ärendet samt kunna kommunicera med dig. Jämtkraft vidtar de åtgärder som behövs för att säkerställa hanteringen av personuppgifterna.

[Läs Jämtkrafts personuppgiftspolicy](#)

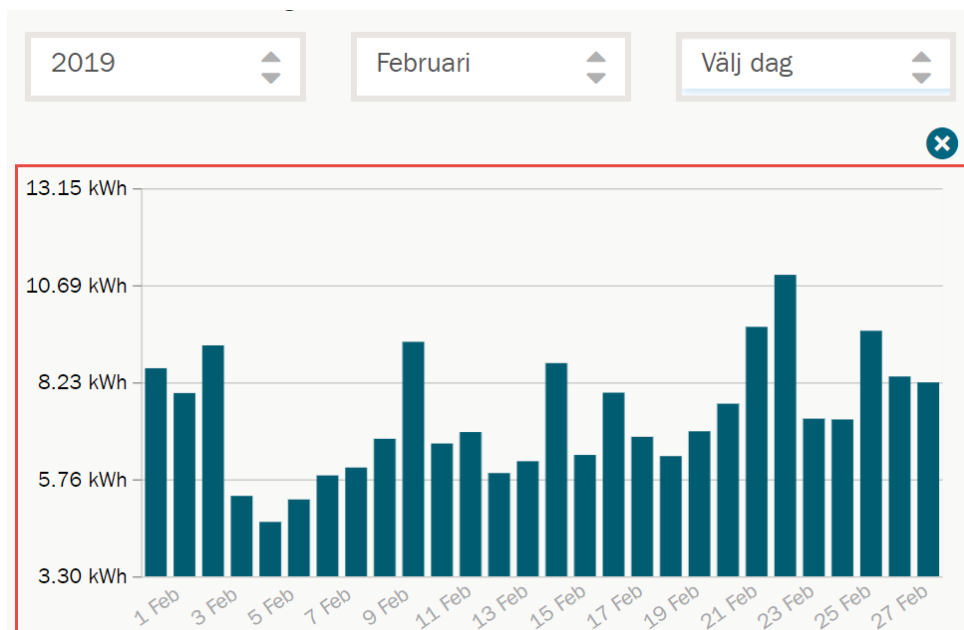
Jag godkänner att Jämtkraft hanterar mina uppgifter*

☐ Ja

Fältet är obligatoriskt.

Skicka

Ni har även en funktion för att filtrera förbrukningsuppgifter på sidan "Energistatistik" i inloggat läge, se bilden nedan. När man filtrerar uppdateras diagrammet utan sidomladdning vilket inte hjälpmedelsanvändare informeras om. Samma sak gäller här, märk upp området som uppdateras med aria-live för att åtgärda problemet.

Sidreferenser:

[Skadeanmälan](#)

[Energistatistik - Mina sidor](#)

Rekommendationer

- Använd attributet aria-live runt felmeddelandena i formulären för att informera användare med skärmläsare om att det har blivit fel.
- Märk upp områden som uppdateras utan sidomladdning med aria-live.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 4.1.3 \(AA\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.3](#)

SW80: Innehåll som visas när ett objekt får fokus är fullt användbart och nåbart tills användaren flyttar fokus

– Inte aktuellt

Bakgrund

Användare med förstorande hjälpmedel ser bara en liten del av skärmen i taget, vilket gör det svårt att överblicka stora områden. Det är även problematiskt för användare att hitta innehåll som ligger utanför det område som för närvarande förstoras. Användare som navigerar med mus eller tangentbord och förstorande hjälpmedel, som följer musmarkörens och tangentbordets rörelser, måste därför

kunna flytta fokus utan att ett område försvinner. Denna riktlinje gäller både vid hover med musmarkör och fokus med tangentbordet.

Ett exempel på det här är megamenyer, alltså menyer som består av flera nivåer och presenteras i stora områden som visas när användaren hoverar över menyn.

De täcker ofta annat innehåll och försvinner när användaren musmarkör går utanför området. För att användare med förstorande hjälpmedel ska kunna komma åt allt innehåll ska användaren kunna flytta fokus fritt inom området utan att det stängs. Användaren ska också ha möjlighet att stänga området på ett enkelt sätt, exempelvis med escape-tangenten.

Områden som inte skymmer annat innehåll behöver inte ha en stängningsmekanism. Ett exempel är menyer som istället för att öppnas i ett täckande lager, öppnas ovanför sidans innehåll som flyttas ner och placeras nedanför menyn. Inte heller felmeddelanden som beskriver inmatningsfel behöver ha en stängningsmekanism.

Denna riktlinje gäller inte modala fönster eller de tooltips som läggs in med attributet title eftersom dessa implementeras av själva webbläsaren.

Kommentar

Vi har inte sett till något innehåll som aktiveras vid fokus. Punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 1.4.13 \(AA\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.13](#)

SW90: När ett modalt fönster visas ska fokus stanna i modalen tills den är stängd

✖ Underkänd

Bakgrund

Om du använder modala fönster i ditt gränssnitt, är det viktigt att alla användare kan komma tillbaka till huvudinnehållet på ett enkelt sätt, utan att fastna i det modala fönstret.

En vanlig fel vid användning av modal fönster är att användaren med hjälp av tangentbord eller hjälpmedel kan hamna bakom fönstret trots att den inte är stängd. Med andra ord är det ett krav att användare som navigerar med tangentbord eller hjälpmedel bara kan orientera sig innanför fönstret tills att användaren har stängt det.

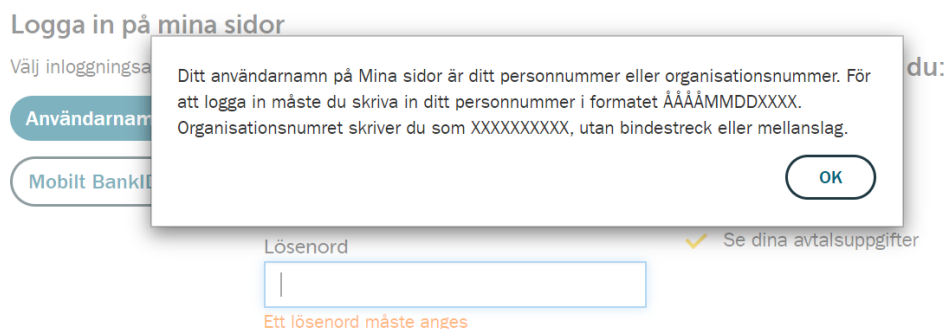
När det gäller att spärra hjälpmedel från bakgrunden rekommenderar vi att

använda attributet `aria-hidden="true"`, som du kan lägga så högt i strukturen som möjligt för att omfatta allt innehåll som inte ligger i modalfönstret.

Det är däremot mer krävande att spärra bakgrunden för navigering med tangentbord, eftersom du måste upphäva standardbeteendet för varje enskilt objekt, alltså sätta `tabindex="-1"` på alla länkar, knappar och formulärobjekt, och om det är aktuellt även på andra typer av objekt som redan har `tabindex`-attributet.

Kommentar

Vi ser att användare med hjälp av tangentbord kan hamna bakom modala fönster medan de fortfarande är öppna. När man ska logga in på mina sidor finns det en länk som öppnar ett modalt fönster, se bilden nedan. När fönstret öppnas kan hjälpmedelsanvändare fortfarande fortsätta få fokus bakom fönstret vilket inte uppfyller WCAG 2.4.3 och punkten bedöms som underkänd.

De problem detta innebär för hjälpmedelsanvändare är att de kan få svårt att veta vilken information som hör till vilken del av webbplatsen. Ni har visuellt indikerat att det är modalt fönster, men det behöver också förmedlas till användare med uppläsande hjälpmedel.

Rekommendationer

- Dölj bakomliggande lager för skärmläsaranvändare när modala fönster är öppna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.3 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.3](#)

SW100: Använd aria-expanded för områden som kan fällas ut och ihop

× Underkänd

Bakgrund

Attributet aria-expanded ska användas på områden som kan fällas ut och fällas ihop. Attributet anger om området är utfällt eller inte. Det här kan gälla en FAQ lista där svaren fälls ut när användaren klickar på frågan, eller på en meny som dynamiskt fäller ut nästa nivå. Aria-expanded ska bara användas om detta sker dynamiskt, alltså inte när det sker med en sidomladdning.

```
<h3><a aria-controls="svar1" aria-expanded="true"
href="#svar1" onclick="javascript:expand-svar1();"
role="button">När ska jag använda aria-expanded?</a></h3>

<p id="svar1">Du ska använda det när ett område kan fällas ut
och ihop dynamiskt utan sidomladdning.</p>

<h3><a aria-controls="svar2" aria-expanded="false"
href="#svar2" onclick="javascript:expand-svar2();"
role="button">En annan fråga?</a></h3>

<p id="svar2">Ett annat svar.</p>
```

Kommentar

Vi har inte sett att ni använder aria-expanded på objekt som fäller ut och ihop områden och bedömer därför punkten som underkänd. Det är ett väldigt användbart attribut som användare med uppläsande hjälpmedel har stor nytta av då de får information om att området de klickat på har fällts ut eller fällts ihop.

Det är vanligt att aria-expanded används i menyer för att informera att det finns undermenyer. Vi ser till exempel att aria-expanded med fördel kan användas på menyerna i både smal och bred vy, se bilderna nedan. Attributet ska då placeras på ett interaktivt objekt som länk eller knapp och på det objekt som fäller ut menyn.

Bli kund

Våra elavtal

Tillval

Förnybar energi

Guider

Välj förnybar energi till ett långsiktigt lågt elpris

Vi tror att du vill slippa jaga låga priser. Att du vill vara säker på service. Och att du tänker på klimatet och Sveriges framtid. Så ska du välja Jämtkraft som elleverantör.

Language

Sök

- Elavtal

+ Bli kund

+ Våra elavtal

+ Tillval

+ Förnybar energi

+ Guider

+ Solel

+ Elnät

+ Fjärrvärme

+ Ladda elbilen

Då attributet ska användas på alla objekt som faller ut eller ihop områden bör det även användas på exempelvis sidan "Sök lediga jobb", se bilden nedan, där det finns områden som kan expanderas.

Lediga jobb

Var med och driv framtidens energilandskap! Vi vill att all energi ska vara förnybar och gör vad vi kan för att bidra till ett lite mer hållbart samhälle. Vill du vara med och driva energiomställningen tillsammans med oss?

- › CRM-utvecklare
- › Avdelningschef Elproduktion Drift
- › Avdelningschef Elproduktion Utveckling
- › Elsamordnare/elektriker till fjärrvärmesystem
- › Ingenjör till driftcentralen

De här åtgärderna bör göras först efter att alla dessa objekt har gjorts om till riktiga button-element enligt punkt NL20.

Sidreferenser:

[Sök lediga jobb](#)

Rekommendationer

- Gör om div-elementen för utfällbara objekt till button-element, se NL20.
- Använd attributet aria-expanded på alla utfällbara objekt för att beskriva för hjälpmedelsanvändare att objekten kan fällas ut och ihop.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

Automatiska händelser

AE20: Nya fönster och täckande lager öppnas inte utan att användaren valt att göra det

– Inte aktuellt

Bakgrund

Nya fönster och lager som delvis täcker den egentliga webbsidan skapar problem för flera grupper av användare. De skapar förvirring och är många gånger svåra att stänga. Därför ska användaren alltid få information om att ett nytt fönster eller täckande lager kommer att öppnas. Användaren bör också om möjligt få välja om ett nytt fönster eller lager ska öppnas.

Den här punkten är inriktad på automatiskt öppnade lager och fönster, exempelvis webbplatsundersökningar som lägger sig ovanför det vanliga fönstret när besökaren visar en sida, eller reklamfönster som öppnas när användaren kommer in på webbplatsen. Vanliga länkar som öppnar nya fönster ska meddela detta till användaren, men bedömningen av den informationen görs under punkt NL240 under rubriken Navigation & Länkar.

Normalt sett ska inte nya fönster och täckande lager dyka upp utan att användaren aktivt klickat på en länk som tydligt anger vad som kommer att hända, men ett alternativ kan vara att låta användaren göra en inställning där denne accepterar att den här typen av händelser inträffar.

Ett undantag från denna punkt är datumväljare, förutsatt att användarens fokus är kvar i inmatningsfältet som datumväljaren är kopplad till.

Kommentar

Vi kan inte se att ni har fönster eller täckande lager som öppnas per automatik på er webbplats och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R143 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.1](#)

AE60: Om automatiska händelser eller tidsgränser används finns det en möjlighet att pausa eller förlänga tidsintervallet

× Underkänd

Bakgrund

Varje tidsgräns måste vara möjlig att antingen:

- Inaktiveras
- Förlängas. Användaren kan själv styra hur lång tidsgränsen ska vara och maxvärdet är minst tio gånger längre än grundvärdet
- Utökas. Exempelvis genom att en varning kommer upp några minuter innan tidsgränsen löper ut och användaren ges möjlighet att förlänga

Användaren kan exempelvis få möjlighet att inaktivera, utöka eller förlänga tidsgränsen genom en knapp som visas i anslutning till tidsgränsen. Ett annat alternativ är att visa ett meddelande någon minut innan utloggning där användaren kan välja att förlänga inloggningstiden.

Tidsgränsen ska alltid förhålla sig till senaste användaraktivitet som systemet kan känna av, inte till inloggningstidpunkten. Om användaren exempelvis går från steg 1 till steg 2 i en tjänst så ska det nollställa nedräkningen till utloggningen.

Om tidsgränsen är sådan att meningen med funktionen helt går förlorad om denna skjuts upp eller ändras kan det vara ett acceptabelt undantag. Likaså om tidsgränsen är på minst 20 timmar.

Kommentar

Vi ser att användare per automatik blir utloggade från Mina sidor efter en viss tids inaktivitet. Då användaren inte får information om att hen är på väg att loggas ut eller har möjlighet att förlänga inloggningen så uppfylls inte WCAG 2.2.1 och punkten är underkänd.

Rekommendationer

- Meddela användaren att denna håller på att bli utloggad.
- Ge användaren möjlighet att förlänga sin inloggning utan att behöva logga in igen.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.2.4 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.2.4 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R131 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R132 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.2.1](#)

[EN 301 549 - 9.2.2.2](#)

AE80: Om ett område uppdateras utan att sidan laddas om ska detta vara uppmärkt med WAI-ARIA

– Inte aktuellt

Bakgrund

Aria-live anger hur viktiga förändringar i gränssnittet är. Det avgör exempelvis om ett hjälpmedel ska avbryta användaren eller ej.

Använd följande värden:

- Off: Använd för något som uppdateras ofta, exempelvis aktieinformation.
- Polite: Använd om en ändring bara ska meddelas om användaren inte har något viktigt för sig.
- Assertive: Använd när det händer något viktigt som användaren bör uppmärksammas på så snart som möjligt.

Kommentar

Vi kan inte se att ni har några områden som uppdateras utan att sidan laddas om och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

Ramar

FR20: Varje rams syfte är beskrivet i attributet title

× Underkänd

Bakgrund

Varje rams syfte måste beskrivas i attributet title. Denna information presenteras av hjälpmedel för gravt synskadade och hjälper dem att förstå om de ska in i ramen och läsa den webbsidan eller fortsätta på den befintliga webbsidan utanför ramen.

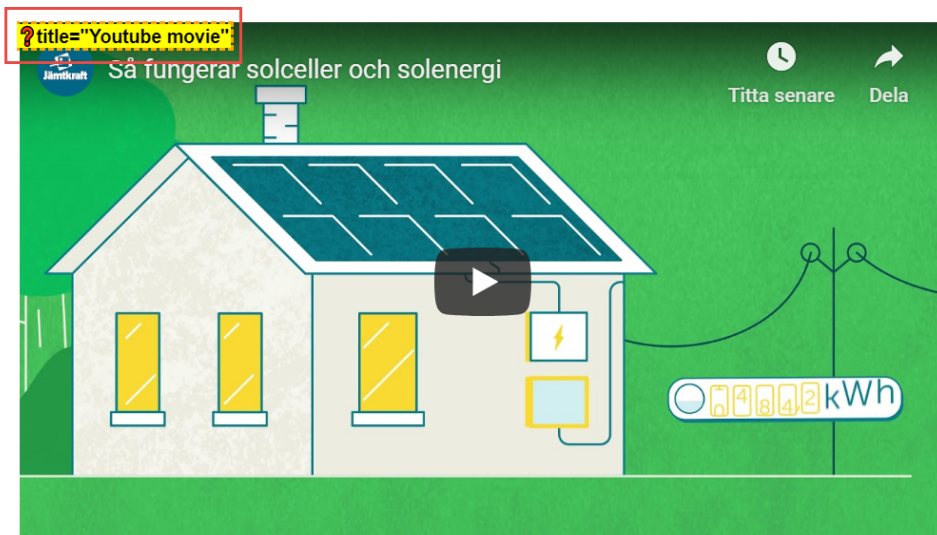
Kommentar

Vi har sett att ni använder er av attributet title på era ramar men att attributet inte beskriver ramens syfte tillräckligt tydligt.

Där vi har sett video på webbplatsen har title-attributet varit satt till "Youtube movie", se exempel nedan från sidan "Så fungerar solceller och solenergi". Även om det är korrekt att det är en video från Youtube i ramen skulle det vara bättre för användarna om ni faktiskt skrev vad filmen handlade om i title-attributet.

Hur fungerar solceller och solenergi?

För att producera egen förnybar el med hjälp av solenergi behövs solceller på ett tak eller en skuggfri markyta. Solcellerna tar emot och gör om solens strålar till el.

Tekniskt sett skulle man kunna hävda att det här inte bryter mot punkt 4.1.2 i WCAG. Eftersom de här ramarna har "Youtube movie" som title-attribut har de ett

tillgängligt namn. Men när namnet inte ger information om vad det faktiskt är för innehåll i ramen bryter det om inte annat mot andan i punkten. Vi har därför valt att underkänna den här punkten.

Sidreferenser:

[Så fungerar solceller och solenergi](#)

Rekommendationer

- Ge filmers iframe-element ett title-attribut som kortfattat beskriver vad filmen handlar om. Exempelvis med filmens titel.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

Sökfunktioner

SF130: Det finns mer än ett sätt att hitta information

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Om du inte erbjuder en sökfunktion så behöver du erbjuda något annat alternativt sätt att hitta en sida på webbplatsen, det kan vara en Webb-karta eller en A till Ö funktion, men för att möta kraven i wcag 2.1 på nivå AA ska det finnas två olika sätt att hitta en specifik sida i gränssnittet så länge det inte handlar om steg i en e-tjänst eller process.

Kommentar

Bedömningspunkten handlar om att det ska finnas alternativa sätt att navigera sig runt på webbplatsen och det finns det genom att ni erbjuder en sökfunktion.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.5 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.5 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R32 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.5](#)

Dokument och andra medieformat

DM10: Bakgrundsljud kan enkelt stängas av manuellt eller avslutas automatiskt inom 3 sekunder

– Inte aktuellt

Bakgrund

Precis som att rörelser i gränssnittet påverkar besökarens förmåga att ta till sig informationen påverkar även bakgrundsljud koncentrationsförmågan. Därför ska bakgrundsljud som startar automatiskt stanna efter maximalt 3 sekunder, alternativt måste det finnas ett tydligt och lätt sätt att stoppa ljudet.

Kommentar

Vi kan inte se att ni använder er av bakgrundsljud på er webbplats och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R125 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.2](#)

DM20: Det finns en lämplig textbeskrivning av material i komplexa format i anslutning till materialet

× Underkänd

Bakgrund

Komplexa format är ofta bra för användaren. Det ger möjlighet att förklara komplicerade samband på ett mer begripligt sätt. Det är dock inte alltid som användaren kan eller vill ta del av komplexa format. Det kan bero på att användarens utrustning inte stödjer tekniken eller att uppkopplingen är dålig. Det måste därför alltid finnas en tydlig beskrivning av innehållet i dessa komplexa format. När man länkar till exempelvis en film måste man därför beskriva filmens innehåll i text. Hur omfattande beskrivningen är beror helt på filmens relevans. En beskrivning kan också innehålla länkar till andra delar på webbplatsen där man kan läsa motsvarande information som den som ges i filmen.

Ljud

När information presenteras med hjälp av ett ljudklipp måste motsvarande

information också finnas i textform på webbplatsen. Det måste också finnas en tydlig koppling mellan ljudklippet och den alternativa texten.

Vid livesändningar ska det åtminstone finnas en tydlig beskrivning av vad det är som sänds, och om möjligt bör också en textåtergivning ges. Det kan exempelvis ske genom att protokollförarens anteckningar vid ett sammanträde samsänds live med ljudet.

Film

För förinspelad film ska det finnas en textversion av innehållet tydligt länkad i anslutning till filmen. En textversion behöver inte vara en ordagrann återgivning av innehållet men ska ge likvärdig information.

Pdf

Även pdf är ett komplext medieformat som ibland skapar svårigheter för användarna. Därför är det även viktigt att ha tydliga länktexter till pdf-filer och att överväga om informationen inte snarare borde ligga i html, eller om det åtminstone ska finnas en sammanfattning av innehållet i html. Tänk också på att själva pdf-filen måste vara tillgänglig.

Kommentar

Vi ser att ni har en del media i komplext format så som film och pdf på er webbplats. Exempelvis på sidan "Lediga jobb" så har ni filmer där en besökare kan få följa med några medarbetare i dess vardag. Det saknas en beskrivning av innehållet för respektive film även om ni har en beskrivning vad sektionen syftar till genom rubrik och ingress. Enligt WCAG 1.1.1 så skall det erbjudas ett text alternativ för innehåll som inte är text, vilket gör att punkten bedöms som underkänd.

Filmerna saknar även ett alternativ i text över själva innehållet i filmen, se DM200. När det gäller pdf:er så har dessa för de mesta bra länktexter. Vi har hittat avsteg när de är länkare i löpande text, exempelvis på sidan "Köp solceller". Där pdf:en endast har texten i "i detta underlag", istället för att tydligare att det rör sig om en offert, se bild nedan.

För att ge dig en så detaljerad prisbild som möjligt behöver vi en del uppgifter om ditt tak. Vi ber dig att fylla i [detta underlag](#) innan du skickar in din förfrågan till oss.

Sidreferenser:

[Lediga jobb](#)

[Köp solceller](#)

Rekommendationer

- Tydliggör innehållet i komplexa mediaformat med en beskrivande text.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R116 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.1](#)

DM30: Ljudinformation i förinspelad video och i ljudklipp återges genom textning

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Om du har ljud som del av en video eller som en ljudfil så ska innehållet finnas textat. För video räcker det med en textremsa som är synkroniserad med ljudet. Har du ett ljudklipp kan det vara svårt att lägga in en textremsa, då kan du istället erbjuda användaren att läsa en textutskrift av ljudinformationen.

Tänk på att textningen ska återge ljudinformation, det betyder tal men kan även vara annan information. Om det exempelvis ringer på dörren i filmen och skådespelaren därför går till dörren och öppnar ska textningen även återge att det ringer på dörren.

Kommentar

Vi har sett att ni textar filmer på er webbplats vilket är mycket bra och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R117 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.2](#)

DM40: Ljudinformation i livesändningar återges genom textning

– Inte aktuellt

Bakgrund

Även om du har ljudinformation i livesändningar ska informationen textas. Vi rekommenderar att du gör en rimlighetsbedömning om det är rimligt att erbjuda livetextning i det aktuella fallet, men för att möta kraven i wcag 2.0 på nivå AA krävs det att livesändningar textas.

Kommentar

Vi har inte sett att ni haft några livesändningar på webbplatsen och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.2.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.2.9 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.9 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.4](#)

DM100: Visuell information i video förklaras med ljud

× Underkänd

Bakgrund

Video ska syntolkas så att en användare som inte ser videon har möjlighet att förstå vad som händer. Det här kan i många fall göras genom att en vanlig speakerröst förklarar vad som sker, men i mer komplexa filmer kan det behövas ett separat ljudspår för ljus syntolkningen.

Även i det här fallet bör du göra en rimlighetsbedömning, men även här är det så att det ska finnas en syntolkning om ni ska möta wcag 2.1 nivå AA.

Kommentar

Vi har inte sett att ni har syntolkning av filmer på er webbplats och punkten blir underkänd, exempelvis för "Följ med i vår vardag" på sidan "Lediga jobb". För att möta kraven i punkterna 1.2.3 och 1.2.5 i WCAG måste filmer syntolkas.

Som det står i punktens bakgrundstext kan det behövas en rimlighetsbedömning här. Syntolkning kan bli en stor insats, beroende på hur mycket film man har på

webbplatsen och vilka resurser man har.

Sidreferenser:

[Lediga jobb](#)

Rekommendationer

- Se över era möjligheter att syntolka filmer på webbplatsen.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.2.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.2.5 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.5 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R118 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.3](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.5](#)

DM200: Det är tydligt för användarna var de kan hitta alternativ till information som ges på annat sätt än med text

× Underkänd

Bakgrund

En film, bild eller ljudfil kan ofta återge komplex information på ett enklare sätt än vad en text kan. Du bör därför sträva efter att använda grafik och ljud för att ge information när det är lämpligt.

Så fort du använder grafik, film eller ljud för att ge information behöver du också ge ett alternativ till de användare som inte kan se eller höra informationen.

Exempelvis kan en film erbjudas i textversion och ett diagram visas som tabell med samma data. För vanliga bilder räcker det med en alt-text (attributet alt). Då ligger beskrivningen direkt på bilden, men så fort du jobbar med mer komplexa alternativ än vanliga alt-texter behöver du tydligt koppla samman de olika alternativen.

Det är ett vanligt problem att alternativa versioner är svåra för användaren att hitta. Grundregeln är att alternativ ska länkas eller presenteras i direkt anslutning till det som de är alternativ till. Till exempel kan flikar bredvid varandra låta användaren växla mellan ett diagram och en tabell. Ett text- eller teckenspråksalternativ till en film bör ligga direkt under filmen. Det är däremot inte

tillräckligt att bara lägga in en länk i högerspalten eller förvänta sig att användare hittar till sidan "Tillgänglighet" i menyn.

Kommentar

Vi har sett några bra exempel på där ni kompletterar komplext media med ett alternativ i text. Exempelvis på sidan "Hur fungerar vattenkraft?" har ni en beskrivning i text i anslutning till filmen. För "Energistatik" under Mina sidor så kompletterar ni diagrammet med motsvarande information i en tabell.

Tyvärr så har vi hittat avsteg på sidan "Lediga jobb", där filmerna för "Följ oss i vår vardag", inte har något alternativt sätt att ta till sig informationen i filmen. Det gör att WCAG 1.1.1 inte uppfylls och punkten är underkänd.

Sidreferenser:

[Hur fungerar vattenkraft?](#)

[Energistatistik](#)

[Lediga jobb](#)

Rekommendationer

- När ni använder komplexare format så som film, ska motsvarande ha information finnas i text.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

Hjälp och övergång till manuell service

MS40: Om en förklaring finns för hur en användare med hjälpmedel ska hantera en viss funktion bör förklaringen och funktionen vara sammankopplade

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Ibland behövs en förklaring för gravt synskadade användare om hur en funktion ska användas. Lägg in en sådan förklaring med något av WAI-ARIA-attributen `aria-describedby` eller `aria-label`:

- Använd `aria-describedby` om förklaringen ligger synlig för alla användare. Exempelvis om förklaringen ligger som brödtext under funktionen. Om detta är en förklaring till ett formulärsobjekt bör den i stället ligga i label-elementet. Notera att stödet för `aria-describedby` är bristfälligt idag och att du inte enbart bör förlita dig på det.
- Använd `aria-label` för att lägga in en förklaring som är dold för alla användare utom skärmläsaranvändare.

Kommentar

Vi ser att ni ger information till användare med uppläsande hjälpmedel om hur användaren kan navigera i sökförslagen via ett dolt `span`-element, vilket är bra. Dock så är texten på engelska medan övrigt innehåll är på svenska. Funka rekommenderar att beskrivningar för hur funktioner skall användas bör vara anpassade efter vilket språk som användare valt att presentera webbplatsen på. Punkten sätt som inga fel funna men kan förbättras.

Rekommendationer

- Överväg att justera beskrivningar för hjälpmedelsanvändare till det språk som webbplatsen är inställd på.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

Begriplighet

US10: Begripligheten är inte beroende av användarens förmåga att uppfatta olika färger

× Underkänd

Bakgrund

Många gånger är färg ett tydligt och funktionellt sätt att förmedla information på. Röd färg indikerar varningstexter och felmeddelanden, blå färg är starkt förknippat med länkar. Men även om det är bra att använda olika färger för att förmedla information ska man inte helt förlita sig på färg. Omkring 350 000 svenskar räknas som färgblinda. Det betyder inte att alla ser i gråskala, i den här gruppen ingår också exempelvis alla som enbart är röd-grön färgblinda, men det är en betydande grupp och man behöver inte räknas som färgblind för att ha problem att uppfatta olika färger i olika situationer. Exempelvis är det betydligt svårare än normalt att uppfatta färgändringar i exempelvis löpande text om man sitter med en mobil eller surfplatta utomhus en solig dag.

För att inte användarens förmåga att uppfatta färger ska bli avgörande krävs det att man alltid kompletterar med minst ett annat sätt för att ge informationen.

Länkar kan exempelvis strykas under, knappar i olika färger kan förses med text och så vidare.

Det ska inte heller krävas att användarens dator är "rätt" inställd. I många webbläsare finns en inställning för att "alltid" stryka under länkar vilket medför att om webbplatsen inte har angett att länkar ska vara understrukna eller att de inte ska vara understrukna blir länkarna understrukna. För en person som lånar en publik dator, exempelvis på biblioteket, är det inte alltid möjligt att påverka inställningarna, och man kan då inte vara säker på att "rätt" inställning är gjord. Därför ska man tydligt ange i stilmallarna att länkar ska vara understrukna om det är så man vill märka ut länkar som komplement till exempelvis en specifik färg.

Kommentar

Ni använder ofta enbart färg för att visa vad som är länkar, se bilden nedan från sidan "Varför du ska välja oss som din elleverantör". Det gör att användare som har svårt att urskilja färg, och användare i svåra ljusförhållanden, kan få det väldigt svårt att se vad som är länkar. Därför bedömer vi punkten som underkänd.

El från förnybar energi

Hos Jämtkraft kan du köpa el från skog, vind, vatten och sol. En betydande del av den el vi säljer producerar vi själva i våra egna anläggningar. Vi vill att all el ska vara **förnybar** och bidrar med vad vi kan för att det ska bli så. På några år har vi därför fördubblat vår förnybara produktion.

MILJÖANSVAR

Vi kör inte med tillfälliga lockpriser utan har ett långsiktigt lågt elpris. Och vi jobbar hårt med vår **miljöpolicy** som ledstjärna.

TESTA OSS

Vi tror att vi kan leva upp till dina förväntningar, testa gärna oss och vår: **Prova på-avtal.**

Se nedan exempel där sidan är i gråskala:

MILJÖANSVAR

Vi kör inte med tillfälliga lockpriser utan har ett långsiktigt lågt elpris. Och vi jobbar hårt med vår **miljöpolicy** som ledstjärna.

För att lösa problemet måste ni även markera länkarna på ett sätt som inte förlitar sig på färg. Understrykning är ett av de enklaste sätten, men andra sätt kan användas, exempelvis med en ikon.

Sidreferenser:

Varför du ska välja oss som din elleverantör

Rekommendationer

- Markera länkar på webbplatsen på ett annat sätt än enbart genom färg, exempelvis med understrykning eller en ikon bredvid länken.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.4.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.4.1 (A)

EN 301 549 - 9.1.4.1

US20: Begripligheten av instruktioner och hänvisningar är inte beroende av användarens förmåga att se och höra

Bakgrund

För att alla besökare ska förstå instruktioner och hänvisningar är det viktigt att dessa inte enbart förlitar sig på besökarens förmåga att se eller höra. Att exempelvis hänvisa med färg kan vara ett bra sätt att förtydliga för användaren, men hänvisningen måste kompletteras med annan information. Istället för att skriva "klicka på den gröna knappen" kan instruktionen lyda "klicka på den gröna knappen med texten 'Acceptera' nedan". Då finns det förutom färgen även en text och en position som hjälper användaren att hitta knappen.

Hänvisa inte heller till objekt som ligger "till höger". Dels går hänvisningen inte att förstå för användare som inte ser gränssnittet. Dessutom hamnar objekt ibland på andra ställen beroende på skärmbredd i responsiva gränssnitt.

De flesta instruktionsfilmer förutsätter att användarna både kan se och höra. Sådana filmer måste därför alltid kompletteras med en textversion.

Kommentar

Vi har inte hittat några instruktioner eller hänvisningar som är beroende av användarens förmåga att se eller höra. Där med är punkten satt som inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.3 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R92 \(4\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R124 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.3](#)

Webbtillgänglighetsdirektivet

WAD10: Tillgänglighetsredogörelse

× Underkänd

Bakgrund

Enligt Webbtillgänglighetsdirektivet så ska alla webbplatser som omfattas av lagen ha en tillgänglighetsredogörelse publicerad. Tillgänglighetsredogörelse ska vara lätt att hitta på startsidan eller helst åtkomlig från alla sidor, exempelvis i en sidfot. Länken till denna sida bör döpas till "Tillgänglighetsredogörelse".

Redogörelsen ska vara publicerad i ett tillgängligt format och i första hand rikta sig till och ge stöd till slutanvändarna av webbplatsen men även till tillsynsmyndigheten.

Redogörelsen ska innehålla:

- Myndighetens namn.
- Den nationella lagens namn.
- Webbplatsens namn.
- Orsak och aktuell status (Uppfyller kraven helt, Uppfyller kraven delvis eller Uppfyller inte kraven).
- Alternativ till det som inte är tillgängligt.
- Beskrivning av och länk till funktion för återkoppling.
- Länk till klagomålsfunktion hos tillsynsmyndighet.
- Datum för publicering och uppdateringar av redogörelsen.
- Vilken metod har använts för att ta fram redogörelsen.

Rekommendationer (inte krav):

- Länk till granskningsrapport.
- Beskrivning av hur organisationen jobbar med tillgänglighet.
- Formellt godkännande av redogörelsen från ansvarig person i organisationen.
- Datum för när webbplatsen publicerades.
- Datum för senaste väsentliga uppdatering eller redesign.
- Specifik kommunikationstjänst för personer med funktionsnedsättningar som exempelvis Teletal.

Kommentar

Vi har inte sett att ni har er tillgänglighetsredogörelse på er webbplats och punkten är underkänd.

Rekommendationer

- Lägg till en tillgänglighetsredogörelse som tar upp de avsteg som Webbtillgänglighetsdirektivet kräver.
- Som kommunalägt bolag så behöver ni ha en tillgänglighetsredogörelse på plats senast 23 september 2020.

WAD20: Återkopplingsfunktion

× Underkänd

Bakgrund

Användare ska ges möjlighet att påtala brister kring tillgänglighet genom direkt återkoppling till webbplatsägaren och ansvarig.

- Beskriv funktionen för återkoppling.
- Kontaktuppgifter till avdelning eller person som är ansvarig för webbplatsens tillgänglighet och hantering av återkoppling.

Kommentar

Då ni saknar en tillgänglighetsredogörelse, se WAD10, saknar ni även en specifik funktion för återkoppling som rör själva tillgänglighetsredogörelsen och punkten är underkänd.

Rekommendationer

- När ni tar fram er tillgänglighetsredogörelse behöver ni beskriva hur användare gör för att ge återkoppling gällande brister på webbplatsens tillgänglighet.

WAD30: Klagomål till tillsynsmyndighet

✕ Underkänd

Bakgrund

I de fall besökaren har återkopplat till webbplatsägare om bristande tillgänglighet men inte fått respons ska det finnas en möjlighet att registrera sitt klagomål till tillsynsmyndigheten.

Det ska beskrivas hur klagomål hanteras i tillgänglighetsredogörelsen samt att det ska länkas till klagomålsfunktion hos tillsynsmyndigheten.

Kommentar

Ni saknar en tillgänglighetsredogörelse på er webbplats, se WAD10, och saknar då även beskrivning om hur klagomål hanteras. Punkten är underkänd.

Rekommendationer

- När ni tar fram er tillgänglighetsredogörelse skall den innehåll information om hur klagomål hanteras samt hänvisning till tillsynsmyndighet.

WAD40: Sökfunktion

✕ Underkänd

Bakgrund

Många användare ser sökfunktionen som det enklaste sättet att hitta något på en webbplats. För vissa kanske det rent av är det enda sättet. Exempelvis föredrar användare som tycker att det är svårt att stegvis klicka sig fram i en menystruktur att använda sökfunktionen. Sökfunktionen är därför en av de viktigaste funktionerna på en webbplats.

En liten webbplats med ett begränsat innehåll kan klara sig utan en sökfunktion, men det finns ofta ingen större anledning att avstå från att ha en.

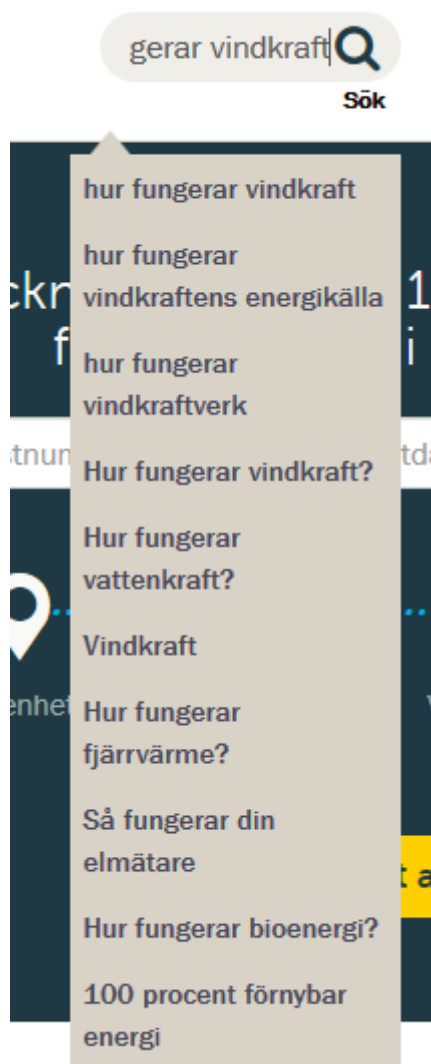
Denna punkt sammanfattar sökfunktionen utifrån de bedömda punkterna ovan. Som exempelvis kontraster, korrekt formulärskod och fungerande wai-aria.

Kommentar

Ni har ett globalt sök på er webbplats vilket är bra men ni har ett flertal problem med sökfunktionen och punkten är underkänd. Nedan följer en sammanfattning gällande olika punkter ovan.

Inputfältet för sökrutan är väldigt litet på startsidan i desktop, vid en längre sökfras så kan inte en användare se hela sökfrasen, se bild nedan. Sökförslagen ligger inte visuellt eller strukturellt i anslutning till sökfältet, se SW50. När vi testat med

hjälpmedel så får vi information om sökförslagen men en mer robust lösning är att placera dem på rätt strukturell plats i koden.

På sökresultatsidan så saknas en fokusmarkering för söknappen och för att visa fler resultat, se NL40. Söknappen har heller inte någon knapptext vilket göra att knappens funktion inte framgår för användare med uppläsande hjälpmedel, se FS120.

Kontrasterna är för låga på sökresultatsidan när det gäller text under respektive sökträff, se CP110.

I smal vy ligger sökfunktionen i menyn. Sök är en väsentlig del av en webbplats och det sättet som många använder för att navigerar en webbplats. Enligt WCAG 2.4.5 så skall det finnas flera sätt att navigera en webbplats, se SF130, och som sagt har ni en sökfunktion, vilket är bra. Dock bör ni överväga att placera den mer

centralt på webbplatsen i smal vy. För användare som navigerar med tangentbord så är inte menyn nåbar eftersom den är kodad med div-element, vilket gör att de inte kommer åt sökfunktionen, se NL20.

Rekommendationer

- Lägg till fokusmarkering för knappar på sökresultatsidan, se NL40.
- Lägg till knapptext på söknappen på sökresultatsidan, se FS120.
- Se till att kontraster mellan text och bakgrund är minst 4,5:1 för liten text och 3:1 för stor text, se CP10.
- Placera sökförslagen visuellt och strukturellt i anslutning till sökrutan, se SW50.
- Överväg att implementera en större ruta för sök.
- Överväg att lyfta ur sökfunktionen från menyn i smal vy.

WAD50: Dokument

× Underkänd

Bakgrund

Tillgängligheten i olika dokument, som exempelvis pdf-dokument, är viktig och får inte glömmas bort. I denna punkt granskar vi minst ett dokument per service/huvudingång samt några slumpmässigt utvalda.

Bilden nedan visar ett exempel på hur en automatisk tillgänglighetskontroll av ett pdf-dokument kan se ut i programmet Adobe Acrobat Pro.

Tillgänglighetskontroll

▼

Dokument (6 problem)

✓

Behörighetsflagga för tillgänglighet - Godkänt

✓

PDF-fil med bara bilder - Godkänt

✗

Taggad PDF - Underkänt

?

Logisk läsordning - Kräver manuell kontroll

✗

Primärt språk - Underkänt

✗

Titel - Underkänt

✗

Bokmärken - Underkänt

?

Färgkontrast - Kräver manuell kontroll

> Sidinnehåll (2 problem)

> Formulär

▼ Alternativ text (5 problem)

✗

Alternativ text för figurer - Underkänt

✗

Inkapslad alternativ text - Underkänt

✗

Kopplat till innehåll - Underkänt

✗

Döljer anteckning - Underkänt

>

✗

Alternativ text för andra element - Underkänt

> Tabeller (4 problem)

> Listor (2 problem)

> Rubriker (1 problem)

Ni har mycket att vinna på genom att ställa krav på leverantörerna som levererar pdf-filer till er att filerna också ska vara tillgänglighetssäkrade. I interna system behöver ni också se till att tillgänglighetssäkra era interna mallar som skapar pdf-filer.

Kommentar

Vi har tittat på några slumpmässigt utvalda pdf-filer och har hittat filer av blandad kvalitet.

På sidan "Köp solceller" så finns det en PDF i form av ett offertunderlag.

Dokumentet saknar tagg-struktur vilket gör att dokumentet blir otillgängligt.

På sidan "Skadestånd" finns det en PDF för skadeståndsanmälan. Detta dokument har en taggstruktur. Men när vi kör en fullständig tillgänglighetskontroll i Acrobat Pro så får vi flertalet fel. Nedan följer några exempel:

- Alternativa texter saknas för bilder (figure).
- Rubriker är inte taggade som rubriker utan som p-element.
- Formulären är inte formulärsobjekt utan taggade som tabeller.
- Dokumentet saknar tabbordning och titel.

På sidan "Hur fungerar din elmätare?" så har ni flera PDF-dokument i form av bruksanvisningar. Dokumentet "Kamstrup 382 3-fasmätare" saknar taggstruktur. Dokumentet "ADDAX 1-fasmätare" har en taggstruktur men vid en fullständig kontroll så ser vi att alt-texter saknas för bilder, dokumentet saknar tabbordning och titel. Även läsordningen bör ses över då den nu går från text till logotyp till text igen.

Sidreferenser:

[Köp solceller](#)

[Skadestånd](#)

[Hur fungerar din elmätare?](#)

Rekommendationer

- Tillgänglighetssäkra dokument på er webbplats
- Tillgänglighetssäkra mallarna som skapar era pdf-filer.